

महाराष्ट्र विधानपरिषद

तिसरे अधिवेशन, २०२१

तारांकित प्रश्नोत्तरांची यादी

सोमवार, दिनांक २७ डिसेंबर, २०२१ / पौष ६, १९४३ (शके)

- (१) अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण मंत्री
  - (२) अन्न व औषध प्रशासन मंत्री
  - (३) अल्पसंख्यांक विकास आणि औकाफ, कौशल्य विकास, रोजगार व उद्योजकता मंत्री
  - (४) शालेय शिक्षण मंत्री
  - (५) उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री
  - (६) पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री
  - (७) परिवहन, संसदीय कार्ये मंत्री
  - (८) पर्यटन, पर्यावरण व वातावरणीय बदल, राजशिष्टाचार मंत्री
- यांचे प्रभारी विभाग

प्रश्नांची एकूण संख्या - ८०

राज्य परिवहन महामंडळाच्या कर्मचाऱ्यांचे प्रलंबित वेतन अदा करून
वैद्यकीय देयके निकाली काढण्याबाबत

- (१) * ११२०६ श्री.रणजितसिंह मोहिते-पाटील, श्री.सदाशिव खोत, श्री.गोपिचंद पडळकर, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रामनिवास सिंह, श्री.रमेशदादा पाटील, श्री.प्रशांत परिचारक, श्री.प्रसाद लाड, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.प्रवीण दटके : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील एसटी कर्मचाऱ्यांना वेळेवर वेतन मिळत नसून कर्मचाऱ्यांची वैद्यकीय देयके सुध्दा मागील १ ते २ वर्षांपासून निकाली काढण्यास एसटी महामंडळाकडून दिरंगाई होत असल्याचे दिनांक १४ सप्टेंबर, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, एसटी कर्मचाऱ्यांनी दाखल केलेली वैद्यकीय देयके कित्येक महिने मंजूर होत नसल्यामुळे एसटी कर्मचाऱ्यांच्या कुटुंबांवर उपासमारीची वेळ आली असून त्यांना अनेक अडचणींना सामोरे जावे लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) तसेच, राज्य परिवहन महामंडळाच्या सोलापुर विभागातील कर्मचाऱ्यांना मागील दोन वर्षांपासून नियमित वेतन तसेच सन २०१८ पासूनची कर्मचाऱ्यांची वैद्यकीय देयके मिळाली नाहीत, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार एसटी कर्मचाऱ्यांना वेतन व त्यांची प्रलंबित वैद्यकीय देयके वेळेवर मिळण्याकरीता कार्यवाही करून देयके निकाली काढण्यास दिरंगाई करीत असलेल्या संबंधितांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. अनिल परब : (१), (२), (३) व (४) लॉकडाऊनमुळे राज्य परिवहन महामंडळाचे उत्पन्न घटल्याने कर्मचाऱ्यांची वैद्यकीय बिले व वेतन उशिराने अदा केली जात होती. तथापि, राज्य शासनाने दिलेल्या आर्थिक मदतीमुळे अधिकारी व कर्मचाऱ्यांना वेतन अदा करण्यात येत असून, नोव्हेंबर, २०२१ अखेर पर्यंतचे वेतन राज्य परिवहन महामंडळातील अधिकारी व कर्मचारी यांना अदा करण्यात आलेले आहे. सद्यःस्थितीत कोणतेही वेतन प्रलंबित नाही. निधीच्या उपलब्धतेनुसार वैद्यकीय बिलांची देयके अदा करण्यात येत आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील अघोषित असणाऱ्या सर्व प्राथमिक, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळांना निधीसह घोषित करण्याबाबत

(२) * १०३७० श्री.विक्रम काळे, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.जयंत आसगावकर, श्री.नागोराव गाणार, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.रामदास आंबटकर, डॉ.परिणय फुके, श्री.प्रवीण दटके, श्री.रमेश कराड, श्री.किरण सरनाईक, श्री.मोहनराव कदम, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.राजेश राठोड, श्री.अभिजित वंजारी : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील कायम शब्द वगळलेल्या अघोषित असणाऱ्या सर्व प्राथमिक, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळा, कनिष्ठ महाविद्यालये व वर्ग तुकड्यांना अनुदानासाठी घोषित करण्याबाबत अद्याप कोणतीच कार्यवाही झाली नसल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०२१ च्या पहिल्या सप्ताहात निदर्शनास आले असून त्यावरील शिक्षक-कर्मचाऱ्यांना वेतन सुरु करण्याबाबत शासन स्तरावरून उपाययोजना करण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, अघोषित शाळा व नैसर्गिक वाढीच्या तुकड्यांना अनुदानास पात्र घोषित करून शिक्षण विभागाला अनुज्ञेय असलेल्या निधीतून वेतन अनुदान वितरित करण्याबाबत नागपूर विभागाचे शिक्षक जनप्रतिनिधींनी शासनास दिनांक ११/०६/२०२१, २६/०६/२०२१, ०६/०७/२०२१, २२/०७/२०२१, २८/०७/२०२१, २१/०८/२०२१, १२/०९/२०२१ आणि २३/०९/२०२१ रोजी पत्र पाठवून अनुदानास अपात्र शाळा/तुकड्यांना अनुदान वितरित करण्याची मागणी तसेच विनंती केली असून याबाबत दिनांक ०५/०७/२०२१ रोजी विधिमंडळात पुरवणी मागणी सादर केली होती, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच, राज्यातील अघोषित असणाऱ्या सर्व प्राथमिक, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळांना निधीसह घोषित करण्याबाबत शिक्षक समन्वय समिती व शिक्षक संघटनेने शासनाकडे मागणी केली आहे, हे खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदरहू मागणीनुसार कायम शब्द वगळलेल्या सर्व शाळा, कनिष्ठ महाविद्यालये व वर्ग तुकड्यांना तत्कालीन आघाडी शासनाने निश्चित केलेले अनुदानाचे प्रचलित धोरण लागू

करण्याबाबत तसेच, राज्यातील खाजगी प्राथमिक शाळा, माध्यमिक शाळा, कनिष्ठ महाविद्यालयांना घोषित करून अनुदान देण्याबाबत कोणता निर्णय घेतला वा घेण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१), (२), (३) व (४) राज्यातील कायम शब्द वगळलेल्या अघोषित असणाऱ्या सर्व प्राथमिक, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळा, कनिष्ठ महाविद्यालये व वर्ग तुकड्यांना अनुदानासाठी घोषित करावयाचे प्रस्ताव आयुक्त (शिक्षण), म.रा., पुणे यांचेस्तरावर प्राप्त झाले असून पडताळणी अंती पात्र/ अपात्र प्राथमिक/ माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळा, कनिष्ठ महाविद्यालय/ शाखा/ वर्ग/ तुकड्या तसेच नैसर्गिक वाढीच्या तुकड्याच्या प्रस्तावांची यादी दिनांक ०१/११/२०२१ रोजी प्रसिध्द करण्यात आली आहे. त्यानुषंगाने पात्रतेबाबतच्या हरकती व त्रुटी पूर्तता करण्याकरीता संस्था/शाळांना दिनांक ०६/१२/२०२१ पर्यंत कालावधी देण्यात आला आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना वैद्यकीय देयक प्रतिपूर्तीऐवजी कॅशलेस सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत

(३) * १०९०३ श्री.बाळाराम पाटील, श्री.विक्रम काळे, श्री.कपिल पाटील, श्री.रमेश कराड, श्री.किरण सरनाईक, श्री.नागोराव गाणार, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.प्रवीण दटके, डॉ.परिणय फुके : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात शासकीय व निमशासकीय कर्मचारी व त्यांच्या कुटुंबियांच्या वैद्यकीय उपचारासाठी वैद्यकीय प्रतिपूर्ती योजना लागू असून खाजगी व्यवस्थापनाच्या शाळेतील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना तसेच अंशतः अनुदानावर आलेल्या शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांनाही वैद्यकीय प्रतिपूर्ती योजना लागू करणेबाबत मागणी केली जात आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शिक्षकांना वैद्यकीय देयकांसाठी कॅशलेस सुविधा देण्याची घोषणा तत्कालीन मा.शिक्षणमंत्री महोदयांनी सन २०१६ मध्ये केली असून अद्यापपर्यंत सदरहू सुविधा शिक्षकांना लागू करण्यात न आल्याने याप्रकरणी नागपूर विभागाच्या शिक्षक जनप्रतिनिधींनी शासनास दिनांक ०५/१०/२०२१ रोजी निवेदन पाठविले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच, राज्यातील नगर परिषदेच्या माध्यमिक शाळेतील कर्मचाऱ्यांना वैद्यकीय प्रतिपूर्ती देयकाचा लाभ मिळणे बाबत अद्याप कोणतीच कार्यवाही केली नसल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०२१ च्या पहिल्या सप्ताहात निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(४) असल्यास, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीचे प्रस्ताव मंजूर होऊनही त्यांना पैसे मिळण्यास विलंब होत आहे, हे ही खरे आहे काय, तसेच, राज्यातील शिक्षक कर्मचाऱ्यांना वैद्यकीय देयक प्रतिपूर्तीऐवजी कॅशलेस सुविधा देण्याबाबत शासनाने घेतलेल्या निर्णयाचे स्वरूप काय आहे, याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली, तसेच, याविषयी केव्हापर्यंत शासन परिपत्रक निर्गमित करण्यात येणार आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) हे खरे आहे.

(३) हे खरे नाही.

(४) हे खरे नाही.

कॅशलेस सुविधेच्या अनुषंगाने सादर केलेल्या प्रस्तावास सार्वजनिक आरोग्य विभाग, नियोजन विभाग व वित्त विभागाने असहमती दर्शविली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील विशेषतः मुंबईतील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना
सातव्या वेतन आयोगाची थकबाकी मिळणेबाबत**

(४) * ११११९ श्री.कपिल पाटील, डॉ.रणजित पाटील : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील विशेषतः यवतमाळ व वाशिम येथील शिक्षणाधिकारी कार्यालयातील वेतन अधीक्षकाच्या कामात अनियमितता, वैद्यकीय प्रतिपूर्ती देयकांचे तसेच सातव्या वेतन आयोगाचे हप्ते थकीत ठेवणे व इतर कार्यालयीन कामांना विलंब होणे, यामुळे शिक्षकांना आर्थिक अडचणींना सामोरे जावे लागत असल्याने यासंदर्भात अनेक लोकप्रतिनिधींनी संबंधित मंत्री महोदयांकडे चौकशीसाठी निवेदन दिले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच, राज्यातील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना सातव्या वेतन आयोगाचा पहिला व दुसरा हप्ता मिळाला असून फक्त मुंबईतील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना सातव्या वेतन आयोगाच्या पहिला व दुसरा हप्त्याची थकबाकी अद्यापी मिळाली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदरहू थकबाकी देण्यासंदर्भात कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१) अशा स्वरूपाचे निवेदन प्राप्त झाल्याचे आढळून आलेले नाही.

(२) हे अंशतः खरे आहे. सन २०२०-२०२१ या आर्थिक वर्षात संपूर्ण देशभरात कोरोना विषाणूमुळे उद्भवलेल्या महामारीच्या परिस्थितीमुळे राज्यात आर्थिक टंचाई निर्माण झाली आहे. त्यामुळे राज्यातील काही जिल्ह्यांमध्ये सातव्या वेतन आयोगाचा हप्ता अदा करण्यात आलेला नाही.

(३) निधी उपलब्धतेसाठी वित्त विभागाकडे पाठपुरावा करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मे.एसीजी असोसिएट कॅम्पसूल्स प्रायव्हेट लिमिटेड, शिरवळ
(ता.खंडाळा, जि.सातारा) कंपनीकडून पर्यावरणाच्या
नियमांचे उल्लंघन होत असल्याबाबत**

(५) * १०३३९ श्री.विलास पोतनीस : सन्माननीय पर्यावरण व वातावरणीय बदल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मे.एसीजी असोसिएट कॅम्पसूल्स प्रायव्हेट लिमिटेड, शिरवळ (ता.खंडाळा, जि.सातारा) कंपनी पर्यावरणाच्या नियमांचे उल्लंघन करित असून रसायनमिश्रित सांडपाणी परिसरातील शेती आणि नीरा नदीच्या पात्रात सोडत असल्याबाबतची तक्रार मा.लोकप्रतिनिधींनी मा.पर्यावरण मंत्री महोदयांकडे दिनांक १ ऑक्टोबर, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास लेखी निवेदनाद्वारे केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरहू कंपनीतून सोडण्यात येत असलेल्या सांडपाण्यामुळे श्री.विवेक सोपानराव भरगुडे पाटील या शेतकऱ्यासह इतर शेतकऱ्यांच्या शेतीचे आणि शेतविहिरीतील पाण्याचे नुकसान झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार संबंधित कंपनीवर पर्यावरण नियमांचे उल्लंघन केल्याप्रकरणी कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.आदित्य ठाकरे : (१) हे खरे आहे.

(२) हे अंशतः खरे आहे.

(३) प्रश्नाधीन विषयाच्या अनुषंगाने प्राप्त तक्रारीस अनुसरून महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळामार्फत मे. एसीजी असोसिएट कॅम्पसूल्स प्रायव्हेट लिमिटेड, शिरवळ (ता.खंडाळा, जि.सातारा) या कंपनीला जल (प्रदूषण प्रतिबंध व नियंत्रण) कायदा, १९७४ व हवा (प्रदूषण प्रतिबंध व नियंत्रण) कायदा, १९८१ अन्वये दिनांक १८/११/२०२१ रोजी खालील कारणांकरीता प्रस्तावित आदेश बजावण्यात आले आहेत.

- (अ) आर.ओ. (Reverse Osmosis) संयंत्र कार्यान्वित नसणे.
 (आ) बायोगॅस जाळण्याची संयंत्र कार्यान्वित नसणे.
 (इ) कंपनीच्या परिसरातील बागकामाकरीता प्रक्रिया केलेले काळ्या रंगाचे पाणी वापरणे.
 (ई) औद्योगिक सांडपाणी पाईपद्वारे कंपनीच्या गोडाऊन परिसरातील नाल्यामध्ये सोडणे व सदरचा नाला पुढे जाऊन नीरा नदीला मिळत असणे व त्यामुळे नदीचे प्रदूषण होत असणे.
 (उ) कंपनीस यापूर्वी देण्यात आलेल्या ताकीद नोटीस (Warning Notice) चा खुलासा न करणे.
 (ऊ) संमतीपत्रामधील बीओडी (BOD) व सीओडी (COD) साठी ठरवून दिलेल्या मानकांपेक्षा प्रमाण जास्त असणे.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

महाराष्ट्र राज्य परीक्षा परिषदेने सरळसेवा पदभरतीसाठी काळ्या यादीत टाकलेल्या कंपनीला पुन्हा पात्र ठरविल्याबाबत

- (६) * १११७३ अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.प्रविण दरेकर, डॉ.परिणय फुके, श्री.प्रसाद लाड, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) सरळसेवा पदभरतीसाठी पात्र ठरलेल्यांपैकी एका कंपनीला महाराष्ट्र राज्य परीक्षा परिषदेने चुकीचा निकाल लावणे, गुणांमध्ये तफावत असणे यासह अन्य कारणांसाठी काळ्या यादीत टाकले होते, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, परीक्षा परिषदेने आपला निर्णय मागे घेत या कंपनीला तीन महिन्यांनी पुन्हा पात्र ठरविले असून यावर विद्यार्थी संघटनांनी आक्षेप घेतला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदरहू कंपनीला पुन्हा पात्र ठरविण्याची कारणे काय आहेत,
- (४) असल्यास, याबाबत चौकशी करण्यात आली आहे काय, असल्यास, चौकशीनुसार संबंधित दोषी अधिकारी व कंपनीवर शासनाने काय कारवाई केली वा करण्यात येत आहे ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१) होय.

(२) होय, हे अंशतः खरे आहे.

(३) व (४) अध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य परीक्षा परिषद यांनी अध्यक्ष म्हणून असलेल्या त्यांच्या अधिकारात संबंधित कंपनीला काळ्या यादीतून वगळण्याबाबत निर्णय घेतला आहे. याबाबत तत्कालीन अध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य परीक्षा परिषद यांच्याकडून खुलासा मागविण्यात येत आहे.

**राज्यातील प्राथमिक, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळांमधील
अध्यापक व इतर कर्मचाऱ्यांच्या भरती प्रक्रिया राबविण्याबाबत**

(७) * १०८८८ डॉ.सुधीर तांबे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.अभिजित वंजारी, श्री.राजेश राठोड, श्री.जयंत आसगावकर, श्री.विक्रम काळे, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.मोहनराव कदम, अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.प्रविण दरेकर, डॉ.परिणय फुके, श्री.प्रसाद लाड, श्री.नागोराव गाणार, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.सुरेश धस, श्री.गोपिचंद पडळकर, श्री.निलय नाईक, श्री.प्रवीण दटके, श्री.रमेशदादा पाटील, श्री.चंदूभाई पटेल : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्याच्या शालेय शिक्षण विभागाने कोरोनाच्या प्रादुर्भावामुळे दिनांक ४ मे, २०२० रोजी काढलेल्या परिपत्रकानुसार खाजगी, अल्पसंख्यांक, स्थानिक स्वराज्य संस्था इत्यादी सर्व व्यवस्थापनाच्या प्राथमिक, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळांमधील अध्यापक व सर्व कर्मचाऱ्यांच्या भरतीवर बंदी घातली असून पवित्र संकेतस्थळाद्वारे होणारी भरती या शासन परिपत्रकातून वगळण्यात आली आहे, तसेच पवित्र संकेतस्थळाव्यतिरिक्त अन्य मार्गाने भरती प्रक्रिया करण्याबाबत राज्यातील अल्पसंख्यांक शाळांना सूट देण्यात आलेली नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, काही शाळांनी शासन आदेशाचे उल्लंघन करून पवित्र संकेतस्थळाऐवजी वृत्तपत्रात जाहिरात देऊन शिक्षक भरती केल्याचे माहे जुलै, ऑगस्ट व सप्टेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले असून

अल्पसंख्यांक संस्थांसह अन्य अनुदानित संस्थांकडून परस्पर राबविण्यात आलेली भरती प्रक्रिया बेकायदेशीर असल्यामुळे अशा संस्थाचालक, शालार्थ क्रमांक देणारी यंत्रणा, प्राथमिक व माध्यमिक शिक्षण संचालनालयातील संबंधित अधिकारी यांची उच्चस्तरीय चौकशी करावी, अशी मागणी मा.विरोधी पक्षनेते यांनी शासनास केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, कोविड-१९ चा संसर्ग कमी झाला असून राज्यातील शाळा सुरु झाल्या आहेत तसेच अनेक शाळांमध्ये मोठ्या प्रमाणावर रिक्त पदांमुळे विद्यार्थी गुणवत्ता वाढीस बाधा निर्माण होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदरहू भरती प्रक्रिया सुरु करण्याबाबत कार्यवाही करून भरती प्रक्रियेची तात्काळ चौकशी करून नियमानुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१) होय.

(२) याबाबत मा.विरोधी पक्ष नेते यांचे निवेदन प्राप्त झालेले दिसून येत नाही. तथापि, पदभरतीसाठी वर्तमानपत्रात परस्पर जाहिरात दिल्याचे निदर्शनास आल्यानंतर संबंधित शिक्षण संस्थांना जाहिरात रद्द करण्याचे निर्देश शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक), जिल्हा परिषद सांगली व शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक), जिल्हा परिषद, नंदुरबार यांनी दिले आहेत.

(३) व (४) विद्यार्थ्यांच्या गुणवत्ता वाढीत बाधा येणार नाही, याची दक्षता घेण्यात येत आहे. तसेच रिक्त पदे 'पवित्र' प्रणालीमार्फत भरण्याची प्रक्रिया सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात विशेषतः मुंबईमध्ये वातावरणातील बदल आणि तापमान वाढीमुळे येणाऱ्या नैसर्गिक आपत्तींवर उपाययोजना करण्याबाबत

- (८) * १०७३३ श्री.प्रसाद लाड, श्री.गोपिचंद पडळकर, श्री.सदाशिव खोत, श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी, श्री.विक्रम काळे, श्री.शशिकांत शिंदे : सन्माननीय पर्यावरण व वातावरणीय बदल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) मुंबई शहरासह कोकण किनारपट्टीचा परिसर वातावरणातील बदल आणि तापमान वाढीमुळे पाण्याखाली जाईल, तसेच राज्यात दुष्काळ व अतिवृष्टीची तीव्रता जाणवेल ही पर्यावरण विभागाने वर्तवलेली भिती लक्षात घेता मा.मुख्यमंत्री महोदयांच्या अध्यक्षतेखाली राज्य वातावरणीय बदल परिषद स्थापन करण्याचा निर्णय राज्य शासनाने माहे सप्टेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान घेतला आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त बदलांमुळे निर्माण होणाऱ्या संभव समस्यांचा सामना करण्यासाठी ठोस आराखड्याची गरज असून त्यासाठी कृती दलाची स्थापना करण्यात यावी तसेच जल प्रलयापासून मुंबईला सुरक्षित ठेवण्यासाठी मुंबईभोवती तटबंदी बांधण्याचा उपाय "मुंबई फर्स्ट" या विचारमंचाने शासनाला सुचविल्याचे दिनांक ७ सप्टेंबर, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (३) तसेच, उक्त परिषदेची स्थापना व पुढील प्रक्रिया पूर्ण करण्यात आली आहे काय, तसेच संयुक्त राष्ट्रांच्या इंटर गव्हर्नमेंट पॅनल ऑन क्लायमेट चेंज (IPCC) ने सादर केलेल्या अहवालात काय नमूद करण्यात आले आहे, त्याबाबतची सद्यःस्थिती काय आहे,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून मागील काही वर्षात अनेकदा आलेल्या नैसर्गिक आपत्तींचा विचार करता भविष्यात त्या टाळण्यासाठी उक्त सुचविलेल्या उपायांवर कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

- श्री.आदित्य ठाकरे : (१) होय. राज्य मंत्रिमंडळाने दिनांक ०१ सप्टेंबर, २०२१ रोजीच्या बैठकीत घेतलेल्या निर्णयानुसार "महाराष्ट्र वातावरणीय बदल परिषद" (Maharashtra Council for Climate Change-MCCC) दिनांक २६ नोव्हेंबर, २०२१ रोजीच्या शासन निर्णयाव्दारे गठीत करण्यात आलेली आहे.
- (२) होय. आयपीसीसी च्या सदर अहवालाच्या अनुषंगाने "मुंबई फर्स्ट" या संस्थेने मा.मुख्यमंत्री महोदयांना दिनांक ०१ सप्टेंबर, २०२१ रोजी पाठविलेल्या पत्रात वातावरणीय बदलामुळे होणाऱ्या घटनांसाठी काही उपाययोजना सूचविल्या आहेत.
- (३) होय. संयुक्त राष्ट्रांच्या आयपीसीसी (IPCC) माहे ऑगस्ट, २०२१ रोजी प्रसिध्द करण्यात आलेल्या अहवालानुसार प्रामुख्याने :-
- (अ) कार्बन डाय ऑक्साईड व इतर हरितगृह वायूंच्या अमर्याद उत्सर्जनामुळे २१ व्या शतकात तापमान हे १.५०° से ते २° से ने वाढ होण्याची शक्यता वर्तवली आहे.
- (ब) तसेच सदर तापमान वाढीमुळे समुद्र पृष्ठभागाच्या तापमानातही वाढ होऊन जागतिक पर्जन्य चक्रावरही परिणाम होणार असल्याचे सूचित केलेले आहे.
- (४) कोकण किनारपट्टीवरील जिल्ह्यात चक्रीवादळासारख्या नैसर्गिक आपत्तीमुळे होणारी हानी कमी करण्यासाठी अंदाजित रुपये ३२०० कोटीचा कोकण आपत्ती सौम्यीकरण प्रकल्प राबविण्यास महसूल व वन विभागाच्या दिनांक १० नोव्हेंबर, २०२१ च्या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात आली आहे.
- (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील विनाअनुदानित व अंशतः अनुदानित शाळांमधील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना जुनी पेन्शन योजना लागू करण्याबाबत

- (९) * १०४७९ श्री.नागोराव गाणार, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, डॉ.परिणय फुके, श्री.प्रवीण दटके, श्री.सुरेश धस, श्री.अमोल मिटकरी, श्री.शशिकांत शिंदे, श्री.विक्रम काळे, श्री.संजय दौंड, डॉ.रणजित पाटील, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.जयंत आसगावकर, श्री.मोहनराव कदम, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.अमरनाथ

राजूरकर, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.राजेश राठोड, श्री.अभिजित वंजारी, श्री.कपिल पाटील : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) दिनांक १ नोव्हेंबर, २००५ पूर्वी १०० टक्के अनुदानावर असलेल्या शाळांमध्ये नियुक्त झालेल्या शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना जुनी निवृत्तीवेतन योजना लागू होत असून दिनांक १ नोव्हेंबर, २००५ पूर्वी टप्पा अनुदानावर (२० टक्के, ४० टक्के, ६० टक्के, ८० टक्के) असलेल्या शाळांमध्ये व तुकड्यांवर नियुक्त झालेल्या शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना नवीन परिभाषित अंशदायी निवृत्तीवेतन योजना लागू करण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच, राज्यातील दिनांक १ नोव्हेंबर, २००५ पूर्वी सेवेत आलेल्या विनाअनुदान व अंशतः अनुदानित, वाढीव व नैसर्गिक तुकड्यांवर नियुक्त शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी, दिनांक १ नोव्हेंबर, २००५ नंतर १००% अनुदानावर आलेल्या शाळेतील शिक्षकांना जुनी पेन्शन योजना लागू करण्याबाबत मा.शिक्षण मंत्री महोदयांच्या वेळोवेळी झालेल्या बैठकींमधील निर्देशानुसार संयुक्त समितीने शासनास अहवाल सादर केला आहे, हे खरे आहे काय,

(३) असल्यास, दिनांक १ नोव्हेंबर, २००५ पूर्वी नियुक्त झालेल्या शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांवर १०० टक्के अनुदान व टप्पा अनुदान या आधारावर भेदभाव करून अन्याय करण्यात आला असून दिनांक १ नोव्हेंबर, २००५ पूर्वी टप्पा अनुदानावर नियुक्त शिक्षक कर्मचाऱ्यांना इतर सर्व विभागांतील कर्मचाऱ्यांप्रमाणे जुनी पेन्शन योजना लागू करावी अशी मागणी विधान सभेत मा.विरोधी पक्ष नेता व सन्माननीय सदस्यांनी दिनांक १९/०६/२०१९ व दिनांक ०२/०७/२०१९ रोजी केली असून जुनी पेन्शन योजना लागू केल्यावर लागणाऱ्या खर्चाची अंदाजित रक्कम निश्चित करण्याचा प्रस्ताव तयार करण्याचे आदेश मा.वित्त मंत्री यांनी शिक्षण व वित्त विभाग यांना दिले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी दिनांक २६/०६/२०१९ रोजी दिलेल्या निर्देशानुसार शासन निर्णय दिनांक २६/०७/२०२१ अन्वये जुनी पेन्शन योजना लागू करण्याबाबत अभ्यास करण्यासाठी दिनांक २४ जुलै, २०१९ रोजी एक

संयुक्त समिती गठीत केली असून सदर समितीने दिलेल्या कालावधीत शिफारशीसह अहवाल शासनाला सादर केला नाही, हे ही खरे आहे काय, सदर अहवाल केव्हापर्यंत प्राप्त होणे अपेक्षित आहे,

(५) तसेच, परिभाषित अंशदायी निवृत्तीवेतन योजनाधारक अथवा राष्ट्रीय सेवानिवृत्त योजनाधारक मृत राज्य सरकारी, निमसरकारी कर्मचारी व शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना जुनी पेन्शन योजना लागू करण्याची मागणी विविध संघटनांनी केली असून राज्यातील सुमारे चार हजार परिभाषित अंशदायी निवृत्तीवेतन योजनाधारक अथवा राष्ट्रीय सेवानिवृत्त योजनाधारक मृत कर्मचाऱ्यांना पेन्शन लागू नसल्याने त्यांच्या कुटुंबियांना आर्थिक अडचणींना सामोरे जावे लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(६) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून दिनांक १ नोव्हेंबर, २००५ पूर्वी सेवेत असलेल्या परंतु १००% अनुदान नसलेल्या कर्मचाऱ्यांना तात्काळ जुनी पेन्शन योजना लागू करण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) हे खरे आहे.

(३) हे खरे नाही.

मा.सभापती, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय यांनी राज्यातील सर्व अनुदानित, विनाअनुदानित, अंशतः अनुदानित पदांवर व तुकड्यांवर दिनांक ०१/११/२००५ पूर्वी नियुक्त झालेल्या सर्व शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना जुनी पेन्शन योजना लागू करण्याबाबत चर्चा करण्यासाठी दिनांक २६/०६/२०१९ रोजी बैठक आयोजित केली. सदर बैठकीत शिक्षण विभाग, वित्त विभाग, व विधी व न्याय विभागाचे सचिव यांची एक संयुक्त समिती गठीत करण्याचे निदेश दिले. त्याअन्वये दिनांक २४/०७/२०१९ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये जुनी पेन्शन योजना लागू करण्याबाबत अभ्यास करण्यासाठी संयुक्त समिती गठीत करण्यात आली.

(४), (५) व (६) संयुक्त समितीने दिनांक ०३ जुलै, २०२० रोजी शासनास अहवाल सादर केला आहे. सदर अहवालात परिभाषित अंशदायी निवृत्तीवेतन योजना लागू असलेल्या कर्मचाऱ्यांपैकी, सेवानिवृत्त झालेल्या, तसेच काही वर्ष

सेवा शिल्लक असलेल्या मात्र परिभाषित अंशदायी निवृत्तीवेतन योजनेत कपात न झालेल्या शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांबाबत धोरणात्मक निर्णय घेण्याकरीता स्वतंत्रपणे निर्णय घेण्याची शिफारस संयुक्त समितीने केली आहे. त्यानुसार दिनांक १८/१२/२०२० रोजीच्या शासन निर्णयान्वये सम्यक विचार समिती गठीत करण्यात आली आहे. त्यानुसार सम्यक विचार समितीच्यास्तरावरून कार्यवाही सुरु असून सम्यक विचार समितीचा अहवाल प्राप्त झाल्यावर पुढील आवश्यक कार्यवाही करण्याचे नियोजन आहे.

राज्यातील शिक्षकांना वरिष्ठ वेतनश्रेणी व निवडश्रेणीचा लाभ देण्याबाबत

- (१०) * ११३३० श्री.किरण सरनाईक, श्री.कपिल पाटील : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) राज्यातील शिक्षकांना १२ वर्षे पूर्ण झाल्यानंतर वरिष्ठ श्रेणी व २४ वर्षे पूर्ण झाल्यानंतर निवडश्रेणी मंजूर करण्यात आल्यानंतर त्यासंदर्भात लागणारे प्रशिक्षण सन २०१४-२०१५ पासून शासन स्तरावर घेण्यात आले नाही, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त कालावधीमध्ये वरिष्ठश्रेणी व निवडश्रेणीसाठी पात्र असलेल्या शिक्षकांना त्यांचे प्रशिक्षण न झाल्याने वरिष्ठश्रेणी व निवडश्रेणी मंजूर करण्यात आली नाही, हे खरे आहे काय,
- (३) तसेच, उक्त कालावधीत निवडश्रेणीस पात्र काही शिक्षक सेवानिवृत्त झाले असून यापुढेही प्रशिक्षण आयोजित करण्यापूर्वी जे शिक्षक सेवानिवृत्त होत असतील त्यांना या प्रशिक्षणातून सूट देवून निवडश्रेणी व वरिष्ठश्रेणीचा लाभ देण्याबाबत शासनाने कार्यवाही केली आहे काय,
- (४) असल्यास, वरिष्ठ वेतनश्रेणी व निवडश्रेणीसाठी पात्र शिक्षकांना पूर्वलक्षी प्रभावाने वेतनश्रेणीचे लाभ देण्यात येणार आहेत काय, त्याबाबतची सद्यःस्थिती काय आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१) नाही.

(२) होय.

(३) होय.

(४) होय.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

लोणसना (ता.मुर्तिजापूर) गट ग्रामपंचायतीच्या रोहणा गावामध्ये
पिण्याच्या पाण्याचा पुरवठा करण्याबाबत

(११) * १०२८६ श्री.अमोल मिटकरी, श्री.शशिकांत शिंदे, श्री.विक्रम काळे, श्री.संजय दौंड : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुर्तिजापूर तालुक्यातील गट ग्रामपंचायत लोणसना अंतर्गत येत असलेल्या रोहणा गावामध्ये पिण्याच्या पाण्याचा व विद्युत पोलवरील लाईटचा प्रश्न अनेक दिवसांपासून प्रलंबित असल्याने पिण्याच्या पाण्याचा पुरवठा होण्याकरीता तेथील महिलांनी उमा नदीच्या काठावर दिनांक २२ सप्टेंबर, २०२१ रोजी उपोषण केल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर प्रश्नाबाबत प्राथमिक जबाबदारी असणाऱ्या व भौतिक सुविधांचा कर वसूल करणाऱ्या ग्रामपंचायत कार्यालयांना अनेकदा तोंडी व लेखी तक्रार देवूनही ग्रामपंचायतीकडून कुठल्याही उपाययोजना किंवा दखल घेण्यात आली नाही तसेच पिण्याच्या पाण्याचा टँकरद्वारे व हातपंपामध्ये मशीन टाकून पाणीपुरवठा करीत असल्याचे दाखवून शासनाची फसवणूक करून ग्रामस्थांना जीवनावश्यक हक्कापासून वंचित ठेवल्याचा आरोप महिलांनी केला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, दिनांक १ सप्टेंबर, २०२१ रोजी उपोषणाला बसणाऱ्या महिलांनी उपोषण स्थगित करावे तसेच संबंधित विभागाकडून याबाबतचे प्रश्न सहा ते सात दिवसांमध्ये मार्गी लावण्याचे आश्वासन पोलीस प्रशासनाकडून देण्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, उपोषणकर्त्या महिलांना लेखी आश्वासन देऊनही कार्यवाही न झाल्यामुळे दिनांक २२ सप्टेंबर, २०२१ रोजीपासून महिला पुन्हा उपोषणास बसल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून गावातील पाणी प्रश्न सोडविण्याबाबत मा.जिल्हाधिकारी, अकोला, मा.मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, अकोला तसेच जीवन प्राधिकरण यंत्रणेमार्फत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गुलाबराव पाटील : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) हे खरे आहे.

(४) हे खरे आहे. रोहणा येथील महिलांनी दिनांक २२/०९/२०२१ रोजी पुनश्च: साखळी उपोषण सुरु केले होते सदरचे उपोषण दिनांक २३/०९/२०२१ रोजी संस्थगित केले आहे.

(५) ग्रामपंचायतीमार्फत १५ व्या वित्त आयोग निधी अंतर्गत बोअरचे काम पूर्ण केले असून पाईप लाईन, पंप बसविणे व विद्युत कनेक्शन घेण्याची कार्यवाही सुरु आहे. तसेच महाराष्ट्र वीज वितरण कंपनीमार्फत सदर परिसरात स्ट्रिट लाईटची व्यवस्था करण्यात आलेली आहे.

(६) पावसाळ्यामुळे नदी काठाशेजारील जागेत बोअर करता आला नाही तसेच विद्युत खांब टाकण्यास विलंब झाला आहे.

**महाराष्ट्र राज्य परिवहन महामंडळाच्या सेवानिवृत्त कर्मचाऱ्यांना
निवृत्तीवेतनाची रक्कम मिळण्याबाबत**

(१२) * १०९९२ श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.राजेश राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.अभिजित वंजारी, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.जयंत पाटील, श्री.जयंत आसगावकर, श्री.विक्रम काळे, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.मोहनराव कदम, श्री.विनायकराव मेटे : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) महाराष्ट्र राज्य परिवहन महामंडळातील अधिकारी आणि कर्मचाऱ्यांची सेवाजेष्ठता अथवा वैयक्तिक कारणांमुळे विविध आगारांमध्ये बदली होत असताना त्यांच्या बदली आदेशासोबत देण्यात येणाऱ्या लास्ट पेमेंट सर्टिफिकेट (अंतिम वेतन प्रमाणपत्र) तसेच निवृत्तीवेतनाबाबतच्या माहितीनुसार नवीन कार्यालयातील संबंधितांकडून त्याबाबतची रक्कम कपात करून तसे प्रमाणपत्र निवृत्तीवेतन कार्यालयाकडे पाठविले जाते, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच, महाराष्ट्र राज्य परिवहन महामंडळातील कर्मचाऱ्यांची बदली झाल्यानंतर काही कर्मचाऱ्यांनी आवश्यक असलेली प्रमाणपत्रे दिली नसल्यामुळे सेवानिवृत्त कर्मचाऱ्यांना निवृत्तीवेतनापासून वंचित राहावे लागले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, महाराष्ट्र राज्य परिवहन महामंडळातून मागील अडीच वर्षात निवृत्त झालेल्या सहा हजार कर्मचाऱ्यांची एकूण रूपये १५० कोटींची तसेच विविध कारणांमुळे मृत्यू झालेल्या चारशे निवृत्त कर्मचाऱ्यांच्या कुटूंबियांची देणी महामंडळाकडे प्रलंबित आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, एसटी महामंडळातून मागील दहा वर्षात निवृत्त झालेल्या सुमारे ४५०० कर्मचाऱ्यांचा मृत्यू झाल्यानंतर निवृत्तीवेतन मिळण्यासाठी पाठपुरावा करणाऱ्या त्यांच्या पत्नींचा देखील निवृत्तीवेतन न घेता मृत्यू झाल्याचे माहे ऑगस्ट, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सेवानिवृत्तीनंतर त्वरीत एसटी महामंडळातील कर्मचाऱ्यांना निवृत्तीवेतन सुरु करण्याबाबत तसेच सेवानिवृत्त झाल्यापासून त्यांच्या सर्व निवृत्तीवेतनाची रक्कम त्यांच्या वारसांना मिळण्याबाबत कार्यवाही करून संबंधित दोषींविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. अनिल परब : (१) हे खरे आहे.

निवृत्ती वेतनाची रक्कम कर्मचाऱ्यांच्या वेतनातून कपात करून तसे प्रमाणपत्र निवृत्तीवेतन कार्यालयास पाठविले जाते.

(२) व (३) हे खरे आहे.

(४) व (५) राज्य परिवहन महामंडळातून सेवानिवृत्त झालेल्या कर्मचारी/अधिकारी यांच्या पत्नीबाबत राज्य परिवहन महामंडळाकडे नोंदी नसतात.

अपर केंद्रीय भविष्य निर्वाह निधी भवन, मुंबई यांचे कार्यालयात राज्य परिवहन महामंडळाच्यावतीने पत्रव्यवहार करण्यात आलेला असून, राज्य परिवहन महामंडळातील निवृत्त कर्मचाऱ्यांना व मृत झालेल्या कर्मचाऱ्यांच्या वारसांना वेळेवर कुटुंब निवृत्तीवेतनाचा लाभ मिळणेकामी जे दावे संगणकीय प्रणालीवर सादर करता येत नाहीत वा संगणकीय प्रणालीवर माहिती भरण्यास अडचण निर्माण होत आहे, असे दावे पुर्वीप्रमाणेच ऑफलाईन पध्दतीने स्विकारण्याबाबत विनंती केलेली आहे. आजमितीस महामंडळाकडे सन २०१२ ते २०२१ या कालावधीतील मृत कर्मचाऱ्यांचे एकूण २३१ दावे प्रलंबित आहेत. सदर दावे निकाली काढण्यासाठी परिपत्रकीय सूचना देण्यात आलेल्या आहेत व त्याप्रमाणे प्रलंबित प्रकरणे निकाली काढण्याची प्रक्रिया सुरु आहे.

राज्यातील प्राथमिक शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना सातव्या वेतन आयोगाच्या तरतुदीप्रमाणे आश्वासित प्रगती योजना लागू करण्याबाबत

(१३) * १०८७९ श्री.सुरेश धस, श्री.जयंत आसगावकर, श्री.मोहनराव कदम, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.राजेश राठोड, श्री.अभिजित वंजारी, श्री.नागोराव गाणार, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.रामदास आंबटकर, डॉ.परिणय फुके, श्री.प्रवीण दटके, श्री.कपिल पाटील, डॉ.रणजित पाटील : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शासकीय कर्मचाऱ्यांप्रमाणे शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना १०, २० व ३० वर्षांच्या सेवेनंतर आश्वासित प्रगती योजना लागू करण्याबाबत शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांकडून मागणी होत असून राज्यातील प्राथमिक शिक्षक वगळता माध्यमिक शिक्षकांसह इतर सर्व कर्मचाऱ्यांना आश्वासित प्रगती योजना लागू करण्यात आली, परंतु, जिल्हा परिषद शाळेतील प्राथमिक

शिक्षकांना सदरहू योजना लागू करण्यात आली नाही, तसेच, बक्षी समितीने खंड २ प्रदर्शित न केल्याने राज्यातील शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना आश्वासित प्रगती योजना लागू होऊनही अद्यापि अंमलबजावणी झाली नाही, हे खरे आहे काय, (२) असल्यास, खाजगी व्यवस्थापनाच्या शाळेतील शिक्षक व कर्मचाऱ्यांना तीन लाभाची सुधारित सेवांतर्गत आश्वासित प्रगती योजना लागू करण्यासाठी शासन निर्णय, शालेय शिक्षण विभाग क्र.विउसु-३२१९, दिनांक ३१ जुलै, २०१९ अन्वये सदरहू प्रकरणी आयुक्त (शिक्षण) यांच्या अध्यक्षतेखाली अभ्यासगटाची नियुक्ती करण्यात आली होती, सदरहू अभ्यासगटाने या विषयासंदर्भातील अहवाल व त्यावरील शिफारशी शासनास तीन महिन्यांच्या निर्धारित कालावधीत सादर करणे बंधनकारक असून आजपर्यंत सादर केल्या नाहीत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी नागपूर विभागाच्या शिक्षक जनप्रतिनिधींनी दिनांक १२/०९/२०२०, ११/१०/२०२०, २८/१२/२०२० व ३०/०१/२०२१ रोजी शासनास निवेदन पाठवून झालेल्या विलंबाबाबत चिंता व्यक्त करून विनाविलंब उक्त अहवाल व शिफारशी मागविण्याची विनंती केली असून अभ्यासगटाने निर्धारित मुदतीत अहवाल सादर न करून सभागृहाचा हक्कभंग केल्याप्रकरणी दिनांक १३/०९/२०२१ व २१/०९/२०२१ रोजी पत्र पाठविले, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सातव्या वेतन आयोगातील तरतुदीप्रमाणे शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना आश्वासित प्रगती योजना लागू करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१) हे खरे नाही.

शिक्षकांना केंद्र शासनाच्या प्रा.डी.पी.चट्टोपाध्याय यांच्या अध्यक्षतेखाली नेमलेल्या शिक्षकांसाठीच्या राष्ट्रीय आयोगाच्या शिफारशीनुसार त्रिस्तरीय वेतनरचना दिनांक ०२/०९/१९८९ च्या शासन निर्णयान्वये लागू केलेली आहे. तर, शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना कालबद्ध पदोन्नतीची योजना दिनांक ३०/०४/१९९८ च्या शासन निर्णयान्वये लागू केलेली आहे.

(२) हे खरे नाही.

सदर समितीचा अहवाल प्राप्त झालेला आहे.

(३) निवेदन प्राप्त झाले, हे खरे आहे.

(४) सदर समितीचा अहवाल प्राप्त झाला असून तो तपासण्यात आला असून अहवालातील काही मुद्द्यांवर आयुक्त (शिक्षण) यांच्याकडून माहिती मागविण्यात आली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रातील मान्यताप्राप्त खाजगी
विनाअनुदानित प्राथमिक शाळांना अनुदान मंजूर करणेबाबत**

(१४) * ११०९३ श्री.प्रविण दरेकर, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, डॉ.परिणय फुके, श्री.सुरेश धस, श्री.प्रसाद लाड, श्री.गोपिचंद पडळकर, श्री.निलय नाईक, श्री.प्रवीण दटके, श्री.रमेशदादा पाटील, अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.चंदूभाई पटेल : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय:-

(१) बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या शिक्षण विभागाने खाजगी शाळांना विनाअनुदानित तत्वावर मान्यता व त्यानंतर पुन्हा पुर्नमान्यता देऊन १०४ मान्यताप्राप्त खाजगी विनाअनुदानित प्राथमिक शाळांची अनुदान देण्यासाठीची यादी जाहीर करण्यात आली असून यापूर्वी अनुदानित शाळांना शासनाकडून ५० टक्के व महानगरपालिकेकडून ५० टक्के अनुदान देण्यात येत होते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, महानगरपालिकेची आर्थिक स्थिती सक्षम असल्याने अनुदानाचा खर्च महानगरपालिकेने करावा, असा निर्णय शासनाने घेतला परंतु, महानगरपालिकाही याकडे दुर्लक्ष करित असल्याने या शाळांमध्ये शिक्षण घेणाऱ्या सुमारे २० हजार विद्यार्थी, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांपुढे अस्तित्वाचा प्रश्न निर्माण झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शासनाने व महानगरपालिकेने २० हजार विद्यार्थी व ६८२ शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या भवितव्याचा विचार करून पूर्वीप्रमाणे ५० टक्के अनुदान द्यावे, अशी मागणी मा. विरोधी पक्षनेते, महाराष्ट्र विधानपरिषद यांनी त्यांच्या दिनांक १३/०८/२०२१ रोजीच्या पत्रान्वये शासनास केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून खाजगी विनाअनुदानित प्राथमिक शाळांना अनुदान मंजूर करणेबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१), (२), (३) व (४) सन २००१-२००२ या शैक्षणिक वर्षापासून बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने त्यांच्यास्तरावरून मान्यता दिलेल्या खाजगी प्राथमिक शाळांना यापुढील कालावधीत राज्य शासनाच्या ५० टक्के अनुदानासाठी ग्राह्य धरले जाणार नसल्याचे शासन स्तरावरून आयुक्त, बृहन्मुंबई महानगरपालिका यांना कळविण्यात आले आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबई विद्यापीठाने "पीएचडी" प्रवेशाकरीता आवश्यक असलेली माहिती संकेतस्थळावर उपलब्ध करून देण्याबाबत

- (१५) * १०४४९ डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) मुंबई विद्यापीठाने "पीएचडी" प्रवेश प्रक्रियेकरीता स्वतंत्र संकेतस्थळ तयार केले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त संकेतस्थळावर विद्यापीठाच्या विविध विभागांमध्ये तसेच विद्यापीठाशी संलग्न महाविद्यालयात असलेल्या पीएचडी केंद्रावर कोणत्या विषयाच्या व कोणत्या गाईडच्या किती जागा आहेत, याची माहिती प्रसिध्द करण्यात आली नसल्याचे माहे ऑगस्ट, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, "पीएचडी" करीता आवश्यक असणारी माहिती संकेतस्थळावर उपलब्ध होत नसल्याने विद्यार्थ्यांमध्ये गोंधळ निर्माण झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार संकेतस्थळावर आवश्यक ती माहिती उपलब्ध होण्याकरीता कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.उदय सामंत : (१) हे अंशतः खरे आहे.

पीएचडी प्रवेश प्रक्रियेकरीता स्वतंत्र संकेतस्थळ तयार केले नसून विद्यापीठाच्या संकेतस्थळावर स्वतंत्र हायपर लिंक देण्यात आली आहे.

(२) हे अंशतः खरे आहे.

पीएचडी मधील प्रवेश प्रक्रिया या पीएचडी केंद्रात असलेल्या विभागातील पीएचडी विद्यार्थ्यांसाठी रिक्त जागा संशोधन मार्गदर्शक (रिसर्च गाईड) कडील उपलब्ध रिक्त जागा इत्यादीच्या अनुषंगाने प्रवेश प्रक्रिया राबविण्यात आली असून, रिसर्च गाईड संबंधित त्यांचे Specialization गाईडकडे उपलब्ध असलेल्या रिक्त जागा व इतर तत्सम माहिती इच्छूक पीएचडी विद्यार्थ्यांना वेळोवेळी देण्यात आली आहे.

(३) हे खरे नाही.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

रत्नागिरी जिल्ह्यात उर्दु घरे (भवन) उभारण्याबाबत

(१६) * १०७७३ श्री.अनिकेत तटकरे : सन्माननीय अल्पसंख्यांक विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रत्नागिरी जिल्ह्यात उर्दु भाषेच्या वाङ्मयीन प्रगती आणि समृद्धीसाठी नांदेड जिल्हा व मालेगाव (जि.नाशिक) च्या धर्तीवर उर्दु घरे (भवन) उभारण्यासाठी आराखडा तयार करण्याचे आदेश मा.उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री तथा पालकमंत्री (जि.सिंधुदुर्ग) यांनी दिनांक १८ जुलै, २०२१ रोजी दुरदृश्य प्रणालीद्वारे मंत्रालयात झालेल्या बैठकीत मा.जिल्हाधिकारी, रत्नागिरी यांचेसह अन्य प्रशासकीय अधिकाऱ्यांना दिले असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, रत्नागिरी जिल्ह्यात उर्दू घरे (भवन) बांधण्याच्या प्रकल्पास यापूर्वीच मा.अल्पसंख्यांक विकास मंत्री यांनी तत्वतः मान्यता दिली असून मा.उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री तथा पालकमंत्री, सिंधुदूर्ग जिल्हा यांनी त्यासाठी पुरेसा निधी व जागा उपलब्ध असल्याचा निर्णय झाल्याचे प्रसारमाध्यमांसमोर सांगितल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, त्यानुसार रत्नागिरी जिल्ह्यात उर्दू घरे (भवन) उभारण्यासाठी सविस्तर आराखडा तयार करून अल्पसंख्यांक विकास विभागाकडे सादर करण्यात आला आहे, हे खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून रत्नागिरी जिल्ह्यात उर्दू घरे (भवन) उभारण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.नवाब मलिक : (१) अंशतः खरे आहे. मा.मंत्री (उच्च व तंत्र शिक्षण) यांनी दिनांक २०/०७/२०२१ रोजी झालेल्या बैठकीत जिल्हाधिकारी, रत्नागिरी यांना उर्दू घरासाठी सविस्तर प्रस्ताव सादर करण्याबाबत आदेशित केले आहे.

(२) नाही.

(३) नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील विद्यापीठ आणि वरिष्ठ महाविद्यालयांतील संवर्गनिहाय रिक्त पदे आरक्षणानुसार भरण्याबाबत

(१७) * १०९६२ श्री.राजेश राठोड, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.अभिजित वंजारी, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.जयंत आसगावकर, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.विक्रम काळे, श्री.अब्दुल्लाखान दुर्राणी : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात अशासकीय अनुदानित महाविद्यालयात दिनांक ०१/१०/२०१७ रोजी विद्यार्थी संख्येवर अनुज्ञेय असलेल्या ३९,२६९ शिक्षकीय व शिक्षकेतर पदांपैकी २६,७१४ पदे भरण्यात आली असून १२,५७५ पदे रिक्त आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, दिनांक ०४/०५/२०२० रोजीच्या शासन निर्णयानुसार पदभरतीस स्थगिती असल्याने रिक्त पदांच्या संख्येत वाढ होत आहे, तसेच, शासन निर्णय दिनांक २४/०४/१९९५ अन्वये विषयनिहाय पदभरती असल्याने प्रथम पद खुल्या प्रवर्गास तर दुसरे पद अनु.जाती प्रवर्गास देण्यात येते, त्यामुळे इतर प्रवर्गावर अन्याय होत असल्याने संवर्ग निहाय पद भरतीचा निर्णय घेतल्यास सर्व प्रवर्गांना न्याय मिळेल, हे खरे आहे काय,

(३) तसेच, राज्यातील वरिष्ठ महाविद्यालयांमध्ये सन १९९५ पासून विषयनिहाय आरक्षण लागू झाल्यामुळे व्हीजेएनटी, एसबीसी, ओबीसी संवर्गातील विद्यार्थ्यांना महाविद्यालयांमध्ये किंवा विद्यापीठांमध्ये प्राध्यापकांच्या नोकरीसाठी संधी मिळत नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, त्यामुळे राज्यातील विद्यापीठे आणि वरिष्ठ महाविद्यालयात प्राध्यापक भरतीची विषयनिहाय आरक्षणाची पध्दत बंद करून संवर्गनिहाय आरक्षणानुसार पदभरती करणेबाबत सातत्याने मागणी होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, शिक्षकीय पदे रिक्त असल्याने विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान तर शिक्षकेतर रिक्त पदांमुळे कार्यरत कर्मचाऱ्यांवर अधिकच्या कामाचा ताण येत आहे, तसेच छोट्या संवर्गातील (३२ पदे) आरक्षित पदे भरण्याबाबतची कार्यपध्दती निश्चित नसल्याने मागासवर्ग कक्ष बिंदूनामावली तपासून देत नाही, हे ही खरे आहे काय,

(६) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून खाजगी अनुदानित महाविद्यालयातील रिक्त पदे संवर्गनिहाय पध्दतीने भरून छोट्या संवर्गातील आरक्षणाबाबतचा शासन निर्णय निर्गमित करण्याबाबत तसेच विषयनिहाय प्राध्यापक पदभरती तात्काळ बंद करून संवर्गनिहाय प्राध्यापक पदभरती करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.उदय सामंत : (१) हे अंशतः खरे आहे.

(२) व (३) हे खरे नाही.

अशासकीय अनुदानित महाविद्यालयात मोठ्या प्रमाणात रिक्त असलेल्या शिक्षक व शिक्षकेतर पदे विचारात घेता, उच्चस्तरीय सचिव समितीच्या मान्यतेने विभागाच्या दिनांक ०३/११/२०१८ च्या आदेशानुसार सहाय्यक प्राध्यापकांच्या रिक्त पदांच्या ४० टक्के व अन्य एकाकी पदे भरण्यास मान्यता दिली असून त्यानुसार पदभरतीची प्रक्रीया सुरु होती. परंतु कोविड-१९ च्या संसर्गजन्य रोगामुळे उद्भवलेल्या परिस्थितीत वित्त विभागाच्या दिनांक ०४/०५/२०२० च्या आदेशान्वये निर्बंध जारी करण्यात आल्याने सदर पदभरतीची प्रक्रीया स्थगित करण्यात आली. मात्र यासंदर्भात विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक हित आणि सदर भरती प्रक्रीयांतर्गत असणारी पदे न भरल्यास होणारा परिणाम लक्षात घेता, उक्त भरती प्रक्रीया आता शासनाच्या दिनांक १२/११/२०२१ च्या आदेशानुसार सुरु करण्यात आलेली आहे.

याबाबत शासनाच्या सामान्य प्रशासन विभागाच्या दिनांक २९/०३/१९९७ च्या आदेशानुसार उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाने दिनांक २२/०१/२०१४ च्या शासन निर्णयान्वये दिनांक २४/०४/१९९५ चे आदेश अधिक्रमित करून शिक्षकीय पदांसाठी सामाजिक आरक्षण लागू करण्यास परवानगी दिली होती. तथापि, या आदेशाच्या विरुद्ध मा.मुंबई उच्च न्यायालय, नागपूर खंडपीठ येथे दाखल झालेल्या याचिका क्रमांक १६८०/२०१४ मध्ये मा.न्यायालयाने दिलेल्या निर्णयास अनुसरून वर नमूद दिनांक २२/०१/२०१४ चे आदेश अधिक्रमित करून दिनांक २४/०४/१९९५ चे आदेश कायम ठेवण्यात आलेले आहेत.

(४) हे खरे आहे.

(५) व (६) हे खरे नाही.

छोट्या संवर्गामध्ये मागास प्रवर्गाची आरक्षणाची पदे भरण्याबाबतची कार्यपध्दती शासन परिपत्रक सामान्य प्रशासन विभाग क्रमांक-बीसीसी२०१६/प्र.क्र.२२८/ए/१८/१६ब, दिनांक २१/०८/२०१९ मध्ये विषद करण्यात आलेली असून, त्यास सा.प्र.विभागाच्या दिनांक २२/०८/२०१९ च्या आदेशान्वये

स्थगिती देण्यात आली होती. मात्र आता सामान्य प्रशासन विभागाने त्यांच्या दिनांक ०९/०९/२०२१ च्या शासन निर्णयानुसार वरील स्थगिती उठविण्यात आली असून सद्यःस्थितीत वर नमूद सा.प्र.विभागाच्या दिनांक २१/०८/२०१९ मधील सूचनांनुसार कार्यवाही करण्यात येत आहे.

राज्यातील शाळांमध्ये शिक्षक समुपदेशक उपलब्ध करून देण्याबाबत

(१८) * १०७९९ श्री.रविंद्र फाटक : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शालेय शिक्षण सुरु असताना शिक्षक-विद्यार्थी, विद्यार्थी-पालक यांच्यात निर्माण होणारा ताण दूर करण्यापासून ते करिअरची दिशा दाखविण्यापर्यंत मोलाचे काम शिक्षक समुपदेशक करित असून कोरोनाकाळात दिनांक ४ ऑक्टोबर, २०२१ रोजी शाळा सुरु झाल्याने प्रत्येक शाळेत किमान एक शिक्षक समुपदेशकाची आवश्यकता असताना राज्यात समुपदेशकांची संख्या पुरेशी नसल्याकारणाने पाच शाळांना मिळून एक समुपदेशक देण्यात आल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, फक्त ४२६ शिक्षक समुपदेशक असल्याने आवश्यक समुपदेशक तयार करण्याची मागणी लोकप्रतिनिधींनी शासनाकडे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून शिक्षक समुपदेशक उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१) हे खरे नाही.

(२) होय.

(३) राज्यातील समुपदेशन व मार्गदर्शन करणाऱ्या शिक्षकांची संख्या वाढविण्यासाठी सन २०१७-२०१८ ते २०१९-२०२० या कालावधीत अविरत प्रशिक्षण आयोजित करण्यात आले. या प्रशिक्षणाव्दारे राज्यातील शासकीय

शाळांमधील ३८९८८ शिक्षकांना करिअर मार्गदर्शन व समुपदेशनबाबतचे प्रशिक्षणाचे ३ टप्पे पूर्ण केले असून सध्या हे सर्व प्रशिक्षित शिक्षक आपल्या शाळेत विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन व समुपदेशनाचे काम करीत आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबईतील कोळी बांधवांच्या कोळीवाड्यासंदर्भातील विविध मागण्यांबाबत

(१९) * १०७६४ श्री.रमेशदादा पाटील : सन्माननीय पर्यावरण व वातावरणीय बदल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पर्यावरण विभागाने मुंबईच्या सागरी हद्दीत बांधकाम करण्यासाठीची मर्यादा किनाऱ्यापासून पाचशे मीटर वरून ५० मीटर केल्यामुळे मच्छीमार बांधव समाजामध्ये भीतीचे वातावरण निर्माण झाल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०२१ च्या पहिल्या आठवड्यात निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शासनाने धोरण शिथिल केलेल्या कायद्यामुळे राज्यातील सर्व कोळीवाड्यांचे अस्तित्व धोक्यात आले असून सन १९९१ मध्ये पारित करण्यात आलेल्या कायद्यामुळे किनाऱ्यालगतच्या क्षेत्राला संरक्षण मिळाले होते, तसेच, समुद्राच्या जमिनीवर बांधकाम करण्यास मनाई असतानाही ५०० वरून ५० मीटर सीआरझेड बदलामुळे अनेक मच्छीमार बांधवांचे नुकसान होणार आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच, शेकडो वर्षांपासूनच्या कोळीवाड्याची शासकीय दस्तऐवजामध्ये आजतागायत झोपडपट्टी म्हणून नोंद असल्याने कोळीबांधवांनी नाराजी व्यक्त केली असून मुंबई बाहेरून आलेल्या परप्रांतियांना मात्र शासनाकडून मालकी हक्काचे घर देण्यात आल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, मुंबईच्या आद्य नागरिक असलेल्या कोळी बांधवांना आपल्याच मुंबईत सापत्न वागणूक मिळत असल्याने मच्छीमार समाजामध्ये असंतोषाचे वातावरण निर्माण झाले असून मच्छीमार सातत्याने शासनाकडे राहत्या घरांचा मासे सुकविण्याकरीता आणि वहिवाटीच्या जागा मालकी हक्काने मिळण्याकरीता विनंती करीत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार कोळीवाड्यांना गावठाणाचा दर्जा देण्याच्या व इतर मागण्यांच्या अनुषंगाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.आदित्य ठाकरे : (१) व (२) हे खरे नाही.

केंद्रिय पर्यावरण, वने व वातावरणीय बदल मंत्रालय, नवी दिल्ली यांनी सी.आर.झेड अधिसूचना, २०१९ प्रसिध्द केली आहे. सदर अधिसूचना नुसार, समुद्राच्या उच्चतम भरती रेषेपासून ५०० मीटर अंतरापर्यंतचे क्षेत्र हे सी.आर.झेड क्षेत्र म्हणून कायम असून खाडी करीता सीआरझेडची मर्यादा ५० मीटर केली आहे. जी पूर्वी सी.आर.झेड अधिसूचना, २०११ नुसार १०० मीटर इतकी होती. सदर सी.आर.झेड अधिसूचना, २०१९ नुसार स्थानिक समुदायांद्वारे पारंपारिक मासेमारी आणि त्यांच्या आवश्यक सुविधा तसेच कोळीवाड्यांमधील घराचे पुनर्बांधकाम अनुज्ञेय केलेले आहे.

(३) व (४) हे खरे नाही.

(५) कोळीवाड्यांच्या सिमांकनाबाबतची कार्यपध्दती व मार्गदर्शक तत्त्वे निश्चित करण्यासाठी महसूल व वन विभागाने दिनांक २०/११/२०१२ च्या शासन निर्णयान्वये ७ सदस्यीय समिती गठित केली आहे. त्यानुसार मुंबईतील कोळीवाड्यांचे प्रत्यक्ष सर्वेक्षण करून सिमांकन करण्याचा निर्णय महसूल व वन विभागाने घेतला असल्याचे दिनांक ०१/११/२०१८ रोजीच्या शासन पत्रान्वये कळविण्यात आले आहे. मुंबई उपनगर व मुंबई शहर मिळून एकूण ४१ कोळीवाडे आहेत. त्यापैकी मुंबई उपनगर मधील २३ कोळीवाड्यांचे बाहेरील हद्दीचे सर्वेक्षण व सिमांकन झाले असून ६ कोळीवाड्यांचे स्थानिकाच्या विरोधामुळे सिमांकन होवू शकले नाही. तसेच मुंबई शहरामधील ८ कोळीवाड्यांचे बाहेरील हद्दीचे सर्वेक्षण व सिमांकन झाले असून उर्वरित ४ कोळीवाड्यांचे दिनांक २०/०१/२०२१ रोजी स्थळपाहणी करण्यात आली असून पुढील कार्यवाही सुरु आहे.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्य परिवहन महामंडळाचे राज्य शासनामध्ये विलीनीकरण
करण्याच्या मागणीबाबत**

- (२०) * १०३०६ श्री.गोपिचंद पडळकर, श्री.सदाशिव खोत, श्री.किरण सरनाईक : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) राज्य परिवहन महामंडळ राज्य शासनामध्ये विलीन करण्यासह विविध मागण्यांसाठी राज्यभरातील जवळपास ७० हून अधिक एसटी आगारांमध्ये कर्मचारी-कामगारांकडून बेमुदत उपोषण व संप सुरू असल्याचे माहे नोव्हेंबर च्या पहिल्या सप्ताहात निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) तसेच, एसटी कर्मचारी कोणत्याही परिस्थितीत अहोरात्र सर्वसामान्य जनतेला सेवा देत असूनही त्यांना अपुरे वेतन मिळत असल्याने सध्याच्या आर्थिक परिस्थितीत एसटी कर्मचाऱ्यांना हलाखीचे जीवन जगावे लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, अशा परिस्थितीत एसटी कर्मचाऱ्यांना जीवन जगणे कठीण झाल्याने एसटी कर्मचाऱ्यांच्या आत्महत्येचे प्रमाण वाढले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून राज्यभरातील एसटी महामंडळाचे वाहन चालक, कर्मचाऱ्यांकडून एसटी महामंडळाचे राज्य शासनात विलीनीकरण करण्याबाबत होत असलेल्या मागणीच्या अनुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. अनिल परब : (१) हे खरे आहे.

(२) व (३) हे खरे नाही.

(४) मा.उच्च न्यायालय, मुंबई यांनी दिलेल्या आदेशानुसार शासन निर्णय दिनांक ०८/११/२०२१ अन्वये त्रिसदस्यीय समिती गठीत करण्यात आली असून, समितीचे कामकाज १२ आठवड्यात पूर्ण करून त्याचा अहवाल मा.मुख्यमंत्री, महोदयांना सादर करावा व मा.मुख्यमंत्री महोदयांनी त्यांचे मत/शिफारशीसह मा.उच्च न्यायालय, मुंबई यांना सादर करावा असे निर्देश दिलेले आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**औरंगाबाद जिल्ह्यातील जगप्रसिध्द वेरुळ लेणी परिसरात पर्यटक
अभ्यागत केंद्र सुरु करण्याबाबत**

(२१) * १०६१२ श्री.अंबादास दानवे : सन्माननीय पर्यटन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) औरंगाबाद जिल्ह्यातील जगप्रसिध्द वेरुळ लेणी परिसरातील आठ एकर जमीन व ९० कोटी रुपयांच्या निधीतून पर्यटक अभ्यागत केंद्र सन २०१३ पासून पर्यटकांसाठी सुरु करण्यात आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरील पर्यटक अभ्यागत केंद्र सन २०१७ पासून बंद आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार सदरील पर्यटक अभ्यागत केंद्र सुरु करण्यासाठी कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.आदित्य ठाकरे : (१) होय.

(२) होय.

(३) व (४) सदर अभ्यागत केंद्र सुरु ठेवण्यासाठी तसेच परिचालन व देखभाल दुरुस्तीसाठी निधी उपलब्ध व्हावा याकरीता भारतीय पुरातत्व विभाग व महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळामार्फत पुरविण्यात येणाऱ्या सुविधाकरीता लेणी व अभ्यागत केंद्राचे संयुक्त तिकीट आकारण्यावर भारतीय पुरातत्व विभागाशी विचारविनिमय करण्यात येत असून या मधून प्राप्त झालेल्या उत्पन्नातून सदर अभ्यागत केंद्र पर्यटकांसाठी खुले करण्याचे नियोजित आहे.

**नागपूर जिल्ह्यातील सेवानिवृत्त शिक्षकांना निवृत्तीवेतन व
भविष्यनिर्वाह निधीची रक्कम अदा करण्याबाबत**

(२२) * १०७५० श्री.प्रवीण दटके, डॉ.परिणय फुके, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.नागोराव गाणार, श्री.कपिल पाटील : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) नागपूर जिल्ह्यातील सेवानिवृत्त शिक्षक निवृत्तीवेतन व भविष्य निर्वाह निधी पासून वंचित असून नागपूर जिल्ह्यात मागील सहा महिन्यात निवृत्त झालेल्या शिक्षकांना अद्याप भविष्यनिर्वाह निधी तसेच निवृत्तीवेतन प्राप्त झाले नसल्याचे दिनांक ९ ऑगस्ट, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, भविष्य निर्वाह निधी खात्यातील रकमा वेळेवर न मिळाल्यामुळे शिक्षकांना मुलांच्या उच्च शिक्षण, लग्न इत्यादी कारणासाठी स्वतःच्या हक्काचे पैसे वापरता येत नाहीत, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, शिक्षण विभागाची बीडीएस प्रणाली बंद असून सेवानिवृत्तीच्या आधी दोन महिने शिक्षक व कर्मचाऱ्यांची भविष्य निर्वाह निधीची मासिक कपात बंद केली जात असल्याने याबाबत त्वरित उपाययोजना करून शिक्षकांच्या भविष्य निर्वाह निधीच्या हिशोबाची रक्कम तसेच निवृत्तीवेतन देण्याबाबत सेवानिवृत्त शिक्षक कृती समिती व लोकप्रतिनिधींनी लेखी मागणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१), (२) व (३) होय, हे अंशतः खरे आहे.

देशातील कोरोना विषाणूने उद्भवलेल्या महामारीच्या परिस्थितीमुळे सन २०२०-२०२१ या आर्थिक वर्षात लॉकडाऊन तसेच उपस्थितीवर निर्बंध घालण्यात आले होते. सबब, भविष्य निर्वाह निधी संबंधितची देयके कोषागारात सादर करणे शक्य झाले नाही. त्यामुळे प्रलंबित देयके व चालू आर्थिक वर्षातील देयके एकत्र जमा झाल्यामुळे लेखाशिर्षाखालील तरतूद कमी पडत आहे. त्यान्वये या आर्थिक वर्षातील सादर लेखाशिर्षाखालील मंजूर अर्थसंकल्पीय तरतूद १००% वितरीत करण्याकरीता प्रस्ताव वित्त विभागास सादर करण्यात आलेला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

कोविड-१९ मुळे मृत्यू झालेल्या राज्य परिवहन महामंडळातील कर्मचाऱ्यांच्या वारसांना अनुकंपा तत्वावर नोकरीत सामावून घेणेबाबत

(२३) * १०३१४ श्री.सदाशिव खोत, श्री.गोपिचंद पडळकर, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, डॉ.परिणय फुके, श्री.सुरेश धस, श्री.प्रसाद लाड, श्री.निलय नाईक, श्री.प्रवीण दटके, श्री.रमेशदादा पाटील, अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.चंदूभाई पटेल, श्री.जयंत आसगावकर, श्री.मोहनराव कदम, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.राजेश राठोड, श्री.अभिजित वंजारी : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कोरोनामुळे मृत्यू झालेल्या राज्य परिवहन महामंडळाच्या कर्मचाऱ्यांच्या वारसांना अनुकंपा तत्वावर कोणतीही अट न घालता नोकरी देण्याचा निर्णय एसटी महामंडळाने घेतला असून कामावर असताना त्यांना कोरोनाची लागण होऊन मृत्यू झाल्यास चालक, वाहक, सुरक्षारक्षक व वाहतूक निरीक्षक यांच्या वारसांना राज्य शासनाच्या नियमानुसार रुपये ५० लाख आर्थिक मदत जाहीर करण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यात माहे ऑगस्ट, २०२१ पर्यंत २१२ च्या वर एसटी कर्मचाऱ्यांचा कोरोनामुळे मृत्यू झाला असून अद्याप एकही कर्मचाऱ्यांच्या वारसाला नोकरीत सामावून घेण्यात आलेले नाही तसेच जाहीर केलेली रुपये ५० लाखांची आर्थिक मदत माहे ऑगस्ट, २०२१ पर्यंत केवळ ११ जणांनाच मिळाली असून कोरोना काळात मृत्यू झालेल्या एसटी कर्मचाऱ्यांच्या पाल्यांना अनुकंपा तत्वावर नोकरी देण्याचा निर्णय राज्य परिवहन महामंडळाने घेतला असला तरी त्याची अंमलबजावणी झालेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच, राज्य परिवहन महामंडळाकडून नियमित वेतन व कर्मचाऱ्यांच्या इतर मागण्यांबाबत विचार होत नसल्यामुळे टाळेबंदीच्या काळापासून ते ऑक्टोबर, २०२१ पर्यंत नैराश्यग्रस्त सुमारे ३०० कर्मचाऱ्यांनी आत्महत्या केल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, अनुकंपा तत्वावरील नोकरीत घेण्यासाठी मागील सुमारे दहा महिन्यापासून मागणी करूनही एसटी कर्मचाऱ्यांच्या एकाही वारसाला नोकरीत सामावून घेण्यात आलेले नाही तसेच कर्मचाऱ्यांच्या वारसांना जाहीर केलेली रुपये ५० लाखांची मदत न मिळण्याची कारणे काय आहेत,

(५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून नियमित वेतन, महामंडळाचे आर्थिक सशक्तीकरण, कोरोनामुळे मृत्यू झालेल्या कर्मचाऱ्यांच्या वारसांना अनुकंपा तत्वावर नोकरीत सामावून घेण्याच्यादृष्टीने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. अनिल परब : (१) व (२) राज्य परिवहन महामंडळाच्या सेवेत असताना मृत पावलेल्या कर्मचाऱ्यांच्या कुटुंबातील एका अवलंबितास शैक्षणिक अर्हता व इतर अटी व शर्तीनुसार अनुकंपा तत्वावर नोकरी देण्याची तरतुद आहे. कोरोनामुळे मृत पावलेल्या अधिकारी/कर्मचाऱ्यांच्या वारसांपैकी २२२ अवलंबितांनी अनुकंपा तत्वावर नोकरीसाठी अर्ज केलेले असून त्यापैकी एकूण ३४ अवलंबितांचे अनुकंपा तत्वावरील नोकरीची प्रकरणे मंजूर करून आतापर्यंत १० वारसांना नोकरी देण्यात आली आहे व उर्वरीतांना रिक्त जागांच्या उपलब्धतेनुसार नेमणुक देण्यात येत आहे. तसेच, १९ अवलंबितांनी नोकरी ऐवजी रुपये १०,००,०००/- इतके आर्थिक सहाय्य मिळण्याबाबत अर्ज केले असून, ०६ अवलंबितांची रुपये १०,००,०००/- इतके आर्थिक सहाय्य मिळणेबाबतची प्रकरणे मंजूर करण्यात आली आहेत. तसेच, ८१ अवलंबित हे शिक्षण घेत असल्याने, त्यांनी त्यांचा नोकरीचा हक्क राखून ठेवलेला आहे. १२० अवलंबितांनी अद्याप कागदपत्रांची पूर्तता केलेली नाही.

अनुकंपा तत्वाकरीता विहित केलेल्या वर्ग-३ व वर्ग-४ मधील पदांव्यतिरिक्त ०५ पदे नव्याने समाविष्ट करण्यात आली आहेत. त्यानुसार रिक्त पदांची संख्या वाढली असून, रा.प.महामंडळाच्या सेवेत असताना मृत्यू पावलेल्या कर्मचाऱ्यांच्या अवलंबितांना त्यांच्या शैक्षणिक अर्हतेनुसार रा.प.महामंडळात सामावून घेण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

महाराष्ट्र शासनाने दिनांक २९/०५/२०२० रोजीच्या शासन निर्णयान्वये प्रत्यक्ष सेवा देणाऱ्या कर्मचाऱ्यांचा कोविडमुळे मृत्यू झाल्यास सदर मृत कर्मचाऱ्यांच्या वारसास अटीच्या अधीन रुपये ५० लाख रकमेचे सानुग्रह सहाय्य लागू केले असून, सदर शासन निर्णयातील अटीसह महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाच्या दिनांक ०१/०६/२०२१ रोजीच्या परिपत्रकांन्वये कोविड-१९ संक्रमणाच्या कालावधीत प्रत्यक्ष प्रवाशांच्या संपर्कात येणारे राज्य

परिवहन कर्मचारी म्हणजेच चालक/वाहक, चालक तथा वाहक, वाहतूक नियंत्रक, सहा.वाहतूक निरीक्षक व सुरक्षा रक्षक यांचा कोविड-१९ च्या संक्रमणामुळे मृत्यू झाल्यास त्यांना रुपये ५० लाखांचे विमा कवच/सानुग्रह सहाय्य लागू करण्यात आले आहे. कोरोनामुळे मृत्यू पावलेल्या १० कर्मचाऱ्यांच्या वारसांना अटी व शर्तीच्या अधीन राहून ५० लाख रुपयांची आर्थिक मदत देण्यात आली आहे. कोविड-१९ च्या प्रादुर्भावामुळे मृत्यूमुखी पडलेल्या परंतु, रुपये ५० लाखाचे विमा कवच/ सानुग्रह सहाय्यापासून शासन निकषामुळे पात्र न ठरलेल्या रा.प.अधिकारी व कर्मचाऱ्यांच्या कुटुंबियांच्या वारसांना अटी व शर्तीच्या अधीन राहून रुपये ५ लाख आर्थिक मदत देण्याबाबत महामंडळाचे परिपत्रक दिनांक ३०/०९/२०२१ अन्वये सर्व विभाग / घटकांना सूचना प्रसारित करण्यात आल्या आहेत.

(३) हे खरे नाही.

(४), (५) व (६) प्रश्न उद्भवत नाही.

मौलाना आझाद अल्पसंख्यांक आर्थिक विकास महामंडळावर अध्यक्ष व संचालक मंडळाची नियुक्ती करण्याबाबत

(२४) * ११२२३ श्री.रमेश कराड, श्री.अभिजित वंजारी, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.राजेश राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.जयंत आसगावकर, श्री.मोहनराव कदम, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.प्रवीण दटके, डॉ.परिणय फुके, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रणजितसिंह मोहिते-पाटील : सन्माननीय अल्पसंख्यांक विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौलाना आझाद अल्पसंख्यांक आर्थिक विकास महामंडळ मागील अनेक वर्षांपासून संचालक मंडळापासून वंचित असून मंडळाचे अध्यक्षपदही मागील दीड वर्षांपासून रिक्त आहे, तसेच, महामंडळात १५ सदस्यांचा समावेश असून संचालक मंडळ अस्तित्वात नसल्याने अल्पसंख्यांकांसाठी असलेल्या योजना बंद असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, अल्पसंख्यांक समाजातील तरुणांना रोजगार मिळावा तसेच समाजाचा विकास होण्याकरीता राज्यात मौलाना आझाद आर्थिक विकास महामंडळ कार्यरत असून महामंडळामार्फत देण्यात येणाऱ्या थेट कर्ज योजना, मुदत कर्ज योजना, सुक्ष्म पतपुरवठा योजना सन २०१५ पासून बंद आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच, दोन वर्षातील आकडेवारी पाहता महामंडळाच्या स्वयंरोजगार बचत गट व इतर कर्ज वाटपाच्या योजना बंद असल्याने मागील दोन वर्षात अल्पसंख्यांकांना एकही लाभ मिळाला नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदरील महामंडळावर संचालक मंडळाची नियुक्ती करून संबंधित योजना सुरु करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.नवाब मलिक : (१) हे अंशतः खरे आहे.

(२) हे अंशतः खरे आहे.

(३) हे खरे नाही.

(४) ही बाब शासनस्तरावर विचाराधीन आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील खाजगी संस्थेच्या अनुदानित शाळांमधील शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या संदर्भातील शासन निर्णय रद्द करणेबाबत

(२५) * १०५९४ श्री.सतिश चव्हाण, श्री.विक्रम काळे, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.अब्दुल्लाखान दुर्गणी, श्री.कपिल पाटील : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) खाजगी संस्थेच्या अनुदानित शाळांमध्ये वर्ग-ड ची पदे कंत्राटी पध्दतीने भरण्यासाठी शासनाने दिनांक ११/१२/२०२० रोजी निर्णय घेतला असून सदरहू शासन निर्णयानुसार वर्ग-ड च्या कर्मचाऱ्यांना रुपये ५ हजार ते १० हजार मानधन निश्चित करण्यात आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त निर्णयामुळे राज्यातील वर्ग-ड ची ५२ हजार पदे धोक्यात आली असून अभिलेख गोपनीयतेचा प्रश्न निर्माण झाला आहे, तसेच, खाजगी संस्थेच्या अनुदानित शाळेतील वर्ग-ड कर्मचाऱ्यांच्या भविष्याचा विचार करून दिनांक ११/१२/२०२० रोजी घेतलेला निर्णय रद्द करून भापकर समितीच्या अहवालानुसार ५२ हजार पदे संरक्षित करण्यात येणार आहेत काय, त्याचे स्वरूप काय आहे,

(३) तसेच, दिनांक ११ डिसेंबर, २०२० रोजीच्या शासन निर्णयामुळे शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या आकृतीबंधानुसार शिक्षकेतर कर्मचारी पदे कमी होत असल्याने सदर शासन निर्णय रद्द करण्याची मागणी शिक्षक-शिक्षकेतर संघटनांनी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून दिनांक ११/१२/२०२० रोजीचा शासन निर्णय रद्द करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१), (२), (३) व (४) राज्यातील सर्व खाजगी अनुदानित/ अंशतः अनुदानित माध्यमिक/ उच्च माध्यमिक शाळांतील चतुर्थश्रेणी कर्मचाऱ्यांच्या पदांऐवजी यापुढे सदर शाळांना ठोक स्वरूपात शिपाई भत्ता अनुज्ञेय करण्याचा निर्णय शासनाने दिनांक ११ डिसेंबर, २०२० रोजीच्या शासन निर्णयान्वये घेतलेला आहे. सदर शासन निर्णयामध्ये बदल करण्याची कोणतीही बाब शासनाच्या विचाराधीन नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यात विशेषतः विदर्भातील ग्रामीण भागामधील विद्यार्थ्यांना
मोफत पाठ्यपुस्तके उपलब्ध करून देण्याबाबत**

(२६) * ११०४५ श्री.अभिजित वंजारी, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.राजेश राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.जयंत आसगावकर, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.नागोराव गाणार, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.प्रवीण दटके : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात विशेषतः नागपूरसह विदर्भातील ग्रामीण भागात शिक्षण विभागांतर्गत सन २०२०-२०२१ चे शालेय सत्र संपले असून सन २०२१-२०२२ मधील पहिले शालेय सत्र संपत येवूनही समग्र शिक्षा अभियानांतर्गत मोफत पाठ्यपुस्तक पेढी योजनेतील इयत्ता १ वी ते ८ वी तसेच इयत्ता ८ वी ते १२ वी पर्यंतची पुस्तके अद्याप विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहचली नसल्याने दुर्बल गरजू विद्यार्थी पुस्तकापासून वंचित असल्याचे दिनांक ०४/०९/२०२१ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून यासंदर्भात माहिती घेवून येथील विद्यार्थ्यांना पाठ्यपुस्तके उपलब्ध करून देण्याबाबत कार्यवाही करून सदर पुस्तकाचा पुरवठा करणाऱ्या कंत्राटदारांनी पुस्तक पोहचविण्यास विलंब केल्याचा आरोप शिक्षण संघटनेने केला असल्याने संबंधित कंत्राटदार व पुरवठादारावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) विलंबाबाबत चौकशी करून संबंधित वाहतूकदार संस्थेवर दंडात्मक कारवाई प्रस्तावित केली आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

जलजीवन मिशन अंतर्गत मंजूर होणाऱ्या सार्वजनिक पाणीपुरवठा योजनेच्या अटी शिथिल करण्याबाबत

(२७) * ११३८७ श्री.शशिकांत शिंदे, श्री.विक्रम काळे, श्री.अरुणकाका जगताप, श्री.संजय दौंड, श्री.अमोल मिटकरी, श्री.अरुण लाड : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात राबविण्यात येत असलेल्या जलजीवन मिशन अंतर्गत मंजूर करण्यात येणाऱ्या सार्वजनिक पाणीपुरवठा योजनेच्या निकषानुसार केंद्र व राज्य शासनाचे प्रत्येकी ५०-५० टक्के अनुदान व संबंधित ग्रामपंचायतीने १० टक्के रक्कम लोकवर्गणीद्वारे जमा करणे आवश्यक आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, राज्यातील अनेक ग्रामपंचायतींचे उत्पन्न कमी असल्याने लोकवर्गणी भरणे ग्रामपंचायतींना शक्य नसल्यामुळे सदर ग्रामपंचायतींना मिशन अंतर्गत योजनेपासून वंचित रहावे लागत असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, कमी उत्पन्न स्रोत असणाऱ्या ग्रामपंचायतींना १० टक्के लोकवर्गणी भरण्याची अट शिथिल करण्यात यावी, अशी मागणी अनेक ग्रामपंचायती व मा.लोकप्रतिनिधींनी शासनाकडे करूनही त्याबाबत कोणतीही कार्यवाही झाली नसल्याचे दिनांक १२ ऑक्टोबर, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदरहू मागणीच्या अनुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गुलाबराव पाटील : (१) अंशतः खरे आहे.

जल जीवन मिशन अंतर्गत योजनेच्या पायाभूत सुविधांच्या भांडवली किंमतीच्या १० टक्के एवढी लोकवर्गणी गोळा करण्यात येते व ती ग्रामपंचायतीच्या खात्यात राहते. तर डोंगराळ / वन भागामध्ये व अनुसूचित जाती/जमाती लोकसंख्या असलेल्या क्षेत्रासाठी किमान ५ टक्के लोकवर्गणी गोळा करण्यात येते.

(२) व (३) केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनानुसार राज्यात जल जीवन मिशन राबविण्यात येत आहे. त्यानुसार गावातील योजनेबाबत लोकांमध्ये मालकीची भावना निर्माण होऊन मिशन लोकचळवळ होण्याकरीता लोकवर्गणीची अट ठेवण्यात आली आहे. या लोकवर्गणीची रक्कम आर्थिक किंवा श्रमदानाच्या स्वरूपात अदा करायची आहे. योजना पूर्ण झाल्यानंतर योजनेच्या देखभाल दुरुस्तीकरीता सदर निधीचा विनियोग आहे. कमी उत्पन्न स्रोत असणाऱ्या ग्रामपंचायतींना श्रमदानाच्या स्वरूपात लोकवर्गणी अदा करण्याची मूभा आहे. केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनेनुसार लोकवर्गणी भरणे आवश्यक असल्याने लोकवर्गणीची अट शिथिल करण्यात आलेली नाही.

लोकवर्गणीची अट रद्द करणे/ शिथिल करणेबाबत शासनास प्राप्त झालेल्या निवेदनाच्या अनुषंगाने संबंधित लोकप्रतिनिधींना उत्तर देण्यात येत आहे.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

यवतमाळ जिल्हा परिषदेच्या पाणीपुरवठा व स्वच्छता विभागाच्या
निधीत अनियमितता झाल्याबाबत

(२८) * १०५१० डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.जयंत आसगावकर, डॉ.सुधीर तांबे : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) यवतमाळ जिल्हा परिषद मधील पाणी व स्वच्छता विभागामध्ये स्वच्छ भारत मिशन अंतर्गत सन २०१९-२०२० मध्ये प्रचार व प्रसिध्दीसाठी कोटयावधीचा निधी खर्च करण्यात आला असून या निधीमध्ये अनियमितता झाल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांनी दिनांक ३० जून, २०२१ रोजी ४ सदस्यांची चौकशी समिती गठीत केली, परंतु ३ महिन्यांत चौकशी न झाल्याने सदर प्रकरणाच्या चौकशीसाठी नव्याने ६ सदस्यीय सदस्यांची चौकशी समिती गठीत करून १५ दिवसात अहवाल सादर करण्याचे आदेश मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांनी दिनांक ४ ऑक्टोबर, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास दिले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर चौकशीचा अहवाल शासनास प्राप्त झाला आहे काय, तसेच, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून अहवालातील शिफारसीनुसार या प्रकरणातील दोषींवर कोणती कारवाई केली करण्यात वा येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गुलाबराव पाटील : (१) याबाबत मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, यवतमाळ यांना एप्रिल, २०२१ मध्ये तक्रार प्राप्त झाली होती. तसेच वर्तमानपत्रामध्ये दिनांक २१/०५/२०२१, ०१/०६/२०२१ व दिनांक ०२/०६/२०२१ रोजी बातम्या प्रसिध्द झाल्या होत्या.

(२) सदर तक्रारी व बातम्यांच्या अनुषंगाने, मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, यवतमाळ यांच्या दिनांक ३०/०६/२०२१ च्या आदेशान्वये ४ सदस्यीय चौकशी समिती गठीत करण्यात आली. परंतु त्यातील एका सदस्याची बदली झाल्याने, समितीचा आढावा घेऊन, मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, यवतमाळ यांच्या दिनांक २९/०९/२०२१ च्या आदेशान्वये ६ सदस्यीय चौकशी समिती गठीत करण्यात आली.

(३) चौकशी अहवाल अद्याप अप्राप्त आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील महाविद्यालये व विद्यापीठांमधील अध्यापकांच्या तासिका तत्वावरील धोरणामध्ये सुधारणा करण्याबाबत

(२९) * १०५७७ श्री.अरुण लाड, श्री.शशिकांत शिंदे, श्री.विक्रम काळे, श्री.अमोल मिटकरी, श्री.अरुणकाका जगताप, श्री.संजय दौंड : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील नेट-सेट, पीएचडीधारक संघर्ष समितीच्या मागण्यांसंदर्भात मा.उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री यांचे अध्यक्षतेखाली मंत्रालयात माहे जुलै, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान आंदोलनकर्ते पदाधिकारी यांचे समवेत झालेल्या बैठकीत करण्यात आलेल्या मागण्यांप्रकरणी शासनाकडून समिती स्थापन करण्याचे मा.उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री यांनी आश्वासन दिले होते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, त्यानुसार पदवी महाविद्यालये आणि विद्यापीठांमध्ये अध्यापकांना तासिका तत्वावर नेमण्याच्या धोरणात सुधारणा करण्यासाठी शिक्षण संचालक (उच्च शिक्षण) यांचे अध्यक्षतेखाली शासनाने समिती नियुक्त केल्याचे दिनांक १० ऑगस्ट, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर समितीने पदवी महाविद्यालये व विद्यापीठांमध्ये तासिका तत्वावर नियुक्ती करावयाच्या धोरणांचा आढावा घेवून त्याकरीता आवश्यक असलेली शैक्षणिक अर्हता, पात्रता, अनुभव व अटी-शर्ती या विद्यापीठ अनुदान आयोगाप्रमाणे व राज्य शासनाने वेळोवेळी केलेल्या

नियमांनुसार आहेत की नाहीत याची तपासणी करून समितीने दोन महिन्यात आपला अहवाल शासनास सादर करण्याबाबत समितीवर बंधन घालण्यात आल्याचेही त्याचसुमारास निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, प्रस्तुत समितीने आपला अहवाल शासनास सादर केला आहे काय, असल्यास, केव्हा व त्याबाबतची सद्यःस्थिती काय आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.उदय सामंत : (१) हे अंशतः खरे आहे.

नेट/सेट/पीएच.डी. धारक संघर्ष समितीच्या विविध मागण्यांच्या संदर्भात जिल्हाधिकारी कार्यालय, पुणे येथे दिनांक २७/०६/२०२१ रोजी पार पडलेल्या बैठकीत तासिका तत्वाच्या धोरणात सुधारणा करण्यासाठी शिक्षण संचालक (उच्च शिक्षण) यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती गठित करण्याचे निर्देश दिले होते. त्यानुषंगाने शासन निर्णय दिनांक १०/०८/२०२१ अन्वये सदर समिती गठित करण्यात आली आहे.

(२) व (३) हे खरे आहे.

(४) अद्याप समितीचा अहवाल अप्राप्त आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्य परिवहन महामंडळाच्या बस/एस.टी. कडून आकारण्यात येणारा टोल रद्द करण्याबाबत

(३०) * ११२११ श्री.रामराव पाटील : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील महाराष्ट्र राज्य परिवहन महामंडळाच्या बसेसना टोल आकारण्यात येतो, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, महाराष्ट्र राज्य परिवहन महामंडळाच्या बसेसना आकारण्यात येणाऱ्या टोलचा भार परिवहन विभागावर येत असल्यामुळे एस.टी. प्रवाशांना देण्यात येणाऱ्या सुविधांवर त्यांचा परिणाम होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून राज्यातील सर्व टोल नाक्यावर महाराष्ट्र राज्य परिवहन महामंडळाच्या बसेसवर आकारण्यात येणारा टोल रद्द करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. अनिल परब : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) शासन निर्णय, सार्वजनिक बांधकाम विभाग (रस्ते) दिनांक २९/०५/२०१५ अन्वये सार्वजनिक बांधकाम विभागातील २७ व महाराष्ट्र राज्य रस्ते विकास महामंडळाकडील २६ अशा एकूण ५३ पथकर नाक्यांवर राज्य परिवहन महामंडळाच्या बसेसना दिनांक ०१/०६/२०१५ पासून सुट दिली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील कनिष्ठ महाविद्यालयातील वाढीव पदांना मंजूरी देण्याबाबत

(३१) * ११०२० श्री.जयंत आसगावकर, श्री.मोहनराव कदम, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.राजेश राठोड, श्री.अभिजित वंजारी, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.विक्रम काळे, श्री.बाळाराम पाटील : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील सन २००३-२००४ ते २०१८-२०१९ या कालावधीतील पायाभूत पदापेक्षा वाढीव पदावर काम करणाऱ्या कर्मचाऱ्यांच्या पदांना मंजूरी देऊन वेतन अनुदान अद्यापपर्यंत मंजूर करण्यात आले नसल्याने राज्यातील कनिष्ठ महाविद्यालयाकडे व्यपगत पदांचे पुनरुज्जीवन व प्रस्थापित वाढीव पदांसाठी मंजूरी मिळण्याबाबत शिक्षक समन्वय समिती व शिक्षक संघटनेने शासनाकडे मागणी केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यातील अनुदानित कनिष्ठ महाविद्यालयांमध्ये दरवर्षी कार्यभार वाढल्यामुळे निर्माण होणारे वाढीव पद मंजूर करण्याबाबत वाढीव पदांचा प्रस्ताव तसेच व्यपगत झालेल्या वाढीव पदांना पुन्हा मान्यता देण्याबाबत सर्व तपासण्या करून प्रस्ताव शासनास सादर झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदरहू वाढीव पदांना मान्यता देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, तसेच विभागनिहाय कनिष्ठ महाविद्यालय व त्यातील वाढीव पदांची संख्या किती आहे, सदरहू पायाभूत पदापेक्षा वाढीव पदावर काम करणाऱ्या कर्मचाऱ्यांच्या पदांना शासन मंजूरी देऊन वेतन अनुदान देण्याबाबतची सद्यःस्थिती काय आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१), (२) व (३) राज्यातील खाजगी मान्यताप्राप्त अनुदानित उच्च माध्यमिक शाळांमधील सन २००३-२००४ ते २०१०-२०११ या कालावधीतील व्यपगत तसेच सन २०११-२०१२ ते २०१८-२०१९ या कालावधीतील उच्च माध्यमिक शाळांतील वाढीव पदांना मान्यता प्रदान करण्याबाबतचा प्रस्ताव अभिप्रायार्थ वित्त विभागाकडे सादर करण्यात आलेला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबई महानगरपालिकेत प्राथमिक शिक्षक पदासाठी निवड झालेल्या उमेदवारांना नियुक्ती देण्याबाबत

(३२) * १०३५८ श्री.विनायकराव मेटे : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई महानगरपालिकेत प्राथमिक शिक्षक पदासाठी दिनांक ०९ ऑगस्ट, २०१९ रोजी पोर्टलद्वारे निवड झालेल्या १५० उमेदवारांच्या नियुक्त्या अद्यापही प्रलंबित असल्याचे दिनांक १ ऑगस्ट, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत मा.लोकप्रतिनिधींनी दिनांक २६ फेब्रुवारी, २०२१ रोजी मा.मुख्यमंत्री महोदयांना दिलेले निवेदन शासनास प्राप्त झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार मुंबई महानगरपालिकेत प्राथमिक शिक्षक पदासाठी निवड झालेल्या उमेदवारांना प्रलंबित असलेल्या नियुक्त्या देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१) अंशतः खरे आहे.

दिनांक ०९/०८/२०१९ च्या मूळ निवड यादीतील उमेदवारांचे संपूर्ण शिक्षण इंग्रजी माध्यमातून झालेले असावे, हा निकष लावून सदर उमेदवारांना मुंबई महानगरपालिकेने नियुक्ती न दिल्याने त्यांचा समावेश सुधारीत यादीत करण्यात आलेला नाही.

(२) होय.

(३) व (४) मूळ यादीत शिफारस होऊनही संपूर्ण शिक्षण इंग्रजी माध्यमातून झालेले असावे, या निकषामुळे नियुक्ती न दिलेल्या उमेदवारांना इंग्रजी संभाषण कौशल्य चाचणी घेऊन नियुक्ती देता येईल किंवा कसे, याबाबतचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन आहे.

मुंबई परिसरातील कोळसाधारित विद्युतनिर्मिती प्रकल्पामुळे प्रदुषणात वाढ होत असल्याबाबत

(३३) * १०६५५ श्री.महादेव जानकर : सन्माननीय पर्यावरण व वातावरणीय बदल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबईच्या आसपास असणाऱ्या कोळसाधारित विद्युत निर्मिती प्रकल्पांमधून होणाऱ्या प्रदूषणामुळे मुंबईला धोका निर्माण झाल्याचा इशारा "सी ४० सिटीज" ने आपल्या अहवालात दिला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, दरवर्षी मुंबईतील अकाली मृत्यूचे प्रमाण ३५ टक्क्यांनी वाढण्याची भीती निर्माण झाली असून मुदतपूर्व जन्म आणि अस्थमा आजाराचे प्रमाण वाढले आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार प्रदूषण रोखण्याबाबत कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.आदित्य ठाकरे : (१) हे खरे आहे.

सी-४० सिटीजनच्या अहवालाबाबतची बातमी वृत्तपत्रात प्रकाशित झाली आहे.

- (२) सदर बाब सी ४० सिटीज या संस्थेच्या अहवालात नमूद करण्यात आली आहे. तथापि, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, बृहन्मुंबई, महानगरपालिका यांच्या अहवालानुसार मुदतपूर्व जन्म आणि अस्थमा आजाराच्या रूग्णांचे प्रमाण वाढले असल्याचे दिसून येत नाही.
- (३) मुंबईस्थित औष्णिक विद्युत निर्मिती प्रकल्पात हवा प्रदूषण नियंत्रण व ऑनलाईन मॉनिटरिंग यंत्रणा बसविलेली असून ती कार्यरत आहे. महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाकडून सदर यंत्रणेची वेळोवेळी पाहणी करण्यात येते.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

तुमसर (जि.भंडारा) तालुक्यातील स्वस्त धान्य दुकानांमध्ये निकृष्ट दर्जाचा तांदुळ पुरवठा होत असल्याबाबत

(३४) * ११२६६ डॉ.परिणय फुके, श्री.प्रविण दरेकर, अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.निलय नाईक, श्री.नागोराव गाणार, श्री.प्रवीण दटके : सन्माननीय अन्न व नागरी पुरवठा आणि ग्राहक संरक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) तुमसर (जि.भंडारा) तालुक्यात महाराष्ट्र शासन व प्रधानमंत्री गरीब कल्याण योजनेतर्गत स्वस्त धान्य दुकानांमध्ये तीन महिन्यांपासून पिवळसर, काळसर प्रकारच्या निकृष्ट दर्जाच्या तांदळाचे वितरण केल्याचे माहे सप्टेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या योजनेतर्गत शासकीय स्वस्त धान्य दुकानातून रुपये दोन व तीन किलो तांदूळ शिधापत्रिकाधारकांना वितरित करण्यात यावे, असा तांदळाच्या निकषाबाबत शासनाने आदेश काढला असताना सुध्दा नवीन तांदळासोबत जुन्या तांदळाचा पुरवठा करण्यात येत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, तुमसर व मोहाडी तालुक्यातील सुमारे १७ ते १८ राईस मिलधारक तांदळाचा पुरवठा करित असून गोदामातील बाद करण्यात आलेल्या ११६ लॉटपैकी १७ लॉटमध्ये ९ हजार तांदळाच्या पोती आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, तांदळाची गुणवत्ता तसेच निरीक्षण करण्यासाठी राजपत्रित निरीक्षण अधिकाऱ्यांची नियुक्ती करण्यात आली असूनही निकृष्ट दर्जाच्या तांदळाचा पुरवठा होत असल्याने तांदूळ पुरवठ्यामध्ये भ्रष्टाचार होत असल्याची तक्रार स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी शासनाकडे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून निकृष्ट पध्दतीचा तांदूळ पुरवठा करणाऱ्या पुरवठादारांवर तसेच निरीक्षण अधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.छगन भुजबळ : (१), (२) व (३) हे खरे नाही.

(४) हे खरे नाही. धानाच्या भरडाईअंती प्राप्त होणाऱ्या तांदळाची गुणवत्ता तपासण्यासाठी शासनाच्या प्रचलित धोरणानुसार गुणवत्ता नियंत्रकाची नियुक्ती करण्यात येते. निकृष्ट दर्जाच्या तांदळाचा पुरवठा होत असल्याने तांदूळ पुरवठ्यामध्ये भ्रष्टाचार होत असल्याची तक्रार स्थानिक लोकप्रतिनिधींकडून प्राप्त झालेली नाही.

(५) व (६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील प्रदूषित नद्यांच्या पुनरुज्जीवनासाठी
निधी मंजूर करणेबाबत**

(३५) * ११३३३ श्री.रामदास कदम : सन्माननीय पर्यावरण व वातावरणीय बदल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात औद्योगिकरण आणि शहरीकरणामुळे जलप्रदूषणामध्ये वाढ होत असल्याने नद्यांची अत्यंत बिकट अवस्था होत असल्याचे केंद्रीय प्रदूषण नियंत्रण मंडळाच्या माहे मे, २०२१ च्या तिसऱ्या आठवड्यात निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, प्रदूषित नद्यांमध्ये राज्यातील ५३ नद्यांचा समावेश असून ठाणे जिल्ह्यातील उल्हास नदी, मुंबईतील मिठी नदी व विदर्भातील वैनगंगा वर्धा, कन्हान, वेणा, नाग नदी यासह राज्यातील २१ महत्वाच्या नद्यांच्या पर्यावरणदृष्ट्या संवर्धनासाठी रुपये ३ हजार ८०० कोटी खर्चाचे प्रस्ताव केंद्र शासनाच्या निती आयोगाकडे मंजूरीसाठी पाठविलेले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रस्तावांचे स्वरूप काय आहे व त्यासाठी लागणारा निधी कशाप्रकारे उपलब्ध करण्यात येणार आहे, तसेच, सदरहू प्रस्तावांना केंद्र शासनाची केव्हा मंजूरी मिळाली आहे, प्रस्तावांना केंद्र शासनाची मंजूरी मिळाली नसल्यास याबाबत कशाप्रकारे पाठपुरावा करण्यात आला आहे,

(४) तसेच, मुंबईतील मिठी नदीच्या पुनरुज्जीवनासाठी आतापर्यंत हजारो कोटी रुपयांपेक्षा जास्तीचा निधी खर्च करूनही नदी प्रदूषण मुक्त न होण्याची कारणे काय आहेत,

(५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदरहू अहवालाच्या अनुषंगाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.आदित्य ठाकरे : (१), (२) व (३) राज्यातील २१ महत्वाच्या नद्यांचे पर्यावरणदृष्ट्या संवर्धन करण्यासाठी रुपये ३ हजार ८०० कोटी उपलब्ध करून देण्याबाबतचा प्रस्ताव दिनांक २८/०६/२०१९ रोजी निती आयोगाकडे पाठविण्यात आला आहे.

(४) मा.हरित लवादाने दिलेल्या आदेशानुसार महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने दिनांक ११/०९/२०१९ रोजी बृहन्मुंबई महानगरपालिकेस निर्देश दिले होते. त्यानुषंगाने बृहन्मुंबई महानगरपालिकेमार्फत मिठी नदी पुनर्जीवनाचा कृती आराखडा तयार करण्यात आला असून त्याची अंमलबजावणी सुरू आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

प्राथमिक व माध्यमिक शाळेतील विद्यार्थ्यांच्या बँक खात्याकरीता पर्यायी उपाय सुचविण्याबाबत

(३६) * ११२०५ श्री.रणजितसिंह मोहिते-पाटील : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) प्राथमिक व माध्यमिक शाळेत शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी शासनातर्फे राबविल्या जाणाऱ्या गणवेश भत्ता, उपस्थिती भत्ता, शिष्यवृत्ती आदी योजनांचा लाभ लाभार्थींच्या थेट राष्ट्रीयकृत बँकांच्या खात्यात जमा केला जातो, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राष्ट्रीयकृत बँकांनी झिरो बॅलन्स खाते उघडणे बंद केले असून रुपये १००० डिपॉझिट ठेवणे बंधनकारक केले असल्याने रुपये २५० पर्यंत लाभ मिळणाऱ्या लाभार्थींचे पालक रुपये १००० गुंतवून खाते उघडण्यास तयार नसल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, झिरो बॅलन्स बँक खाते उघडण्याची परवानगी देण्यासंदर्भात प्रशासनाने बँकांना काही निर्देश दिले आहेत काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून विद्यार्थ्यांना मिळणाऱ्या योजनांच्या लाभाकरीता पर्यायी उपाय सुचविण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१) अंशतः खरे आहे.

माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण संचालनालय स्तरावरून इयत्ता ५ वी व इयत्ता ८ वी तसेच, महाडीबीटी पोर्टलवरील इयत्ता ११ वी व इयत्ता १२ वी साठी असलेली शिष्यवृत्ती योजना व NMMSS या राष्ट्रीयकृत शिष्यवृत्ती योजनांचा लाभ लाभार्थ्यांना थेट राष्ट्रीयकृत बँकांमार्फत जमा केला जातो.

(२) हे खरे नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील अशासकीय वरिष्ठ महाविद्यालयातील बिगर नेट/सेट
अधिव्याख्यात्यांच्या सेवा नियमित करण्याबाबत**

(३७) * १०३७९ श्री.विक्रम काळे, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.जयंत आसगावकर : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील अशासकीय वरिष्ठ महाविद्यालयातील सन १९९१ ते २००४ या कालावधीत सेवेत आलेल्या बिगर नेट/सेट अधिव्याख्यात्यांच्या सेवा नियमित करून त्यांना अनुषंगिक लाभ देण्याबाबत शासनाचा विचार अंतिम झाला आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त कालावधीतील सेवानिवृत्त झालेल्या प्राध्यापकांना जुनी पेन्शन योजना देण्याबाबत मा.न्यायालयाने दिलेल्या निर्णयानुसार शासनाने सर्व प्राध्यापकांच्या बाबतीत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.उदय सामंत : (१) दिनांक २३/१०/१९९२ ते दिनांक ०३/०४/२००० या कालावधीत नियुक्त बिगर नेट/सेट अध्यापकांच्या सेवा शासन निर्णय दिनांक २७/०६/२०१३ अन्वये शासन निर्णयाच्या दिनांकापासून सर्व प्रयोजनार्थ ग्राह्य धरण्याबाबतचा निर्णय घेण्यात आलेला आहे. सदरहू शासन निर्णय मा.उच्च न्यायालय, मुंबई यांनी याचिका क्र.२०८२/२०१३ मध्ये दिनांक २३/१२/२०१५

रोजी निर्णय देऊन वैध ठरविलेला आहे. मा.उच्च न्यायालयाच्या सदर आदेशाविरुद्ध मा.सर्वोच्च न्यायालयात विशेष अनुमती याचिका दाखल झालेल्या असून सद्यःस्थितीत सदरहू प्रकरण मा.सर्वोच्च न्यायालयात न्यायप्रविष्ट आहे.

(२) मा.सर्वोच्च न्यायालय व मा.उच्च न्यायालयाने दिलेल्या आदेशानुसार दिनांक २३/१०/१९९२ ते दिनांक ०३/०४/२००० या कालावधीत नियुक्त बिगर नेट/सेट अध्यापकांना निवृत्तीवेतन अनुज्ञेय करण्याबाबत मंत्रिमंडळाच्या मान्यतेने दिनांक २९/१०/२०२१ रोजी शासन निर्णय निर्गमित करण्यात आलेला आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील घोषित प्राथमिक, माध्यमिक आणि उच्च माध्यमिक
शाळांना अनुदान लागू करणेबाबत**

(३८) * १०९१० श्री.बाळाराम पाटील, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.विक्रम काळे, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.अब्दुल्लाखान दुर्राणी, श्री.जयंत आसगावकर, श्री.मोहनराव कदम, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.राजेश राठोड, श्री.अभिजित वंजारी, श्री.नागोराव गाणार, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.रामदास आंबटकर, डॉ.परिणय फुके, डॉ.रणजित पाटील : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शासन निर्णयानुसार पात्र घोषित केलेल्या शाळांना दिनांक १ एप्रिल, २०१९ पासून वाढीव २० टक्के अनुदान मंजूर केले असून दिनांक १ एप्रिल, २०१९ ऐवजी दिनांक ०१ ऑक्टोबर, २०२० पासून अनुदान देण्याचा निर्णय मंत्रिमंडळाच्या दिनांक १४ ऑक्टोबर, २०२० रोजी झालेल्या बैठकीत घेण्यात आल्याने तसेच, राज्यातील २० टक्के अनुदान घेत असलेल्या शाळांमधील शिक्षकांना सेवा संरक्षण मिळण्याबाबत शिक्षक व शिक्षक संघटनांना संबंधित विभागाकडे मागणी करित असल्याचे माहे डिसेंबर, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले असून शिक्षकांना सेवा संरक्षण मिळत नसल्याने उपरोक्त दोन्ही बाबींसंदर्भात शिक्षकामध्ये असंतोष निर्माण झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, दिनांक ४ डिसेंबर, २०२० रोजी काढलेल्या शासन निर्णयानुसार प्राथमिक, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळांना प्रचलित नियमानुसार वेतन वितरणाचे आदेश काढण्यात आले असून उक्त आदेशाची अंमलबजावणी व प्रचलित नियमानुसार वेतन वितरित करण्यात न आल्याने राज्यातील शिक्षकांनी वेतन अनुदान मिळावे या मागणीसाठी एक दिवसीय लाक्षणिक उपोषण करून शासनाचे लक्ष वेधले असल्याने शासन स्तरावर प्रलंबित असलेल्या मूळ वर्ग, तुकड्या घोषित करून अनुदान देण्यासाठी तसेच शासन निर्णय दिनांक ०४ डिसेंबर, २०२० मधील अट क्रमांक ५ व ६ अन्यायकारक असल्याने ती वगळण्याची शासनाने कार्यवाही केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, शासन निर्णय दिनांक १२ व १५ फेब्रुवारी, २०२१ अन्वये शासन निर्णय दिनांक १३ सप्टेंबर, २०१९ अधिक्रमित झाल्यामुळे सदरहू शासन निर्णयाचे अस्तित्व संपुष्टात आले असून या शासन निर्णयान्वये घोषित केलेले २० टक्के वेतन अनुदान व २० टक्के वाढीव वेतन अनुदान दिनांक १ एप्रिल, २०१९ पासून देय होणार नाही अशी भूमिका शासनाने स्वीकारली असून शासन निर्णय दिनांक ७ फेब्रुवारी, २०१९ अन्वये शासन निर्णय दिनांक १३ फेब्रुवारी, २०१३ अधिक्रमित झाल्याने व अस्तित्व संपुष्टात आल्याने सदरहू शासन निर्णयान्वये घोषित केलेली टी.ई.टी. पात्रता धारण करण्याची अट संपुष्टात आली असून सदरहू टी.ई.टी. पात्रता धारण न करणाऱ्या शिक्षकांचे माहे जानेवारी, २०२० पासूनचे वेतन रोखण्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, दिनांक ०९ मे, २०१६ व दिनांक १९ सप्टेंबर, २०१६ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार २० टक्के अनुदान मंजूर केलेल्या तसेच दिनांक १ व २ जुलै, २०१६ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार पात्र घोषित केलेल्या शाळांना दिनांक ०१ एप्रिल, २०१९ पासून वाढीव २० टक्के अनुदान मंजूर करण्यात आले, तसेच दिनांक ४ डिसेंबर, २०२० रोजी काढलेल्या शासन निर्णयानुसार प्राथमिक, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळांना प्रचलित नियमानुसार वेतन वितरणाचे आदेश काढण्यात आले आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (५) तसेच, राज्यातील २० टक्के अनुदान घेत असलेल्या शाळांमधील शिक्षकांना सेवा संरक्षण मिळण्याबाबत शिक्षक व शिक्षक संघटनांना संबंधित विभागाकडे मागणी करित असल्याचे माहे डिसेंबर, २०२० मध्ये वा

त्यादरम्यान निदर्शनास आले असून २० टक्के अनुदान घेत असलेल्या शाळांमधील शिक्षकांना सेवा संरक्षण मिळत नसल्याने शिक्षकांमध्ये असंतोष निर्माण झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(६) उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून घोषित व अघोषित अशा सर्व शाळांना सरसकट १०० टक्के अनुदान देण्याबाबत तसेच अनुदान पात्र केलेल्या व अघोषित शाळा घोषित करून दिनांक १ एप्रिल, २०१९ पासून प्रचलित नियमाप्रमाणे अनुदान देण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१) अंशतः खरे आहे.

राज्यातील २० टक्के अनुदान घेत असलेल्या शाळांमधील शिक्षकांना सेवा संरक्षण मिळण्याबाबत शिक्षण संचालनालयास निवेदन सादर केले आहे.

(२), (३), (४), (५) व (६) हे खरे नाही.

मा.मंत्रिमंडळाच्या निर्णयानुसार, शा.नि. दिनांक १३/९/२०१९ अन्वये घोषित केलेल्या, कायम विनाअनुदानित तत्वावर मान्यता दिलेल्या तसेच २० टक्के अनुदान सुरु असलेल्या प्राथमिक/ माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळांना दिनांक १ नोव्हेंबर, २०२० पासून २० टक्के तसेच वाढीव २० टक्के अनुदान देण्याबाबत निर्णय घेण्यात आला आहे. तसेच सदर शाळांची शालेय शिक्षण विभागामार्फत तपासणी करून, पात्र ठरलेल्या शाळांची यादी शालेय शिक्षण विभागामार्फत घोषित करण्याबाबत निर्णय घेण्यात आला आहे. त्यानुसार, शासन निर्णय दिनांक १२, १५ व २४ फेब्रुवारी, २०२१ अन्वये अनुदानास पात्र शाळा/ कनिष्ठ महाविद्यालयांना अनुदान वितरित करण्यात आले आहे.

शासन निर्णय, दिनांक १/२/२०१३ व दिनांक ७/२/२०१९ मधील तरतूदीच्या अनुषंगाने विहित मुदतीत शिक्षक पात्रता परीक्षा उत्तीर्ण न केलेल्या प्राथमिक शिक्षकांचे (इयत्ता १ ली ते ८ वी) वेतन रोखण्यात आले आहे.

**मुंबईतील खाजगी प्राथमिक शाळांमधील शिक्षक व शिक्षकेतर
कर्मचाऱ्यांना सातवा वेतन आयोग लागू करण्याबाबत**

(३९) * १११२१ श्री.कपिल पाटील, श्री.विलास पोतनीस : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बृहन्मुंबई महानगरपालिकेतील सुमारे १ लाख कर्मचाऱ्यांना सातवा वेतन लागू करण्यात आला असून मुंबईतील खाजगी प्राथमिक शाळांमधील ३१०० शिक्षक शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना आजमितीस ५ वर्षे होवूनही सातवा वेतन आयोग लागू केला नसल्याने शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांमध्ये तीव्र असंतोष निर्माण झाल्याचे दिनांक ३ ऑक्टोबर, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच, मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रातील १०४ विनाअनुदानित शाळांना १०० टक्के अनुदान, खाजगी अनुदानित प्राथमिक शाळांमधील ३९०० शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना थकबाकी व उपदानासह सातवा वेतन आयोग लागू करा आणि इतर मागण्यांसाठी शिक्षक भारती प्राथमिक शिक्षक, शिक्षकेतर संघटना यांनी आझाद मैदान, मुंबई येथे उपोषण सुरु आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या मागण्यांबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१) व (२) होय.

(३) सन २००१-२००२ या शैक्षणिक वर्षापासून बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने त्यांच्या स्तरावरून मान्यता दिलेल्या खाजगी प्राथमिक शाळांना यापुढील कालावधीत राज्य शासनाच्या ५० टक्के अनुदानासाठी ग्राह्य धरले जाणार नसल्याचे शासन स्तरावरून आयुक्त, बृहन्मुंबई महानगरपालिका यांना कळविण्यात आले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुंबईतील रेल्वे स्थानकाबाहेरील रिक्शाचालकांच्या
मनमानी कारभारावर नियंत्रण ठेवण्याबाबत**

(४०) * १०३९२ श्री.विलास पोतनीस, डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबईतील रिक्शाचालकांचा मनमानी कारभार सुरु असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले असून शहरात वाहतूकीचे नियम न पाळणे, प्रवाशांची गैरसोय करणे, मनमानी भाडे आकारणे, प्रवाशांना इच्छित स्थळी पोहोचविण्यास नकार देणे आदी कारणांमुळे रिक्शाचालकांबाबत प्रवासी नागरिकांमध्ये नाराजी निर्माण झाली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच, बोरीवली रेल्वे स्थानकाबाहेर पूर्व आणि पश्चिम दोन्ही दिशेकडील रस्त्यांवर सकाळ-सायंकाळी ऐन गर्दीच्या वेळेस प्रवासी भाडे मिळविण्यासाठी रिक्शाचालक अनधिकृतपणे, मनमानी पध्दतीने रिक्शा उभी करित असल्याने मोठ्या प्रमाणात वाहतूक कोंडी होत असल्याचे दिनांक ११ ऑक्टोबर, २०२१ रोजी वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(३) असल्यास, बोरीवली स्थानकाबाहेरील अनेक रिक्शाचालक रिक्शाच्या मीटरमध्ये फेरबदल करित नसल्याचे सांगून प्रवाशांकडून अवास्तव भाडे वसूल करित आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुषंगाने मुंबईतील तसेच बोरीवली रेल्वे स्थानकाबाहेरील रिक्शा चालकांच्या मनमानी कारभारावर नियंत्रण ठेवण्याकरीता कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. अनिल परब : (१) हे खरे आहे.

प्रादेशिक परिवहन कार्यालय मुंबई (पश्चिम) व उप प्रादेशिक परिवहन कार्यालय, बोरीवली कार्यालयाने कार्यालयातील अभिलेख तपासले असता माहे सप्टेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान वाहतूकीचे नियम न पाळणे, प्रवाशांची गैरसोय करणे, मनमानी भाडे आकारणे, प्रवाशांना इच्छित स्थळी पोहोचविण्यास नकार देणे आदी कारणांमुळे रिक्शाचालकांबाबत नागरिकांमध्ये

नाराजी निर्माण झाली आहे. प्रादेशिक परिवहन कार्यालय, मुंबई (पूर्व) कार्यालयाकडे अशा प्रकारच्या १२ तक्रारी सप्टेंबर, २०२१ मध्ये ई-मेल द्वारे प्राप्त झाल्या आहेत.

(२) वाहतूक कोंडीबाबत उप प्रादेशिक परिवहन कार्यालय, बोरीवली यांच्या वायुवेग पथकामार्फत व पोलीस वाहतूक विभागाबरोबर बांद्रा ते दहिसर या रेल्वे स्थानकाच्या बाहेर अनधिकृतपणे होणाऱ्या तसेच मनमानी पध्दतीने होणाऱ्या वाहतुकीविरुद्ध नियमितपणे कारवाई केली जाते.

(३) उप प्रादेशिक परिवहन कार्यालय, बोरीवली कार्यालयाच्या वायुवेग पथकामार्फत बांद्रा ते दहिसर या रेल्वे स्थानकाच्या बाहेर अनधिकृतपणे होणाऱ्या तसेच मनमानी पध्दतीने होणाऱ्या वाहतुकीविरुद्ध नियमितपणे कारवाई केली जाते. उप प्रादेशिक परिवहन कार्यालय, बोरीवली कार्यालयाच्या वायुवेग पथकामार्फत सन २०२०-२०२१ व एप्रिल, २०२१ ते ऑक्टोबर, २०२१ या कालावधीत केलेल्या कारवाईचा अहवाल खालीलप्रमाणे आहे. एप्रिल, २०२० ते मार्च, २०२१ - तपासलेली वाहने-४१४, दोषी वाहने-६१ (जादा भाडे-९ व इतर ५२) व केलेली कारवाई - (परवाना निलंबन-४, तडजोड शुल्क-४२३००)

एप्रिल, २०२१ ते ऑक्टोबर, २०२१ - तपासलेली वाहने-४९९, दोषी वाहने-११९ (जादा प्रवासी-३१, मीटर फास्ट-४, भाडे नाकारणे-४, उध्दट वर्तन-४ व इतर ७६) व केलेली कारवाई - (तडजोड शुल्क-४२१००)

(४) उप प्रादेशिक परिवहन कार्यालय, बोरीवली कार्यालयातील वायुवेग पथक व पोलीस (वाहतूक विभाग) हे संयुक्त तपासणी मोहीम राबवून अनधिकृत ऑटोरिक्षा चालकांविरुद्ध कारवाई करण्यात येते.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

रत्नागिरी जिल्ह्यातील प्राथमिक शाळांची दुरुस्ती करण्यासाठी निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत

(४१) * १११८९ अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.प्रसाद लाड, डॉ.परिणय फुके, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) रत्नागिरी जिल्ह्यात माहे जुलै, २०२१ मध्ये झालेल्या अतिवृष्टीमुळे जिल्हा परिषदेच्या ५५ प्राथमिक शाळांची पडझड होऊन त्यामध्ये रुपये २ कोटी २० लाख ९१ हजारांचे नुकसान झाल्याने निधी अभावी जिल्हा परिषदेच्या सुमारे पावणेसातशेहून अधिक प्राथमिक शाळा दुरुस्तीविना पडून असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या नुकसानग्रस्त शाळांकरीता रुपये सव्वा कोटी निधी जिल्हा परिषदेला प्राप्त झाला असून पुरेसा निधी न मिळाल्याने अद्यापही अनेक शाळा नादुरुस्त आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सन २०२०-२०२१ या आर्थिक वर्षात शाळा दुरुस्ती आणि नवीन वर्ग खोल्यांसाठी रुपये १३ कोटी ७३ लाख निधी मिळणे अपेक्षित होते, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून चौकशीच्या अनुषंगाने शाळा दुरुस्तीकरीता निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) अंशतः खरे आहे.

(३) अंशतः खरे आहे.

(४) राज्यातील स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या शाळांना शिक्षण हक्क कायद्यानुसार (RTE) आवश्यक असलेल्या मूलभूत सोई-सुविधा भारत सरकारकडून समग्र शिक्षा कार्यक्रमांतर्गत उपलब्ध असलेल्या निधीच्या मर्यादेत मंजूर करण्यात येतात. तसेच जिल्हा परिषदांकडून वर्ग खोल्यांची निकड व निधीच्या उपलब्धतेनुसार जिल्हा वार्षिक योजना, जिल्हा परिषद सेस फंड, आमदार-खासदार निधी, चौदावा/पंधरावा वित्त आयोग व सी.एस.आर इत्यादी माध्यमांतून उपलब्ध केल्या जातात.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील खाजगी संस्थांच्या माध्यमिक शाळांना सातव्या वेतन
आयोगानुसार वेतनेतर अनुदान देण्याबाबत**

(४२) * १०८९० डॉ.सुधीर तांबे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.अभिजित वंजारी, श्री.जयंत आसगावकर, श्री.विक्रम काळे, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.मोहनराव कदम, श्री.किरण सरनाईक : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील खाजगी संस्थामार्फत सुरु असलेल्या शाळांना तसेच माध्यमिक शाळांना पाचव्या वेतन आयोगानुसार ५ टक्के वेतनेतर अनुदान दिले जाते परंतु सदर अनुदान त्यांना वेळेवर मिळत नसून वाढती महागाई व दिरंगाईमुळे इतक्या अल्प स्वरूपात मिळणाऱ्या वेतनेतर अनुदानामुळे शाळांना शैक्षणिक साहित्य, प्रयोगशाळा साहित्य खरेदी करता येत नसल्यामुळे त्याचा परिणाम विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक गुणवत्तेवर होत आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सातव्या वेतन आयोगानुसार वेतनेतर अनुदान देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१) व (२) राज्यातील कायम विनाअनुदानित खाजगी प्राथमिक, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळांना वेतनेतर अनुदानासाठी सन २०२१-२०२२ करीता शासन निर्णय, दिनांक ०३/०९/२०२१ अन्वये रुपये २६.७५ कोटी तसेच, शासन निर्णय, दिनांक ०२/११/२०२१ अन्वये रुपये ५१.७० कोटी इतका निधी उपलब्ध करून देण्यात आला आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**खाजगी व्यवस्थापनाच्या शिक्षण संस्थांमध्ये शिक्षक भरतीदरम्यान
गैरप्रकार होत असल्याबाबत**

(४३) * १०७१६ श्री.प्रसाद लाड : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अनुदानित, अंशतः अनुदानित व विनाअनुदानित तसेच अनुदानास पात्र घोषित केलेल्या शाळांमधील शिक्षकांच्या रिक्त पदांची भरती करण्यासाठी तसेच खाजगी व्यवस्थापनाच्या अनुदानित शिक्षण संस्थांमध्ये शिक्षक भरती दरम्यान होणारा गैरप्रकार थांबविण्यासाठी 'पवित्र पोर्टल' च्या माध्यमातून २०६२ रिक्त जागांसाठी भरती प्रक्रिया सुरु करण्यात आली असून दिनांक १४ ऑक्टोबर, २०२१ अखेरपर्यंत ही प्रक्रिया पूर्ण करावयाचे निश्चित करण्यात आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरहू भरती करताना सर्व उमेदवारांना समान संधी मिळावी व शिक्षण सेवकपदी उच्च गुणवत्ताधारक उमेदवारांची निवड होण्याच्यादृष्टीने शिक्षण सेवकांची भरती 'अभियोग्यता व बुद्धिमत्ता चाचणी परीक्षेत उच्चतम गुण मिळवणाऱ्या उमेदवारांची मुलाखत घेऊन त्याआधारे अंतिम निवड व्हावी, असा शासन नियम आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शिक्षण संस्थांकडून उमेदवारांना वेळेत मुलाखतीला पोहचता येऊ नये यासाठी क्लृप्ती करणे, अनेक संस्थांनी आधीच विविध रिक्त पदांवर आपल्या मर्जीतील उमेदवारांची भरती करणे, काही रिक्त पदांवर नवीन नियुक्ती करतानाही आर्थिक देवाणघेवाण करणाऱ्या उमेदवारांनाच प्राधान्य देण्यासाठी अन्य गुणवत्ता प्राप्त उमेदवारांना नाकारणे आदी गैरप्रकार झाल्यासंदर्भात अनेक उमेदवारांनी शिक्षण आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, सचिव, शालेय शिक्षण विभाग यांना लेखी तक्रारी केल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) तसेच, सदरहू भरती प्रक्रियेतून निवड झालेल्या शिक्षकांना शासनामार्फत वेतन अदा करण्यात येत असून भरती प्रक्रियेमध्ये खाजगी संस्थांची मध्यस्थी बंद करून, तसेच ज्या संस्था शासनाच्या आदेशाचे पालन करीत नाहीत, त्यांचे अनुदान बंद करण्यात यावे, अशा आशयाची मागणी

श्री. आशिष फुलेझेले, सदस्य, मानव अधिकार संरक्षण मंच यांनी शिक्षण आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मा.प्रधान सचिव, शालेय शिक्षण विभाग, मा.शालेय शिक्षणमंत्री आदीकडे माहे सप्टेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यासुमारास लेखी निवेदनाद्वारे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार संबंधित दोषीविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१) मा.उच्च न्यायालय, खंडपीठ नागपूर यांचे जनहित याचिका क्र.८/२०१५ प्रकरणी दिनांक २४/०६/२०१५ व मा.सर्वोच्च न्यायालयाचे टि.एम.ए.पै.फाउंडेशन व इतर विरुद्ध राज्य शासन प्रकरणी दिलेले आदेश विचारत घेऊन शिक्षक भरतीतील गैरप्रकार टाळण्यासाठी पवित्र पोर्टलच्या माध्यमातून शिक्षण सेवक निवडीची प्रक्रिया करण्यात येते. पवित्र प्रणालीमार्फत शिक्षण सेवक निवडीबाबत टप्पानिहाय कार्यवाही सुरु असून सद्यःस्थितीत सुमारे सहा हजार उमेदवारांची निवडप्रक्रिया पूर्ण झाली आहे. तथापि उमेदवारांची मुलाखत व अध्यापन कौशल्य इत्यादीबाबतची कार्यवाही दिनांक ३१/१०/२०२१ पर्यंत पूर्ण करण्याची सूचना पवित्र प्रणालीमार्फत देण्यात आली होती.

(२) होय.

(३) होय.

(४) याबाबतचे निवेदन प्राप्त झाल्याचे आढळून येत नाही. तथापि मा.उच्च न्यायालयाने रिट याचिका क्र.५०५९/२०१७ प्रकरणी दिनांक २१/११/२०१८ रोजीच्या आदेशान्वये खाजगी शैक्षणिक संस्थांचा भरती प्रक्रियेतील उमेदवार निवडीचा अधिकार अबाधित ठेवला आहे.

(५) प्राप्त झालेल्या इतर निवेदनांची तपासणी शिक्षण आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे कार्यालयामार्फत करण्यात येत आहे. त्यातील वस्तुस्थितीच्या आधारे कारवाईची तजवीज ठेवली आहे.

राज्यातील मान्यताप्राप्त अनुदानित/ विनाअनुदानित माध्यमिक
शाळांमधील वाढीव तुकड्यांना अनुदान मंजूर करणेबाबत

(४४) * १०४८३ श्री.नागोराव गाणार, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.रामदास आंबटकर, डॉ.परिणय फुके, श्री.प्रवीण दटके, श्री.जयंत आसगावकर, श्री.मोहनराव कदम, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.राजेश राठोड, श्री.अभिजित वंजारी, श्री.रमेश कराड, श्री.कपिल पाटील : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील मान्यताप्राप्त अनुदानित/ विनाअनुदानित माध्यमिक शाळांमधील बिगर आदिवासी क्षेत्रातील ५७१८ व आदिवासी क्षेत्रातील २५५ अशा एकूण ५९७३ अतिरिक्त व नैसर्गिक वाढीच्या तुकड्या सन २०१२-२०१३ पासून शासनाने विना अनुदान तत्वावर मंजूर केल्या असून उक्त सर्व शाळांचे अनुदान मंजूरीबाबतचे प्रस्ताव मंत्रालयात दीर्घ कालावधीपासून प्रलंबित आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यात नैसर्गिक वाढीव तुकड्यांना शासनाची मान्यता मिळण्याबाबत संबंधितांकडून विभागाकडे वारंवार मागणी करण्यात येत असल्याचे माहे नोव्हेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच, राज्यातील अघोषित प्राथमिक, माध्यमिक, उच्च माध्यमिक आणि नैसर्गिक वाढीव तुकड्यांबाबत शासनाच्या पत्रानुसार पात्र प्रस्तावाची माहिती वित्त विभागाने मागणी केल्यानुसार शिक्षण आयुक्तांनी सदर माहिती मिळण्याबाबत शासनाला सादर केली आहे, हे खरे आहे काय, सदर नैसर्गिक तुकड्यांना निधीसह अनुदान मंजूर करण्यात आले आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून अनुदान मंजूर करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, तसेच, उक्त सर्व प्रलंबित प्रस्ताव निकाली काढून वेतन अनुदान प्रचलित नियमानुसार देण्याची व्यवस्था केव्हापर्यंत करण्यात येणार आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१), (२), (३) व (४) राज्यातील कायम शब्द वगळलेल्या अघोषित असणाऱ्या सर्व प्राथमिक, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळा, कनिष्ठ महाविद्यालये व नैसर्गिक तुकड्यांना अनुदानासाठी घोषित करण्याचे प्रस्ताव वित्त विभागाने विहित केलेल्या प्रपत्रात आयुक्त (शिक्षण), म.रा., पुणे यांचे स्तरावर प्राप्त झाले असून, पडताळणी अंती पात्र/अपात्र प्राथमिक/ माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळा, कनिष्ठ महाविद्यालय/ शाखा/ वर्ग/ तुकड्या तसेच नैसर्गिक वाढीच्या तुकड्याच्या प्रस्तावांची यादी दिनांक ०१/११/२०२१ रोजी प्रसिध्द करण्यात आली आहे. त्याअनुषंगाने पात्रतेबाबतच्या हरकती व त्रुटी पूर्तता करण्याकरीता संस्था/शाळांना दिनांक ०६/१२/२०२१ पर्यंत कालावधी देण्यात आला आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील अनुदानित शाळांमधील शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना आश्वासित प्रगती योजनेचा लाभ मिळण्याबाबत

(४५) * ११३२८ श्री.किरण सरनाईक : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील माध्यमिक व उच्च माध्यमिक मान्यताप्राप्त अनुदानित शाळांमधील शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना शासनाने आश्वासित प्रगती योजना लागू केली असून सदर योजनेंतर्गत २४ वर्षांच्या सेवेनंतर मिळणारा दुसरा लाभ शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना मिळाला नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास सदर प्रकरणी शासनाने कोणतेही आदेश न दिल्याने मा.उच्च न्यायालय खंडपीठ, नागपूर येथे शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांनी दाखल केलेल्या याचिकेवर मा.उच्च न्यायालयाने नियमानुसार मिळणाऱ्या आश्वासित प्रगती योजनेचा लाभ देण्याचे आदेश पारित केले असूनही शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना आश्वासित प्रगती योजनेचा दुसरा लाभ मिळाला नसल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कर्मचाऱ्यांना आश्वसित प्रगती योजना लागू करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे तसेच शासनाने आदेश न देण्याची कारणे काय आहेत, याबाबत केव्हापर्यंत आदेश निर्गमित करण्यात येणार आहेत,
- (४) नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१) हे अंशतः खरे आहे. राज्यातील माध्यमिक व उच्च माध्यमिक मान्यताप्राप्त अनुदानित शाळांमधील शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना आश्वसित प्रगती योजना लागू नाही.

(२) हे खरे आहे.

(३) सदर न्यायालयीन आदेशाविरुद्ध पुनर्विलोकन याचिका दाखल करण्यात आलेली असून सदर याचिकेमध्ये न्यायालयाच्या आदेशास स्थगिती मिळालेली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात हवामान बदल विषयक स्वतंत्र विद्यापीठ स्थापन करणेबाबत

(४६) * ११४५५ श्री.अमोल मिटकरी, श्री.शशिकांत शिंदे, श्री.विक्रम काळे, श्री.संजय दौंड : सन्माननीय पर्यावरण व वातावरणीय बदल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात मुंबईवर माहे जुलै, २००५ मध्ये आलेले अतिवृष्टीचे संकट तसेच सन २०१९ व यावर्षी कोकण प्रदेश व दक्षिण महाराष्ट्रातील प्रदेशावर आलेले अतिवृष्टी आणि महापुराचे संकट याबाबींचा विचार करता हवामान बदलाविषयक संशोधनाकडे अधिकचे लक्ष देणे गरजेचे झाले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, त्यासंदर्भातील हवामान बदलाचा अभ्यास करून संशोधन करण्यासाठी राज्यात हवामान बदलाविषयक विद्यापीठ (Climate change University) स्थापन करण्याबाबत शासनाकडे पुणे येथील एमआयटी शिक्षण संस्थेने प्रस्ताव सादर केल्याचे दिनांक १५ ऑगस्ट, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, सदर विद्यापीठ उभारणीसाठी सातारा जिल्ह्यातील फलटण येथे आवश्यक ती जागा व अनुषंगिक संसाधने उपलब्ध करून देण्याबाबत विधानमंडळाचे मा.पीठासीन अधिकाऱ्यांनी एमआयटी विश्वशांती विद्यापीठाच्या पुणे येथील वर्धापन कार्यक्रमाच्या वेळी जाहीर केल्याचेही निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, पुणे येथील एमआयटी शिक्षण संस्थेने शासनाकडे तसा प्रस्ताव केव्हा सादर केला व त्याबाबत शासनाकडून पुढे कोणती कार्यवाही करण्यात आली अथवा येत आहे,
- (५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून हवामान बदलासाठी धोरणात्मक उपाययोजना करण्याच्या अनुषंगाने विद्यापीठ उभारण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.आदित्य ठाकरे : (१) वातावरणीय बदलामुळे उद्भवणाऱ्या समस्यांना सामोरे जाण्यासाठी या विषयात कार्यरत असणाऱ्या TERI या संस्थेसह राज्य शासनाने कृती आराखडा तयार केलेला आहे.

(२) व (३) एमआयटी विश्वशांती विद्यापीठ, पुणे यांनी असे कळविले आहे की, मा.श्री.रामराजे नाईक-निंबाळकर, सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद यांनी हवामान बदल विषयक स्वतंत्र विद्यापीठ स्थापन करण्याविषयी सूचना केलेली होती. परंतु एमआयटी विश्वशांती विद्यापीठाने हवामान बदल विषयक स्वतंत्र विद्यापीठ सातारा जिल्ह्यातील फलटण येथे स्थापन करण्याबाबत कोणताही प्रस्ताव शासनास सादर केलेला नाही तसेच सद्यःस्थितीत अशाप्रकारचे विद्यापीठ स्थापन करण्याबाबतचा संस्थेचा कोणताही मानस नसल्याचे सूचित केले आहे.

(४), (५) व (६) प्रश्न उद्भवत नाही.

अंबरनाथ (जि.ठाणे) शहरातील पाणी टंचाईची समस्या सोडविण्याबाबत

(४७) * १०९८९ श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.राजेश राठोड, डॉ.वजाहत मिर्झा, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.अभिजित वंजारी, श्री.मोहनराव कदम, श्री.जयंत आसगावकर : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अंबरनाथ (जि.ठाणे) शहरात पाण्याची समस्या दिवसेंदिवस वाढत असून अनियमित व्यवस्थापन आणि नियोजनाच्या अभावी शहरातील विविध वस्त्यांमध्ये पाण्याच्या समस्येमुळे नागरिकांमध्ये प्रचंड संताप निर्माण झाला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी माजी नगराध्यक्ष यांनी दिनांक ६ जुलै, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास अभियंता, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण यांना लेखी निवेदन दिले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, अंबरनाथ शहरात ३० टक्के पाणी गळती होत असतानाही अनेक वर्षांपासून याकडे संबंधित प्रशासनाचे दुर्लक्ष होत असल्याचेही निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने अंबरनाथ शहरातील पाणी टंचाईवर कोणत्या प्रभावी उपाययोजना करण्यात आल्या वा येत आहेत तसेच पाणी गळती रोखण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गुलाबराव पाटील : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) हे खरे आहे.

(३) व (४) शहरातील पाणीटंचाई कमी करणेच्यादृष्टीने ७०० मि.मी व्यासाच्या मुख्य उर्ध्ववाहीनीवरील गळती दिनांक ०१/१०/२०२१ रोजी दुरुस्ती करण्यात आलेली आहे. तसेच दिनांक २७/१०/२०२१ रोजीच्या आढावा बैठकीत गळतीचे प्रमाण कमी करण्याच्यादृष्टीने जलवाहिनीवरील गळत्या काढणेबाबत तसेच अनधिकृत नळजोडण्या तातडीने बंद करणेबाबत सूचना देण्यात आलेल्या आहेत. त्यानुसार कार्यवाही चालू आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुंबईतील कांजुर डम्पिंग ग्राऊंडमधील सांडपाण्यामुळे
खाड्यांचे प्रदूषण होत असल्याबाबत**

(४८) * १०४०३ डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे : सन्माननीय पर्यावरण व वातावरणीय बदल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबईतील कांजुर परिसरात कांजुर डम्पिंग ग्राऊंड झाल्यामुळे तेथील खाडीत कचरा तसेच रासायनिक प्रक्रिया झालेले सांडपाणी सोडल्यामुळे खाडीतील जलस्त्रोत व जलचरांवर विपरित परिणाम होत असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याठिकाणी सन २००८ पूर्वी म्हणजेच डम्पिंग ग्राऊंड येण्यापूर्वी विक्रोळी, कांजुर, भांडूप, नाहूर, कोपरी, नानेपाडा, नवघर, गवानपाडा, विटावा, ऐरोली व दिवा या ठाणे खाडी परिसरात राहणारे मच्छिमार मासे पकडण्यासाठी येत होते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, प्रदुषणामुळे खाडी प्रदूषित झाल्याने त्याचा परिणाम मासेमारीवर झाला असून या भागामध्ये जलचर राहणे अशक्य झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार खाड्यांमधील वाढते प्रदूषण रोखण्याकरीता परिसरात असलेल्या पाणथळ जागांचे व भरतीच्या प्रभावाखालील सर्वच खाड्यांचे पुनरुज्जीवन करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.आदित्य ठाकरे : (१) हे खरे नाही.

(२) मत्स्य विभागाकडून प्राप्त माहितीनुसार अशा प्रकारची बाब निदर्शनास आली नाही.

(३), (४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यात कवि कुलगुरु कालिदास संस्कृत भाषा विद्यापीठांची
उपकेंद्रे स्थापन करण्याबाबत**

(४९) * १०७७२ श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.अरुण लाड, श्री.शशिकांत शिंदे, श्री.विक्रम काळे, श्री.अमोल मिटकरी, श्री.अरुणकाका जगताप, श्री.संजय दौंड : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नागपूर येथील कवि कुलगुरु कालिदास संस्कृत विद्यापीठांतर्गत रत्नागिरी जिल्ह्यात संस्कृत भाषा उपकेंद्र उभारण्याबाबत शासनाने निर्णय घेतल्याचे मा.उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री यांचे अध्यक्षतेखाली मंत्रालयात दुरदृश्य प्रणालीद्वारे झालेल्या बैठकीत कवि कुलगुरु कालिदास संस्कृत विद्यापीठाचे मा.कुलगुरु यांचेसह अन्य अधिकारी यांना आदेश दिल्याचे दिनांक १८ जुलै, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच, कवि कुलगुरु कालिदास संस्कृत विद्यापीठाच्या संस्कृत साधना पुरस्कार सोहळ्याच्या शासकीय कार्यक्रमात, मा.उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री यांनी राज्यातील रत्नागिरीसह, पुणे, परभणी तसेच जळगांव जिल्ह्यांमध्ये संस्कृत विद्यापीठाची उपकेंद्रे सुरु करण्यात येणार असल्याचे दिनांक २८ ऑगस्ट, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास जाहीर केल्याचेही निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शासनाने घेतलेल्या निर्णयानुसार सदर उपकेंद्राच्या कामास प्राधान्य देऊन उपकेंद्र स्वयंपूर्ण होण्यासाठी पर्यटन विकास महामंडळाशी समन्वय साधून बीएस्सी (हॉस्पिटॅलिटी स्टडीज) अभ्यासक्रम सुरु करण्याबाबत कार्यवाही करण्याचे आदेशही मा.उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री यांनी सदर बैठकीत दिल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार सदर जिल्ह्यांमध्ये संस्कृत विद्यापीठांची उपकेंद्र उभारून सदर उपकेंद्रात बीएस्सी (हॉस्पिटॅलिटी स्टडीज) अभ्यासक्रम सुरु करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, तसेच त्याबाबतचे नियोजन काय आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.उदय सामंत : (१) व (२) होय, हे अंशतः खरे आहे.

कवि कुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय कायदा १९९७ अधिनियम ३३ मधील कलम ७(८) तरतूदीस अनुसरून दिनांक १५/०३/२०१८ च्या पत्रान्वये विद्यापीठाचे रत्नागिरी जिल्ह्यात उपकेंद्र स्थापन करण्यास दिनांक १५/०३/२०२१ रोजीच्या पत्रान्वये मान्यता देण्यात आली आहे.

(३) व (४) होय हे खरे आहे.

उपकेंद्र स्वयंअर्थसहाय्य होण्यासाठी बीएस्सी (हॉस्पिटॅलिटी स्टडीज) अभ्यासक्रमासाठी योग्य जागा विविध प्रयोगशाळा, किचन व आवश्यक उपकरण इत्यादी, व्यवस्था करून सदरचा अभ्यासक्रम सन २०२२-२०२३ पासून सुरु करण्याचे विद्यापीठाचे नियोजन आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील विविध शहरामधील प्रदूषण कमी करण्याकरीता उपाययोजना करण्याबाबत

(५०) * ११०७६ श्री.राजेश राठोड, श्री.रणजितसिंह मोहिते-पाटील : सन्माननीय पर्यावरण व वातावरणीय बदल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) केंद्रीय प्रदूषण नियंत्रण मंडळाच्या राज्यातील प्रदूषणाच्या अभ्यासाच्या सर्वेक्षणानुसार राज्यात चंद्रपूर, पुणे यासह अधिक प्रदूषित शहरे असून सदर प्रदूषित १२४ शहरांच्या यादीत मुंबईसह राज्यातील १८ शहरांचा समावेश असल्याची माहिती माहे ऑगस्ट, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शहरातील प्रदूषणाची पातळी गंभीर स्वरूपाची असल्याने नागरिकांचे आरोग्य धोक्यात आल्याने केंद्रीय पर्यावरण मंत्रालयाने राज्यातील शहरांमधील हवेतील शुद्धता कायम ठेवण्यासाठी काही मापदंड ठरवून दिले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार शहरातील प्रदूषणावर नियंत्रण आणून हवेची शुद्धता कायम ठेवण्यासाठी कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.आदित्य ठाकरे : (१) हे खरे आहे.

केंद्रीय प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने राष्ट्रीय हवा गुणवत्ता मानकांनुसार (National Ambient Air Quality Standard, २००९) वातावरणातील धुलीकण (पीएम-१०) या प्रदूषित घटकाची मात्रा विचारात घेऊन देशातील हवा प्रदूषित शहरांची यादी प्रसिध्द केली आहे. यामध्ये राज्यातील १८ शहरांचा समावेश हवा प्रदूषित शहरांमध्ये (Non-Attainment City) करण्यात आला आहे.

(२) हे खरे नाही.

राज्यातील वरील १८ हवा प्रदूषित शहरांची प्रदूषण मात्रा राष्ट्रीय हवा गुणवत्ता मानकांनुसार (National Ambient Air Quality Standard, २००९) जरी अधिक असली तरी, सर्वसाधारणपणे वरील शहरांचा हवा गुणवत्ता निर्देशांक समाधानकारक ते मध्यम वर्गवारीत आढळून येतो.

(३) राष्ट्रीय शुध्द हवा (NCAP) कार्यक्रमांतर्गत महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने नीरी, नागपूर व आय.आय.टी., मुंबई यांच्यासमवेत संबंधित प्रदूषित शहरातील भागधारकांसोबत वेळोवेळी बैठका घेऊन, हवा प्रदूषण नियंत्रणाकरीता सर्व समावेशक कृती आराखडा तयार केला असून हा आराखडा केंद्रीय प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने संमत केला आहे. प्रदूषित शहरांची प्रदूषण मात्रा विहित मर्यादेत आणण्याकरीता सदर कृती आराखड्याच्या अंमलबजावणीचे काम प्रगतीपथावर आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

बदलापूर (जि.ठाणे) शहरातील स्ववेअर केमिकल कंपनी बंद करण्याबाबत

(५१) * १०८०२ श्री.रविंद्र फाटक : सन्माननीय पर्यावरण व वातावरणीय बदल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बदलापूर (जि.ठाणे) शहरातील खरवई औद्योगिक परिसरातील स्ववेअर केमिकल कंपनीमधून सोडण्यात येणाऱ्या उग्र रासायनिक वायूमुळे नागरिक त्रस्त झाले असून त्यांना श्वसनाचे त्रास व इतर आजार होत असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, बदलापूर औद्योगिक परिसरातील संबंधित कंपनीला काम बंदचे आदेश महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाच्या अधिकाऱ्यांनी देवूनही उग्र रसायन वायू सोडणारी कंपनी अद्याप सुरु असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी स्थानिक लोकप्रतिनिधी व नागरिकांनी शासनाकडे उक्त कंपनी बंद करण्याबाबतची तक्रार केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदरहू कंपनी बंद करण्याबाबत कार्यवाही करून संबंधित दोषींविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.आदित्य ठाकरे : (१) हे खरे आहे.

सदर परिसरातील नागरिकांकडून उग्र रासायनिक वायूमुळे श्वसनाचा व डोकेदुखीचा त्रास होत असल्याच्या तक्रारी महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाकडे प्राप्त झाल्या आहेत.

(२) हे खरे नाही.

महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने बदलापूर औद्योगिक परिसरातील स्ववेअर केमिकल कंपनीला दिनांक २९/०९/२०२१ रोजी उत्पादन बंदचे आदेश दिले असून सद्यःस्थितीत सदर कंपनी बंद आहे.

(३) सदर परिसरातील नागरिकांकडून उग्र रासायनिक वायूमुळे श्वसनाचा व डोकेदुखीचा त्रास होत असल्याच्या तक्रारी महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाकडे प्राप्त झाल्या आहेत.

(४) महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने बदलापूर औद्योगिक परिसरातील स्ववेअर केमिकल कंपनीला दिनांक २९/०९/२०२१ रोजी उत्पादन बंदचे आदेश दिले असून सद्यःस्थितीत सदर कंपनी बंद आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील १३ अकृषी विद्यापीठातील शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना सातव्या
वेतन आयोगाची थकबाकी मंजूर करण्याबाबत**

(५२) * १०३६५ श्री.गोपिचंद पडळकर, श्री.सदाशिव खोत : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील १३ अकृषी विद्यापीठांमध्ये कार्यरत असलेल्या शिक्षकेतर कर्मचारी वर्गास शासनाने माहे डिसेंबर, २०२० मध्ये सातवा वेतन आयोग लागू करण्याची अधिसूचना निर्गमित केली असून त्यामध्ये माहे नोव्हेंबर, २०२० च्या वेतनापासून मागील ५८ महिन्यांच्या थकबाकीच्या संदर्भात कोणत्याही स्वरूपाची तरतूद विचारात न घेता सदर अधिसूचना निर्गमित केल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, ५८ महिन्यांची थकबाकी मंजूर करण्यासंदर्भात राज्यभरातून वेगवेगळ्या संघटनेच्या माध्यमातून निवेदनाद्वारे शासनास विनंती केली असून शासनास प्राप्त झालेल्या विविध संघटनांच्या निवेदनासंदर्भात शासन स्तरावर कोणतीही कार्यवाही केली जात नसल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर थकबाकीच्या रकमेपासून राज्यातील फक्त अकृषी विद्यापीठातील शिक्षकेतर कर्मचारी वर्गास वंचित ठेवण्यात आले असून कृषी विद्यापीठ राहुरी, महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ नागपुर, महाराष्ट्र आरोग्य विज्ञान विद्यापीठ नाशिक, डेक्कन कॉलेज पदवीधर संशोधन केंद्र पुणे, गोखले राज्यशास्त्र व अर्थशास्त्र पुणे, कला व संचालनालय मुंबई, टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ पुणे, यशवंत चव्हाण मुक्त विद्यापीठ नाशिक, राजीव गांधी सायन्स अँड टेक्नॉलॉजी कमिशन मुंबई, डॉक्टर बाबासाहेब आंबेडकर तंत्र शिक्षण विद्यापीठ, विधी विद्यापीठ मुंबई समाजकार्य महाविद्यालयातील कार्यरत सर्व शिक्षकेतर कर्मचारी वर्गास थकबाकीच्या रकमेचा लाभ दिनांक १ जानेवारी, २०१६ पासून मंजूर करण्यात आला, परंतु राज्यातील फक्त १३ अकृषी विद्यापीठांमध्ये कार्यरत असलेल्या शिक्षकेतर कर्मचारी वर्गास ५८ महिन्यांची थकबाकीची रक्कम मंजूर न करण्याचा निर्णय शासनाने घेतला आहे, हे खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदरहू निर्णयाच्या संदर्भात उर्वरित रक्कम मंजूर करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.उदय सामंत : (१), (२), (३) व (४) राज्यातील अकृषी विद्यापीठांना सातवा वेतन आयोग लागू करण्याबाबतचा निर्णय दिनांक १४/१०/२०२० रोजीच्या मंत्रिमंडळ बैठकीत घेण्यात आलेला आहे. कोविड-१९ या संसर्गजन्य आजारामुळे उद्भवलेल्या परिस्थितीत राज्याच्या आर्थिक स्थितीचा विचार करून संबंधित कर्मचाऱ्यांना सातव्या वेतन आयोगाचा लाभ दिनांक ०१/०१/२०१६ पासून काल्पनिकरित्या मंजूर करून प्रत्यक्ष लाभ दिनांक ०१/११/२०२० पासून अनुज्ञेय केलेले आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

औरंगाबाद जिल्ह्यातील रिक्शाचालकांचे लायसन्स व परमिट तपासण्याबाबत

(५३) * १०६०२ श्री.अंबादास दानवे : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) औरंगाबाद जिल्ह्यात रिक्शांची संख्या वाढून ३५ हजारांवर गेल्याचे माहे सप्टेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादम्यान निदर्शनास आले असून वाहतूक पोलिसांकडून रिक्शाचालकांचे लायसन्स, परमिट, क्युआर कोड तपासले जात नसल्याचेही निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, जिल्ह्यात सुरु असलेल्या रिक्शांची पोलिसांकडून तपासणी होत नसल्याने प्रवाशांच्या तसेच महिलांच्या सुरक्षेचा प्रश्न निर्माण झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार औरंगाबाद जिल्ह्यातील रिक्शाचालकांच्या रिक्शांची तपासणी करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. अनिल परब : (१) व (२) हे खरे नाही.

प्रादेशिक परिवहन अधिकारी, औरंगाबाद कार्यालयाच्या अभिलेखानुसार औरंगाबाद जिल्ह्यात रिक्षांची संख्या १८५०१ इतकी आहे.

रिक्षांची तपासणी पोलीस तसेच परिवहन विभागाकडून करण्यात येते व दोषी वाहनांविरुद्ध कायद्यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येते. त्यामुळे प्रवाशांच्या व महिलांच्या सुरक्षेबाबतचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) सहाय्यक पोलीस आयुक्त, वाहतूक, औरंगाबाद शहर व पोलीस अधीक्षक, औरंगाबाद ग्रामीण कार्यालयाकडून माहिती प्राप्त झाली आहे. सहाय्यक पोलीस आयुक्त, वाहतूक, औरंगाबाद शहर यांनी दिनांक ०१/०१/२०२१ ते २४/११/२०२१ या कालावधीत लायसन्स व परमिट असे एकूण ५०९ रिक्षा चालकांवर कारवाई केली आहे. तसेच औरंगाबाद शहरामध्ये इतर वाहतूक नियमांचे उल्लंघन करणाऱ्या एकूण ४५५६९ रिक्षा चालकांवर कारवाई करून एकूण रुपये ९८६२७००/- तडजोड शुल्क वसूल केले आहे. तसेच प्रादेशिक परिवहन अधिकारी, औरंगाबाद कार्यालयाच्या वायुवेग पथकामार्फत ऑटोरिक्षा तपासणी मोहीम नियमितरित्या राबविण्यात येते. प्रादेशिक परिवहन अधिकारी, औरंगाबाद कार्यालयाच्या वायुवेग पथकामार्फत केलेल्या ऑटोरिक्षा तपासणी मोहिमेची माहिती अशी आहे.

दिनांक ०१/०४/२०२० ते ३१/०३/२०२१ एकूण १८४० वाहनांची तपासणी केली. त्यामध्ये ८६२ वाहने दोषी आढळून आली त्यापैकी ३६३ वाहनांनी दंड भरला असून ४९९ वाहनांचा दंड भरणा प्रलंबित आहे.

दिनांक ०१/०४/२०२१ ते २५/११/२०२१ एकूण २११६ वाहनांची तपासणी केली. त्यामध्ये १५८३ दोषी वाहने आढळून आले असून त्यापैकी ६९४ वाहनांनी दंड भरला असून ८८९ वाहनांनी दंड भरलेला नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नागपुर जिल्हा परिषदेच्या शाळांच्या शौचालयांची दुरुस्ती
करून संरक्षक भिंत बांधण्याबाबत**

(५४) * १०७५२ श्री.प्रवीण दटके, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नागपुर जिल्हा परिषदेच्या १३७ शाळांमध्ये मुलांचे व मुलींचे शौचालय एकत्र असल्याची बाब माहे सप्टेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सर्व शिक्षा अभियान, डीपीसीच्या माध्यमातून शाळेसाठी निधी उपलब्ध होत असतानाही प्राथमिक शौचालयाची सुविधा उपलब्ध नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मोठ्या प्रमाणात निधी मिळूनही नागपुर जिल्हा परिषदेच्या शाळांमध्ये ६५० शौचालये निकृष्ट दर्जाची असून ती वापरण्या योग्य नाहीत तसेच, २२२ शाळांना संरक्षक भिंत नाही व ४२४ शाळांचे संरक्षक भिंतीचे काम अपूर्णावस्थेत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, सदर शौचालयांची दुरुस्ती करून संरक्षक भिंत बांधण्याबाबत लोकप्रतिनिधींनी लेखी तक्रार व निवेदने सादर केली आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने नागपुर जिल्हा परिषदेच्या शाळांच्या शौचालयांची दुरुस्ती करून संरक्षक भिंत बांधण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१) हे खरे नाही.

(२) अंशतः खरे आहे.

(३) अंशतः खरे आहे.

जिल्हा परिषदेच्या एकूण ५१६ शाळांमधील शौचालये निकृष्ट दर्जाची आहेत तसेच २१८ शाळांमध्ये संरक्षक भिंत नसून ४११ शाळांमध्ये संरक्षक भिंतीचे काम अर्धवट आहे.

(४) होय.

(५) राज्यातील स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या शाळांना शिक्षण हक्क कायद्यानुसार (RTE) आवश्यक असलेल्या मूलभूत सोई-सुविधा भारत सरकारकडून समग्र शिक्षा कार्यक्रमांतर्गत उपलब्ध असलेल्या निधीच्या मर्यादेत मंजूर करण्यात येतात. तसेच जिल्हा परिषदांकडून वर्ग खोल्यांची निकड व निधीच्या उपलब्धतेनुसार जिल्हा वार्षिक योजना, जिल्हा परिषद सेस फंड, आमदार-खासदार निधी, चौदावा/ पंधरावा वित्त आयोग व सी.एस.आर इत्यादी माध्यमांतून उपलब्ध केल्या जातात.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील खाद्यतेल व तेलबिया साठवणुकीवरील
निर्बंधाची मर्यादा ठरविण्याबाबत**

(५५) * १०३८८ श्री.सदाशिव खोत, श्री.गोपिचंद पडळकर : सन्माननीय अन्न व नागरी पुरवठा आणि ग्राहक संरक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) केंद्र शासनाने खाद्यतेल व तेलबियांच्या साठवणुकीवर निर्बंध लागू करण्याबाबतचा आदेश दिनांक ८ ऑक्टोबर, २०२१ रोजी पारित केला असून, साठवणुकीवरील मर्यादा ठरविण्याबाबतचा निर्णय संबंधित राज्य शासनाने घेण्याबाबत सदरहू आदेशात नमूद केले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, नैसर्गिक आपत्ती व आर्थिक संकटात सापडलेल्या तेलबिया उत्पादक शेतकऱ्यांना दिलासा देण्यासाठी राज्य शासनाने सध्या अस्तित्वात असलेल्या कोणत्याही खाद्यतेल व तेलबिया साठवणुकीवर निर्बंध लावू नये अशी मागणी मा.लोकप्रतिनिधींनी मा.मुख्यमंत्री यांच्याकडे दिनांक १२ ऑक्टोबर, २०२१ रोजी एका लेखी पत्राद्वारे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून उक्त मागणीच्या अनुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.छगन भुजबळ : (१) होय.

(२) होय.

(३) यासंदर्भात कृषी व पणन विभागाचे अधिकारी तसेच व्यापारी संघटनासोबत बैठका घेण्यात आल्या असून राज्यातील खाद्यतेल व तेलबियांच्या उत्पादनाची सद्यःस्थिती व त्यांचे स्थिर दर विचारात घेता राज्यात खाद्यतेल व तेलबियांच्या साठवणुकीवर निर्बंध लागू न करण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात घरोघरी नळाद्वारे पाणीपुरवठा योजना राबविण्याबाबत

(५६) * ११२२६ श्री.रमेश कराड : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात सन २०२४ पर्यंत घरोघरी नळाने पाणीपुरवठा या योजनेसाठी केंद्र शासनाने राज्य शासनाला सन २०१९-२०२० या वित्तीय वर्षात रुपये ८४७.९७ कोटींचा निधी दिल्याचे दिनांक ८ फेब्रुवारी, २०२१ रोजी वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर निधी मधून केवळ ४० टक्के रक्कम या योजनेवर राज्य शासनाने खर्च केल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, नळाने घरोघरी पाणीपुरवठा करण्याच्या केंद्र शासनाच्या योजनेचा शासनास लाभ झाला आहे काय, तसेच इतर निधी वापरूनही राज्यातील जनतेची नळाद्वारे पाणी पुरवठ्याची सोय करण्याकरीता कोणत्या अडचणी निर्माण झाल्या आहेत ?

श्री.गुलाबराव पाटील : (१) अंशतः खरे आहे.

केंद्र शासनाने जल जीवन मिशनकरीता वित्तीय वर्ष २०१९-२०२० मध्ये केंद्र हिश्यापोटी रुपये ८४७.९७ कोटी नियतव्यय ठेवला होता. या निधीपैकी प्रत्यक्षात राज्यास दिनांक २५/११/२०१९ रोजीच्या आदेशान्वये रुपये ३४५.२८ कोटी निधी प्राप्त झाला.

(२) जल जीवन मिशन अंतर्गत वित्तीय वर्ष २०१९-२०२० मध्ये केंद्र हिश्याचा रुपये ३०८.०४ कोटी निधी खर्च झाला आहे.

(३) होय.

केंद्र शासनाच्या जल जीवन मिशन योजनेचा राज्यातील जनतेला निश्चितच लाभ होत आहे. याद्वारे ग्रामीण भागातील प्रत्येक कुटुंबांपर्यंत नियमित व पिण्यायोग्य दर्जेदार पाणी नळाद्वारे पुरविण्याचे उद्दिष्ट आहे.

सदर योजना मिशनस्तरावर राबविण्यात येत असून यापूर्वीच्या अपूर्ण योजना, कोविडमुळे उद्भवलेल्या परिस्थितीमध्ये सर्वेक्षणासाठी कामांमध्ये विलंब, उन्हाळ्यात स्रोत आटणे, पाणी गुणवत्ता राखणे, लोकसहभाग वाढवणे इ. मिशन अंतर्गत अडचणी असून त्यांचे यथायोग्य निराकरण करण्यात येत आहे.

राज्यातील अनुदानित महाविद्यालयातील रिक्त असलेली प्राचार्य पदांची भरती प्रक्रिया सुरु करणेबाबत

(५७) * १०४६४ श्री.सतिश चव्हाण, श्री.विक्रम काळे, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील अनुदानित महाविद्यालयातील ६० टक्के प्राचार्यांची पदे रिक्त असून शासन परिपत्रक दिनांक २३ मार्च, २०२१ नुसार व संचालनालयाच्या प्रस्तावानुसार दिनांक ०३ मे, २०२० रोजी रिक्त असलेल्या अनुदानित महाविद्यालयातील प्राचार्यांची पदे भरण्यास मान्यता दिली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, प्राचार्य हे प्रशासकीय कामकाज, नॅक मुल्यांकन संबंधित महाविद्यालयाचे आहरण/वितरण अधिकारी तसेच शैक्षणिक कामकाजाच्यादृष्टीने महत्वाचे पद असल्याने प्राचार्य पदाची भरती करण्याची कार्यवाही तात्काळ करणे आवश्यक आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, ७ व्या वेतन आयोगाच्या शिफारशीनुसार प्राचार्य पद हे एएल-१३ए मध्ये तर प्राध्यापकाचे पद एएल-१४ ग्रेड मध्ये मान्य केल्याने प्राचार्यांचा दर्जा कमी झाल्याने प्राचार्य होण्यास कोणीही तयार होत नाही, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून मान्य असलेली प्राचार्यांची रिक्त पदे भरून प्राचार्य पद एएल-१४ ग्रेडमध्ये करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.उदय सामंत : (१) हे खरे नाही.

अशासकीय अनुदानित महाविद्यालयांतील दैनंदिन प्रशासकीय व शैक्षणिक कामकाज व्यवस्थित पार पाडण्यासाठी तसेच राष्ट्रीय मुल्यांकन व अधिस्वीकृती प्रमाणिकरण (NAAC) मिळण्याकरीता पदभरतीचे निर्बंध शिथिल करून उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाच्या दिनांक १२/११/२०२१ च्या आदेशान्वये अशासकीय अनुदानित महाविद्यालयांतील प्राचार्य संवर्गातील पदभरतीस १०० % मान्यता देण्यात आलेली आहे.

(२) हे खरे आहे.

(३) व (४) हे खरे नाही.

केंद्र शासनाच्या मनुष्यबळ विकास मंत्रालयाच्या दिनांक ०२/११/२०१७ च्या पत्रात पदवी महाविद्यालयांतील प्राचार्य स्तर १३-ए व पदव्युत्तर महाविद्यालयांतील प्राचार्य स्तर १४ अशी सातव्या वेतन आयोगात वेतनश्रेणी अनुज्ञेय केलेली आहे. केंद्र शासनाने विहित केल्याप्रमाणेच शासन निर्णय दिनांक ०८/०३/२०१९ अन्वये राज्यातील अकृषी विद्यापीठे व संलग्नित महाविद्यालयांतील प्राचार्यांना ७ व्या वेतन आयोगाची वेतनश्रेणी लागू केली आहे. सबब, प्राचार्यांचा दर्जा कमी होणे व परिणामी प्राचार्य होण्यास कोणी तयार होत नाही, हे म्हणणे उचित होणार नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील विद्यार्थ्यांना सुविधेविना स्पर्धा परीक्षा
प्रशिक्षण सुरु केल्याबाबत**

(५८) * ११०७० श्री.अभिजित वंजारी, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.राजेश राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.जयंत आसगावकर, श्री.मोहनराव कदम, डॉ.सुधीर तांबे : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात कोरोना काळात विद्यावेतन, वसतिगृह, अभ्यासिका ही सुविधा न देता स्पर्धा परीक्षा प्रशिक्षणाचा अवलंब विविध संस्था आणि शासनाकडून सन २०२० पासून सुरु करण्यात आला आहे, हे खरे आहे,
- (२) असल्यास, स्पर्धा परीक्षा प्रशिक्षणामुळे विद्यार्थ्यांचे नुकसान होत असून प्रशिक्षणाला विद्यार्थ्यांचा प्रतिसादही कमी मिळू लागला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून उक्त प्रकरणी पुन्हा निर्णय घेऊन विद्यार्थ्यांकरीता विद्यावेतन, वसतिगृह व अभ्यासिका सुरु करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.उदय सामंत : (१) अंशतः खरे आहे.

कोविड-१९ चा प्रादुर्भाव रोखण्यासाठी केंद्र व राज्य शासनाच्या सुचनांना अनुसरून वसतिगृह व अभ्यासिका बंद करण्याचा निर्णय घेण्यात आला होता. तथापि, विद्यार्थ्यांचे प्रशिक्षण बंद नव्हते. कोविड-१९ चा प्रादुर्भाव लक्षात घेता विद्यार्थ्यांना ऑनलाईन प्रशिक्षण देण्यात आले आहे. या प्रशिक्षण काळात उपस्थित विद्यार्थ्यांना विद्यावेतन उपलब्ध करून देण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन आहे.

(२) हे खरे नाही.

कोरोना काळात देखील राज्य प्रशासकीय व्यवसाय शिक्षण संस्था, मुंबई व भारतीय प्रशासकीय सेवा पुर्व प्रशिक्षण केंद्र, नागपूर, कोल्हापूर, नाशिक, अमरावती, औरंगाबाद येथील प्रशिक्षण केंद्रावरील प्रवेश प्रक्रिया ऑनलाईन पध्दतीने राबविण्यात येऊन सर्व प्रशिक्षण केंद्राच्या प्रवेश क्षमतेनुसार विद्यार्थ्यांना प्रवेश देण्यात आला आहे. तसेच सर्व प्रशिक्षणार्थी करीता दिनांक १०/०५/२०२१ ते दिनांक १०/१०/२०२१ या कालावधीत ऑनलाईन प्रशिक्षण वर्ग घेण्यात आले आहेत. या ऑनलाईन प्रशिक्षण वर्गात विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

(३) सन २०२१ मधील प्रशिक्षणाचा कालावधी संपला असून सन २०२२ करीता सामाईक प्रवेश परीक्षा घेण्याची कार्यवाही सुरु करण्यात आली आहे. त्यानुसार नवीन प्रशिक्षण वर्ग लवकरात लवकर सुरु करण्यात येऊन कोविडच्या परिस्थितीनुसार प्रत्यक्ष प्रशिक्षणवर्ग, वसतिगृह व अभ्यासिका या सुविधा उपलब्ध करून देण्यात येतील.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मौजे जळगांव (ता.कोरेगाव, जि.सातारा) येथील राष्ट्रीय पेयजल योजनेत आर्थिक गैरव्यवहार झाल्याबाबत

(५९) * ११३७२ श्री.शशिकांत शिंदे : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजे जळगांव (ता.कोरेगाव, जि.सातारा) येथील राष्ट्रीय पेयजल योजनेतर्गत नळपाणीपुरवठा करण्यासाठी शासनाने सन २०१६ मध्ये उक्त योजनेस मंजूरी दिली होती, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर योजनेच्या निकषानुसार ग्रामस्थांचा लोक सहभाग म्हणून रुपये ४,२९,०००/- इतकी लोकवर्गणी ग्रामस्थांकडून गोळा करण्यात येवून ती बँकेच्या बचत खात्यात भरणा केली होती, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शासनाच्या दिनांक ९ जुलै, २०१४ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार लोकवर्गणीची रक्कम बचत खात्यातून काढता येणार नाही असे निर्बंध असताना तत्कालीन अध्यक्ष/सचिव, ग्रामीण पाणीपुरवठा व स्वच्छता समिती, जळगांव यांनी दिनांक २९ ऑगस्ट, २०१६ व दिनांक २७ सप्टेंबर, २०१६ रोजी सुमारे ४,५०,०००/- इतकी रक्कम नियमबाह्यरित्या काढून शासन निर्णयाचे उल्लंघन केल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०२० मध्ये निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, सदर रक्कम नियमबाह्यरित्या बँक बचत खात्यातून काढल्यामुळे बँक बचत खात्याच्या नियमानुसार ३.२५ टक्के व्याजदराने मिळणाऱ्या रुपये ३९,५५०/- इतक्या रकमेचे नुकसान झाल्यामुळे ती रक्कम तत्कालीन समितीच्या पदाधिकाऱ्यांनी जिल्हापरिषदेकडे भरणा करावी अशी

नोटीस कोरेगाव पंचायत समितीने माहे सप्टेंबर, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान ग्रामपंचायतीस पाठविली असल्याचेही निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर रक्कम संबंधितांनी भरणा करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गुलाबराव पाटील : (१) अंशतः खरे आहे.

सदर योजनेस ग्रामपंचायत जळगांव ता.कोरेगाव ग्रामसभा ठराव क्रमांक ४, दिनांक २७/०५/२०१४ अन्वये प्रशासकीय मंजूरी देण्यात आलेली आहे.

(२), (३) व (४) होय, हे खरे आहे.

(५) मौजे जळगांव, ता.कोरेगाव, जि.सातारा येथील राष्ट्रीय पेयजल योजनेतर्गत नळ पाणीपुरवठा योजनेची लोकवर्गणी रुपये ४,२९,०००/- व व्याजाची रक्कम रुपये २१,०००/- अशी एकूण रक्कम रुपये ४,५०,०००/- एवढी रक्कम शासन निर्णय दिनांक ०९/०७/२०१४ नुसार लोकवर्गणी रक्कम माफ करण्यात आलेली अशा समजूतीने काढण्यात आली होती. परंतु सदर रक्कम शासन निर्णयानुसार लोकवर्गणीची रक्कम काढता येणार नाही हे निदर्शनास आल्यानंतर सदरची रक्कम रुपये ४,५०,०००/- दिनांक २०/०६/२०१९ अखेर ग्रामपंचायत जळगांव तत्कालीन अध्यक्ष/सचिव, ग्रामीण पाणीपुरवठा व स्वच्छता समिती जळगांव यांनी जमा केलेली आहे. व तसा खुलासा सादर केला आहे. तदनंतर दिनांक २७/०६/२०१९ रोजीच्या कार्यकारी अभियंता, ग्रामीण पाणीपुरवठा जिल्हा परिषद, सातारा यांचेकडील पत्रान्वये दिनांक २७/०९/२०१६ पासून आज अखेर देय होणारे व्याज वसूल करणेबाबत निर्देश प्राप्त झाल्यानंतर दिनांक ०२/०३/२०२० रोजी व्याजाची रक्कम रुपये ३९,५५०/- भरणेबाबत सूचित करण्यात आले असून कोविड-१९ विषाणूचा प्रादूर्भाव वाढल्याने सदर रक्कम भरणेस विलंब झालेला असून दिनांक २३/११/२०२०

रोजी रक्कम रुपये ३९,५५०/- ग्रामपंचायत जळगांव येथे तत्कालीन अध्यक्ष/सचिव यांनी भरणा केलेली आहे. व तसा जबाब सादर केलेला आहे. सदरची रक्कम ग्रामपंचायत जळगांव येथे जमा झालेली आहे. त्यामुळे संबंधितांवर कोणतीही प्रशासकीय कारवाई प्रस्तावित करणेत आलेली नाही.

राज्यातील कौशल्य विद्यापीठातील कुलगुरु व कुलसचिव पदांवरील नियुक्ती करण्याबाबत

(६०) * १०५७९ श्री.अरुण लाड, श्री.शशिकांत शिंदे, श्री.विक्रम काळे, श्री.अमोल मिटकरी, श्री.अरुणकाका जगताप, श्री.संजय दौंड : सन्माननीय कौशल्य विकास, रोजगार व उद्योजकता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील विद्यार्थ्यांना कौशल्यावर आधारीत शिक्षण मिळण्यासाठी शासनाने शासकीय कौशल्य विद्यापीठ मंजूर करून त्यानंतर आणखी ६ खाजगी कौशल्य विद्यापीठास मंजूरी दिल्याचे माहे जुलै, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, त्यासाठी ५०० कोटींची आर्थिक तरतूद करून शासनामार्फत दरवर्षी रुपये १०० कोटी देण्यात येणार असल्याचे मा.कौशल्य विकास, रोजगार व उद्योजकता मंत्री यांनी दिनांक ६ ऑगस्ट, २०२१ रोजी जाहीर केल्याचे निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर शासकीय विद्यापीठांवर कुलगुरु व कुलसचिव पदांची नियुक्ती करण्यासाठी शासनाने माहे जुलै, २०२१ मध्ये जाहिरात प्रसिध्द करून या जाहिरातीची प्रक्रिया त्या विभागाच्या मा.अतिरिक्त मुख्य सचिव व मा.सह सचिव यांनी राबविली असल्याचेही निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, मा.कुलगुरु व कुलसचिव पदासाठी अर्ज करणाऱ्यांमध्ये जाहिरात प्रक्रिया राबविणाऱ्या मा.अतिरिक्त मुख्य सचिव तसेच मा.सहसचिव यांचा समावेश असून शासकीय कौशल्य विद्यापीठाच्या पद निवडीची जाहिरात प्रक्रिया राबविणारे अतिरिक्त मुख्य सचिव व सहसचिव हे सदरहू पदांसाठी पात्र ठरतात, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, प्राप्त झालेल्या अर्जाची छाननी कौशल्य विकास विभागाच्या मा.प्रधान सचिव यांच्या प्रमुखत्वाखाली अन्य शासकीय वरिष्ठ अधिकाऱ्यांच्या समितीमार्फत करण्यात येणार असून जाहिरातीनुसार पदनिहाय एकूण किती अर्ज प्राप्त झाले व त्यानुसार मा.कुलगुरु पदासह अर्जाची छाननी समितीने केली आहे काय, असल्यास केव्हा,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.नवाब मलिक : (१) होय, हे अंशतः खरे आहे. महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विद्यापीठ (सार्वजनिक अर्थसहाय्यित) स्थापनेबाबतचे विधेयक मंजूर झाल्यानंतर आणखी एका खाजगी (स्वयंअर्थसहाय्यित) कौशल्य विद्यापीठास मंजूरी देण्यात आली आहे.

(२) होय, हे अंशतः खरे आहे.

दिनांक १७ फेब्रुवारी २०२१ रोजी झालेल्या मंत्रिमंडळ बैठकीमध्ये, महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विद्यापीठ स्थापनेनंतर कौशल्य विद्यापीठासाठी प्रशासन, इमारत इत्यादीकरीता शासनातर्फे प्रतिवर्षी सुमारे रुपये ५० कोटी इतका निधी पुढील १० वर्षे देण्याबाबतच्या प्रस्तावास मंजूरी प्राप्त झाली आहे.

(३) होय, हे अंशतः खरे आहे.

महाराष्ट्र राज्य विद्यापीठावर कुलगुरु व कुलसचिव पदांची नियुक्ती करण्यासाठी, शासन मान्यतेने जाहिरात दिनांक १४ मे, २०२१ रोजी प्रसिध्द करण्यात आली. जाहिरातीची प्रक्रिया या विभागाच्या तत्कालीन मा.अतिरिक्त मुख्य सचिव व मा.सह सचिव यांनी राबविली.

(४) होय.

जाहिरातीमध्ये नमूद अर्हता धारण करणाऱ्या सर्व उमेदवारांना जाहिरातीस प्रतिसाद म्हणून अर्ज करण्याची मुभा आहे.

(५) जाहिरातीनुसार पदनिहाय, कुलगुरु पदासाठी ५९ व कुलसचिव पदासाठी ४५ असे एकूण १०४ अर्ज प्राप्त झाले. प्राप्त झालेल्या अर्जाची छाननी, शासनाने नेमून दिलेल्या तज्ञ समितीमार्फत दिनांक ०९/०८/२०२१ व दिनांक २४/०८/२०२१ रोजी आयोजित बैठकीत करण्यात आली. सदर समितीमध्ये शासकीय अधिकाऱ्यांसह अन्य शिक्षण तज्ञ सदस्यांचा देखील समावेश

करण्यात आला. सदर जाहिरातीचे स्वरूप मोघम असल्यामुळे व अर्ज मागवितेवेळी पूर्वनिर्धारित निवड निकषांअभावी, उचित उमेदवाराची निवड करू शकत नसल्याचे मत तज्ञ सदस्यांनी व्यक्त केले. तसेच सदर अधिकार शासनाचे असल्यामुळे, महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विद्यापीठ अधिनियमातील कलम ८१ प्रमाणे शासन स्तरावर कार्यवाही करावी, असे अभिप्राय शासनास सादर करण्यात आले आहेत.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विद्यापीठ अधिनियमातील कलम ८१ मधील तरतूदीस अनुसरून विद्यापीठाचे प्रथम कुलगुरु व प्रथम कुलसचिव यांची नियुक्ती करण्याचे अधिकार शासनास असल्यामुळे सदर पदांवरील नियुक्ती करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन आहे.

औरंगाबाद शहरातील सिडको बसस्थानक व बसडेपोच्या कामामध्ये आर्थिक गैरव्यवहार होत असल्याबाबत

(६१) * १०४१३ श्री.विनायकराव मेटे : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) औरंगाबाद शहरातील जळगाव नगर येथील सिडको बसस्थानक व बस डेपो बीओटी तत्वावर विकसित करण्याबाबत परिवहन विभागाने मंजूरी प्रदान केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर सिडको बसस्थानक व बस डेपोचे काम बीओटी तत्वावर देत असताना यामध्ये मोठ्या प्रमाणात आर्थिक अनियमितता व गैरव्यवहार झाल्याने परिवहन विभागाचे आर्थिक नुकसान झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार औरंगाबाद सिडको बसस्थानक व बस डेपोच्या कामामध्ये आर्थिक अनियमितता व गैरप्रकार करणाऱ्या संबंधितांवर कोणती कारवाई केली व करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. अनिल परब : (१) हे खरे आहे.

(२) व (३) औरंगाबाद सिडको बसस्थानकाच्या प्रकल्पाच्या विकासाची निवड ई-निविदेद्वारे करण्यात आलेली आहे. त्यामुळे कामामध्ये आर्थिक अनियमितता व गैरप्रकार होण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

भंडारा जिल्ह्यातील पर्यटन स्थळांच्या विकासाकरिता निधी

उपलब्ध करून देण्याबाबत

(६२) * ११२७५ डॉ.परिणय फुके, श्री.प्रविण दरेकर, अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.निलय नाईक, श्री.नागोराव गाणार, श्री.प्रवीण दटके : सन्माननीय पर्यटन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) भंडारा जिल्ह्यातील कोका वन्यजीव अभयारण्य, नागझिरा अभयारण्य, आबागड किल्ला, रावणवाडी तलाव, चांदपूर तलाव, शिवनीबाध जलतरण तलाव, पवनीचा किल्ला इ. पर्यटनस्थळांचा विकास निधी अभावी प्रलंबित असल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, भंडारा जिल्ह्याच्या पर्यटनस्थळांच्या विकासासाठी सर्व स्थळांचा सुविधायुक्त विकास आराखडा तयार करून निधी उपलब्ध करून देण्याची मागणी स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी शासनाकडे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून जिल्ह्याच्या पर्यटन क्षेत्राचा लोकोपयोगी विकास होण्यासाठी तसेच पर्यटन क्षेत्राचा प्रचार, प्रसार होण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.आदित्य ठाकरे : (१) नाही.

(२) होय.

(३) भंडारा जिल्ह्यातील पर्यटनस्थळांच्या विकासासाठी प्रादेशिक पर्यटन विकास योजनेतर्गत सन २०१५-२०१६ ते सन २०१८-२०१९ या कालावधीत रुपये २८३५.५१ लक्षांच्या कामांना प्रशासकीय मान्यता देऊन रुपये १०५२.०६ लक्ष निधी वितरीत करण्यात आला आहे. यामध्ये वाही लेक (ता.पवनी), बलसमुद्र व बुद्धीष्ट ऑर्कालॉजिकल साईट (पवनी) मौजे नरसिंग टेकडी माडगी (ता.तुमसर), मौजे भुगांव/ मेंढा (ता.लाखणी), सिद्धेश्वर रावणवाडी, अंबादेवी रावणवाडी, मौजे धुटेरा महादेव पहाडी (बावनथडी नदी), मौजे गोपीवाडा (शहापूर) बल्याची वाडी पहाडी, चोंडेश्वरी माता मंदीर (ता.मोहाडी), नागझिरा पर्यटन केंद्र, मौजा दसबल पहाडी (हल्लीडोई), पवनी येथील भाईतलाव इत्यादी ठिकाणच्या पर्यटन विकास कामांचा समावेश आहे.

महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळामार्फत नागझिरा व चांदपूर येथे पर्यटक सुविधा विकसित करण्याचे काम हाती घेण्यात आले असून चांदपूर येथील काम माहे मे, २०२२ पर्यंत पूर्ण करण्याचे नियोजित आहे.

भंडारा जिल्हा नियोजन समितीमार्फत मागील दोन वर्षांमध्ये भंडारा जिल्ह्यातील विविध पर्यटनस्थळांच्या विकासाची रुपये ७०४.८५ लक्षांची कामे मंजूर करण्यात आलेली आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

सोलापूर जिल्ह्यातील दूध भेसळ करणाऱ्यांविरुद्ध कारवाई करण्याबाबत

(६३) * १११६३ श्री.रणजितसिंह मोहिते-पाटील : सन्माननीय अन्न व औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सोलापूर जिल्ह्यात अन्न व औषध प्रशासनाने सन २०२१ मध्ये टाकलेल्या धाडीतून घेतलेल्या १८८ नमुन्यातून फॅट वाढवण्यासाठी दुधात युरिया व मीठ मिसळत असल्याची काही प्रकरणे निदर्शनास आली आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार दुधातील भेसळ रोखण्याबाबत कार्यवाही करून संबंधित भेसळ करणाऱ्यांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत?

डॉ. राजेंद्र शिंगणे : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेतील कंत्राटी निर्देशक पदांना
नियमित करण्याबाबत**

(६४) * १०३७८ श्री.विक्रम काळे, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.जयंत

आसगावकर : सन्माननीय कौशल्य विकास, रोजगार व उद्योजकता मंत्री

पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये कंत्राटी पध्दतीवर कार्यरत असलेल्या ३३४ निर्देशकांना राज्यातील औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये रिक्त असलेल्या पदांवर नियमित सेवेत सामावून घेण्याबाबतची शिफारस मंत्रिमंडळ उपसमितीने शासनास केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच, शासनाच्या दिनांक २३ ऑगस्ट, २०१० च्या आदेशानुसार शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये ३३४ निर्देशकांना दोन वर्षासाठी नियुक्ती देण्यात आल्यानंतर दोन वर्षांची मुदतवाढ देवून एकूण चार वर्षांच्या सेवेनंतर सन २०१४ मध्ये त्यांना कार्यमुक्त करण्यात आले, कार्यमुक्तीनंतर पुन्हा सर्व ३३४ निर्देशकांना मानधन तत्वावर कंत्राटी पध्दतीने सेवेत घेण्यात आले, हे खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मंत्रिमंडळ उपसमितीच्या शिफारशीकडे जाणीवपूर्वक दुर्लक्ष करून औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमधील निर्देशकांची रिक्त असलेली ७०० पदे स्पर्धा परीक्षेद्वारा भरण्यास शासनाने मान्यता दिली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, मागील अनेक वर्षांपासून कार्यरत असलेल्या अनुभव प्राप्त कंत्राटी निर्देशकांवर अन्याय होत असल्याने त्यांच्यात तीव्र नाराजी निर्माण झाली असून उक्त ३३४ कंत्राटी पध्दतीवर कार्यरत निर्देशकांना नियमित सेवेत सामावून घेवून उर्वरित रिक्त पदे भरण्याबाबत शासन फेरविचार करून त्याबाबतचे सुधारित आदेश काढून अन्यायग्रस्त निर्देशकांना न्याय देणार आहे काय, तसेच, कंत्राटी तत्वावर मान्यता दिलेल्या पदांना नियमित पदे म्हणून मान्यता देवून त्यावरील कार्यरत शिक्षकांना नियमित वेतनश्रेणीत मान्यता देण्याबाबत कार्यवाही करण्यात आली आहे काय,

(५) तसेच, उपरोक्त शिफारशीप्रमाणे प्रस्ताव मा.मंत्रिमंडळासमोर सादर करण्यात आला आहे काय, सदरहू प्रस्तावावर कोणता निर्णय घेण्यात आला, निर्णयाचे स्वरूप काय आहे व त्याबाबतची सद्यःस्थिती काय आहे, प्रस्तावावर निर्णय घेण्यात आला नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.नवाब मलिक : (१) हे अंशतः खरे आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) हे अंशतः खरे आहे. तथापि, मंत्रिमंडळ उपसमितीच्या अहवालाकडे दुर्लक्ष करण्यात आलेले नाही.

(४) कंत्राटी निर्देशकांना शासन सेवेत नियमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन नाही.

(५) मा.मंत्रिमंडळ उपसमिती अहवाल मा.मंत्रिमंडळासमोर दिनांक ०८/०३/२०१९ रोजी सादर करण्यात आला असून मा.मंत्रिमंडळाने कंत्राटी कर्मचाऱ्यांना शासन सेवेत नियमित करता येत नाही. याबाबतची नोंद घेतली आहे व याबाबत मा.महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई यांनीसुध्दा दिनांक २७/०८/२०१९ रोजी निर्णय दिलेला आहे.

राज्यातील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या वरिष्ठ वेतनश्रेणीबाबत

(६५) * ११२६ श्री.कपिल पाटील, श्री.बाळाराम पाटील : सन्माननीय शालेय

शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सहाव्या वेतन आयोगामध्ये नवनियुक्त प्राथमिक शिक्षकांना सहाय्यक शिक्षक परिविक्षाधीन (शिक्षण सेवक) कालावधी पूर्ण केल्यानंतर ५२००-२०२०० ग्रेड पे २८०० वेतनश्रेणी मिळाल्यानंतर चटोपाध्याय समितीने केलेल्या शिफारशीनुसार मूळ वेतनात वाढ होऊन ग्रेड पे ४२०० अशी वेतनश्रेणी मिळत असून मूळ वेतनात ग्रेड पेमध्ये १४००/- रुपयांची वाढ होते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, दिनांक १ जानेवारी, २००४ नंतर सेवेत आलेल्या म्हणजेच दिनांक १ जानेवारी, २०१६ रोजी १२ वर्षे पूर्ण झालेल्या प्राथमिक शिक्षकांना ७ वा वेतन आयोग लागू करताना Pay Matrix ही संकल्पना आणल्यामुळे चटोपाध्याय समितीने शिफारस केलेल्या वरिष्ठ वेतनश्रेणीचा लाभ नष्ट झाला असून या शिक्षकांना कालबद्ध वेतनश्रेणीचा कोणताही लाभ मिळत नाही, हे खरे आहे काय,

(३) तसेच, राज्यात खाजगी व्यवस्थापनाच्या अनेक शाळेतील शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांनी शिक्षक पदाला आवश्यक असणारी शैक्षणिक अर्हता धारण केली असून शैक्षणिक पात्रता धारण करणाऱ्या कर्मचाऱ्यांना २५ टक्के राखीव जागेनुसार अनुशेष भरण्यात येत होता, हे खरे आहे काय,

(४) असल्यास, एखाद्या कर्मचाऱ्याला नियमित शिक्षक पदाच्या मान्यतेची आवश्यकता असेल तर त्याला शिक्षण सेवक पदी नियुक्त केले जाते तसेच एखादा कर्मचारी नियमित वेतनश्रेणीत वेतन घेत असेल तर पदोन्नतीने पुन्हा त्याचे वेतन कमी करता येत नसतानाही या शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांचे वेतन कमी केले जाते, हे ही खरे आहे काय,

(५) तसेच, मुंबई महानगरपालिकेच्या अखत्यारीतील अनुदानित प्राथमिक शाळांमधील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांचा सहाय्यक शिक्षक परिविक्षाधीन (शिक्षण सेवक) कालावधी वरिष्ठ वेतनश्रेणीसाठी ग्राह्य धरल्याने देय असणारी थकबाकी नाकारून शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांचे आर्थिक नुकसान केले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(६) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदरहू कर्मचाऱ्यांना पदोन्नतीने जर शिक्षक पदी नियुक्त केले तर त्यांना शिक्षण सेवक न देता नियमित वेतनश्रेणीत मान्यता मिळणे व परिविक्षाधीन कालावधी कमी करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे आहे.

(३) व (४) हे खरे नाही.

(५) हे खरे नाही.

मनपा मान्यताप्राप्त खाजगी प्राथमिक अनुदानित शाळांतील सहाय्यक शिक्षक परिविक्षाधीन (शिक्षण सेवक) कालावधी वरिष्ठ वेतनश्रेणीसाठी ग्राह्य धरण्याबाबत परिपत्रक दिनांक ०२/११/२०२१ निर्गमित करण्यात आलेले आहे. परंतु कोणत्याही शिक्षक शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांची थकबाकी नाकारण्यात आलेली नाही.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील सर्व शाळांची किमान व कमाल
शुल्क मर्यादा निश्चित करण्याबाबत**

(६६) * १०३९४ श्री.विलास पोतनीस : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) गुजरातच्या धर्तीवर राज्यातील सर्व शाळांना किमान व कमाल शुल्क मर्यादा निश्चित करण्याबाबत शासनाने शिक्षण आयुक्त, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक आणि शिक्षण संचालक, प्राथमिक यांच्याकडून अहवाल मागविला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबतचा अहवाल शासनास प्राप्त झाला आहे काय, सदरहू अहवालात करण्यात आलेल्या शिफारसीचे थोडक्यात स्वरूप काय आहे,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून राज्यातील सर्व शाळांना किमान व कमाल शुल्क मर्यादा निश्चित करण्याबाबत कोणता निर्णय घेतला वा घेण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१) होय.

(२) शिक्षण संचालक, प्राथमिक यांनी शासनास अहवाल सादर केला असून सदर अहवालात गुजरात राज्याच्या धर्तीवर शाळांना किमान व कमाल शुल्क मर्यादा निश्चित करून देण्याची आवश्यकता नाही असे नमूद केले आहे.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**महाराष्ट्र राज्य परिवहन महामंडळाच्या बस/एस.टी. करिता डिझेलचा
पुरवठा करण्याबाबत**

(६७) * १११७४ अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.प्रविण दरेकर, डॉ.परिणय फुके, श्री.प्रसाद लाड, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाकडे डिझेलसाठी पैसे नसल्याने चालक व वाहक यांना रजा घेण्यास सांगितल्याचे एसटी महामंडळाच्या युनियनच्या माहे ऑगस्ट, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच, सफाळे (ता.पालघर) आगारातील बससेवा डिझेल अभावी बंद केल्याने दिवसभरात बसेसच्या १०० फेऱ्या रद्द करण्यात आल्या, बसेसच्या फेऱ्या रद्द केल्याने प्रवाशांची गैरसोय होत असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळातील कर्मचाऱ्यांचे वेतनही मागील काही महिन्यांपासून विलंबाने होत असून एसटी कर्मचाऱ्यांना रजा देण्यामागची कारणे काय आहेत,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार महाराष्ट्र राज्य परिवहन महामंडळाला डिझेलचा पुरवठा करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. अनिल परब : (१) व (२) हे खरे नाही.

प्रवासी अत्यल्प प्रतिसाद असलेल्या फेऱ्या रद्द करण्यात आलेल्या आहेत. त्या डिझेलअभावी रद्द केलेल्या नाहीत व त्यामुळे प्रवाशांची कोणतीही गैरसोय झालेली नाही.

(३) व (४) कोविड-१९ या आजाराच्या पार्श्वभूमीवर राज्य परिवहन महामंडळाच्या उत्पन्नात मोठ्या प्रमाणात घट झाली. राज्य परिवहन महामंडळातील कर्मचारी/अधिकारी यांचे माहे जुलै, २०२१ चे वेतन दिनांक ०३/०९/२०२१ रोजी अदा करण्यात आले आहे. तसेच, ऑगस्ट, २०२१ चे वेतन

दिनांक ०७/०९/२०२१ रोजी, सप्टेंबर, २०२१ चे वेतन दिनांक १४/१०/२०२१ रोजी व ऑक्टोबर, २०२१ चे वेतन दिवाळी सणानिमित्त नियत तारखेपुर्वी दिनांक ०१/११/२०२१ रोजी अदा करण्यात आलेले आहे. राज्य परिवहन महामंडळातील कर्मचाऱ्यांना वेतनाअभावी रजा देण्यात आलेल्या नसून, त्यांच्या वैयक्तिक कारणांसाठी रजा देण्यात येतात.

राज्य परिवहन महामंडळात डिझेल पुरवठा सरकारी उपक्रम असलेल्या उत्पादकांकडून करण्यात येतो. अपवादात्मक परिस्थितीत डिझेल टँकर उपलब्ध न झाल्यास, नजिकच्या आगारातून डिझेल पुरवठा करण्यात येतो.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना पोस्ट कोविड
आजाराकरिता वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती देण्याबाबत**

(६८) * १०८९१ डॉ.सुधीर तांबे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.अभिजित वंजारी, श्री.जयंत आसगावकर, श्री.विक्रम काळे, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.मोहनराव कदम : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील अनेक शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांचा कोविड-१९ या आजाराने मृत्यू झाला असून अनेक कर्मचारी हे कोविड-१९ या आजारामधून बरे झाले परंतु त्यांना म्युकरमायकोसिस व पोस्ट कोविड आजारांना सामोरे जावे लागते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पोस्ट कोविड आजारांचे उपचार व औषधांची किंमत जास्त असल्याने त्याबाबत वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती मिळत नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून पोस्ट कोविड आजारांवर उपचार घेतलेल्या कर्मचाऱ्यांना वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) पोस्ट कोविड आजारामध्ये आकस्मिकता असल्यास सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या दिनांक १९/०३/२००५ च्या शासन निर्णयानुसार वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती देण्यात येते. म्युकरमायकोसिस या आजारावर महात्मा ज्योतिबा फुले जन आरोग्य योजनेतर्गत सर्व नागरिकांना शासकीय दरानुसार उपचार देण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्य परिवहन महामंडळातील प्रशिक्षण पूर्ण झालेल्या उमेदवारांना
सेवेत कायम सामावून घेण्याबाबत**

(६९) * ११४३६ श्री.प्रसाद लाड, श्री.जयंत पाटील : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील एसटी महामंडळातील २६०० हून अधिक चालक व वाहक पदासाठीची भरती प्रक्रिया प्रलंबित असल्यामुळे सदरहू उमेदवारांना आर्थिक परिस्थितीला सामोरे जावे लागत असल्याने त्यांना तात्काळ कामावर घेण्यात यावे, अशी मागणी एसटी कर्मचारी संघटनेच्यावतीने मा.मुख्यमंत्री, मा.परिवहनमंत्री, व्यवस्थापकीय संचालक, एसटी महामंडळ आदींकडे लेखी निवेदनाद्वारे करण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरहू उमेदवारांना सेवेत सामावून घेणार असल्याकारणाने अनेकांनी खाजगी कंपन्यांमध्ये असलेली नोकरी सोडून एसटीतील नोकरीसाठी प्रयत्न केले असताना एसटी महामंडळाकडून आश्वासना व्यतिरिक्त अन्य कोणतीही कार्यवाही करण्यात आली नसल्याने सदरहू बेरोजगारांवर उपासमारीची वेळ आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून प्रशिक्षण पूर्ण झालेल्या पात्र असलेल्या चालक व वाहक पदावरील उमेदवारांना विनाविलंब एसटी महामंडळाच्या सेवेत कायमरित्या सामावून घेण्याच्यादृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. अनिल परब : (१) हे खरे आहे.

(२) व (३) कोविड-१९ विषाणूच्या प्रादुर्भावामुळे राज्यात करण्यात आलेल्या टाळेबंदीमुळे राज्य परिवहन महामंडळाची प्रवासी वाहतूक अंशतः सुरु होती, नियते चालनात असल्याने मनुष्यबळाचा कमीत कमी वापर असल्याने नियमित कर्मचाऱ्यांना देखील कामगिरी देणे शक्य होत नव्हते. राज्य परिवहन महामंडळाचे उत्पन्न कमी झाले असल्यामुळे आर्थिक काटकसरीच्या अनुषंगाने मंत्रिमंडळ उपसमितीने सुचविलेल्या उपाय योजनांनुसार दिनांक २८/१०/२०२१ रोजी झालेल्या राज्य परिवहन महामंडळ संचालक मंडळाच्या बैठकीत सरळसेवा भरती सन २०१६-२०१७ व सन २०१९ अंतर्गत चालक तथा वाहक भरती प्रक्रियेची कार्यवाही आहे. त्या टप्प्यावर स्थगित ठेवण्याबाबत ठराव मंजूर करण्यात आलेला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील शिक्षकांना नवीन परिभाषित अंशदायी निवृत्तीवेतन
योजनेंतर्गत जमा केलेल्या अंशदान रकमेच्या पावत्या देणेबाबत**

(७०) * १०४७८ श्री.नागोराव गाणार, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.प्रवीण दटके, डॉ.परिणय फुके, श्री.विक्रम काळे, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.जयंत आसगावकर, डॉ.रणजित पाटील : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील प्राथमिक/माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळेत दिनांक १ नोव्हेंबर, २००५ नंतर सेवेत आलेल्या शिक्षक कर्मचाऱ्यांना अंशदायी योजना लागू असून सेवेत आलेल्या सर्व शिक्षक कर्मचाऱ्यांची खाती उघडण्यात आली आहेत काय, तसेच, नविन परिभाषित अंशदायी निवृत्ती योजनेचे राष्ट्रीय निवृत्ती योजनेमध्ये रूपांतरण करण्यात आले असून राष्ट्रीय निवृत्ती योजनेमध्ये शासनाकडून राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन धारक शिक्षकांना १४ टक्के शासनाचा हिस्सा जमा करणार आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यात नवीन अंशदायी पेन्शन योजनेतील शिक्षक-कर्मचाऱ्यांची जिल्हानिहाय संख्या किती, सर्वांची नवीन परिभाषित अंशदायी खाती उघडण्यात आली आहेत काय व राष्ट्रीय निवृत्ती वेतन योजनेची खाती उघडण्याची प्रक्रिया पूर्ण झाली आहे काय, तसेच, त्यांच्या खात्यावर वेतनातून कपात झालेली रक्कम व शासनाचा देय हिस्सा जमा करून त्यांना पावती देण्याचे काम पूर्ण झाले आहे काय,

(३) तसेच, घटनाबाह्य शासन निर्णय दिनांक २९ नोव्हेंबर, २०१० अन्वये मान्यता प्राप्त खाजगी अनुदानित प्राथमिक/माध्यमिक/उच्च माध्यमिक व अध्यापक विद्यालयातील १०० टक्के अनुदान पदावरील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना परिभाषित अंशदायी निवृत्तीवेतन योजना लागू करण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,

(४) असल्यास, शिक्षण संचालक प्राथमिक व माध्यमिक यांना नियंत्रण अधिकारी व विभागीय उपसंचालक यांना उपराज्य अभिलेख देखभाल अभिकरण अधिकारी म्हणून नियुक्त करण्याकरीता विहित केलेल्या कार्यपध्दतीनुसार खात्याचा व्यवहार करण्यात आला नाही आणि खात्यावर खातेधारकाने जमा केलेल्या अंशदान राशीचा व शासनाने जमा केलेल्या अंशदान राशीचा हिशोब आजपर्यंत खातेधारकांना देण्यात आला नाही, हे ही खरे आहे काय, असल्यास हिशोब न देण्याची कारणे काय आहेत,

(५) असल्यास, उक्त प्रकरणी नागपूर विभागाच्या शिक्षक जनप्रतिनिधींनी शासनास दिनांक २८/१२/२०२०, दिनांक २३/०१/२०२१ व दिनांक ०३/०४/२०२१ रोजी पत्र पाठवून दिनांक २९ नोव्हेंबर, २०१० रोजीचा शासन निर्णय रद्द करून खातेधारकांना तात्काळ हिशोब देण्याची मागणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(६) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून १४ टक्के प्रमाणे शासनाचा हिस्सा जमा करून पावती देणेबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, तसेच, अशा शिक्षक कर्मचाऱ्यांची खाती न उघडणे व त्यांची रक्कम जमा न करणे याबाबतची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१) हे खरे आहे.

(२) परिभाषित अंशदायी निवृत्तीवेतन योजनेतर्गत माहे ऑक्टोबर, २०२१ अखेरपावेतो ६१,२०२ प्राथमिक व ५९,०११ माध्यमिक शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांची खाती उघडण्यात आली आहेत. तसेच, राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजनेतर्गत माहे ऑक्टोबर, २०२१ अखेर पावेतो ३६,२५२ प्राथमिक व ५७,४३१ खाती उघडण्यात आली असून या सर्व खात्यांवर शासन हिस्सा जमा करण्यात आला आहे. संबंधितांना पावती देण्याचे काम सुरु आहे.

तथापि, डिसीपीएस योजनेविरुद्ध मा.न्यायालयात दावे दाखल असल्यामुळे काही कर्मचाऱ्यांनी डीसीपीएस/एनपीएस खाती उघडण्यास विरोध केला आहे. त्यामुळे अशा कर्मचाऱ्यांची डीसीपीएस/ एनपीएस खाती उघडता आलेली नाहीत.

(३) हे खरे आहे.

तथापि, शासन निर्णय दिनांक २९/११/२०१० हा संपूर्णतः योग्य व न्यायोचित असल्याचे मा.उच्च न्यायालय, मुंबई खंडपीठाने रिट याचिका क्र. ८३८७/२०१३ मध्ये दिनांक ३०/०८/२०१८ रोजी दिलेल्या आदेशात स्पष्ट केले आहे.

(४) हे खरे नाही.

पावत्या देण्याची कार्यवाही संबंधित वेतन पथक स्तरावरून सुरु आहे.

(५) निवेदन प्राप्त झाले आहे.

(६) संबंधित वेतन पथक यांचे स्तरावरून कार्यवाही सुरु आहे. तसेच, काही कर्मचाऱ्यांनी न्यायालयीन प्रकरणामुळे खाती उघडली नाहीत. तसेच, काही कर्मचाऱ्यांनी डिसीपीएस/एनपीएस खाते उघडण्यास विरोध केल्यामुळे त्यांचे खातेवर रक्कम जमा झालेली नाही.

राज्यातील सर्व शाळांमध्ये मराठी भाषा अनिवार्य करण्याबाबत

(७१) * ११००४ श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.राजेश राठोड, डॉ.वजाहत मिर्जा, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.अभिजित वंजारी, श्री.मोहनराव कदम, श्री.जयंत आसगावकर : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील सर्व मंडळांच्या तसेच माध्यमांच्या शासकीय शाळा आणि खाजगी शाळांमध्ये इयत्ता ५ वी ते १० वी पर्यंत मराठी भाषा अनिवार्य करण्याचा राज्य शासनाने निर्णय घेतला आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, यापूर्वी काढण्यात आलेल्या शासन निर्णयात सुधारणा करून त्यात “मराठी भाषा सक्तीचा” असे स्पष्टपणे नमूद करण्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदरहू निर्णयाची प्रभावी अंमलबजावणी करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१) व (२) होय, हे खरे आहे.

(३) राज्यातील शाळांमध्ये मराठी भाषेचे सक्तीचे अध्यापन व अध्ययन अधिनियम, २०२० दिनांक ०१/०४/२०२० पासून लागू करण्यात आला आहे. शासनाच्या दिनांक १ जून, २०२० च्या शासन निर्णयानुसार शैक्षणिक वर्ष २०२०-२०२१ पासून महाराष्ट्र राज्यात राज्यातील सर्व शाळांमध्ये अध्यापन व अध्ययनामध्ये कायद्यान्वये मराठी भाषा सक्तीची करण्यात आली आहे.

महाराष्ट्र राज्यातील सर्व शाळांमध्ये मराठी भाषेचे अध्यापन व अध्ययन सक्तीचे करण्यासाठी सर्व परीक्षा मंडळांना कळविण्यात आले आहे.

मराठी भाषा सक्तीच्या नियमांचे पालन होते किंवा नाही याबाबत माहितीचे संकलन करण्यात येत आहे. सदरहू निर्णयाची प्रभावी अंमलबजावणी करण्याबाबत नियमावली तयार करण्यात येत आहे. सदर नियमावलीमध्ये नियमांचे पालन न करणाऱ्या शाळांवर दंडाची तरतूद करण्यात येणार आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**तपोवन इमारत, लोअर परळ, मुंबई येथील रास्त धान्य दुकानातील
धान्याचा काळाबाजार होत असल्याबाबत**

(७२) * १०५०५ डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.राजेश राठोड, डॉ.वजाहत मिर्झा, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.अभिजित वंजारी, श्री.मोहनराव कदम, श्री.जयंत आसगावकर : सन्माननीय अन्न व नागरी पुरवठा आणि ग्राहक संरक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) तपोवन इमारत, लोअर परळ, मुंबई येथील नि.शि.२१ अ.१८ या फिरत्या शिधावाटप केंद्रातील धान्याच्या गोणी शिधावाटप केंद्रातून दुसऱ्या टेम्पोमध्ये भरत असल्याचे तेथील रहिवाश्यांनी पाहिले असता त्यांनी सदरहू गरीबांना मिळणाऱ्या धान्याचा काळाबाजार होत असल्याचे स्थानिक पोलीस व स्थानिक पदाधिकारी यांच्या दिनांक २६ ऑगस्ट, २०२१ रोजी निदर्शनास आणून दिले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी काही सतर्क नागरिकांनी शिधावाटप दुकानातून धान्याची चोरी करणाऱ्यांना पकडून पोलिसांच्या ताब्यात दिले असून धान्याच्या गोणीच्या चोरीची तक्रार स्थानिक पोलीस ठाण्यात नोंदविली मात्र पोलिसांनी गुन्हा दाखल करण्यास नकार दिल्याने येथील नागरिकांमध्ये नाराजी व्यक्त झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार सदरहू दोषी रास्त धान्य दुकानदारांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.छगन भुजबळ : (१),(२) व (३) अधिकृत शिधावाटप दुकान क्र. नि.शि. २१ अ १८ या फिरत्या शिधावाटप दुकानामध्ये पावसामुळे पाणी शिरत असल्याने धान्याच्या काही गोण्या खराब झाल्या होत्या. त्या ठेकेदाराकडून बदलून घेण्यासाठी नेण्यात आल्याचे व ठेकेदाराने संबंधित रास्तभाव दुकानदारास खराब झालेल्या गव्हाच्या १० गोण्या बदलून दिल्या असल्याचे चौकशीअंती स्पष्ट झाले आहे.

उपनियंत्रक शिधावाटप, अ परिमंडळ कार्यालयाने तपासणी पथकामार्फत या रास्त भाव दुकानाची संपूर्ण तपासणी व स्थानिक नागरिकांच्या गृहभेटीमार्फत चौकशी पूर्ण केली असून संबंधित तक्रारदारांनी गैरसमजूतीमधून तक्रार केल्याचे निदर्शनास आले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**यवतमाळ येथील गोडावूनमधून होत असलेला शासकीय धान्याचा
काळाबाजार रोखण्याबाबत**

(७३) * १०९८२ श्री.राजेश राठोड, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, डॉ.वजाहत मिर्झा, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.अभिजित वंजारी, श्री.जयंत आसगावकर, श्री.मोहनराव कदम : सन्माननीय अन्न व नागरी पुरवठा आणि ग्राहक संरक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) यवतमाळ येथील गोडावूनमधून चोरलेल्या शासकीय धान्यावर पॉलिशिंग करून तेच धान्य खुल्या बाजारात विकत असल्याप्रकरणी कळंब पोलिसांनी धान्याचा ट्रक जप्त केल्याचे माहे ऑगस्ट, २०२१ मध्ये वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी यवतमाळ जिल्ह्यात असलेल्या शासकीय गोडावूनच्या सुरक्षेसाठी तसेच धान्य वाटपासाठी गोडावून किपर जबाबदार असल्याचेही निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार गरीबांना धान्य वितरीत न करता थेट तस्करांना विकणाऱ्या संबंधित दोषी दुकानदारांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.छगन भुजबळ : (१), (२) व (३) हे खरे नाही.

दिनांक २६/०८/२०२१ रोजी स्थानिक गुन्हे शाखा, यवतमाळ यांनी MIDC परिसर, कळंब येथील शेख रहीम करीम यांचे शेंगदाणे कारखान्यासमोरील खाजगी गोदामात धाड टाकून पुरवठा निरीक्षक, कळंब यांना दूरध्वनीवरून सूचित केले.

सदर गोदामात खाजगी प्लास्टीक पोत्यात गहू (१८७.९४ क्विंटल) व तांदूळ (३८८.११ क्विंटल) आढळून आले. सदर गोदाम मालकाजवळ कुठलीही वैध कागदपत्रे आढळून आलेली नसल्याने सदर धान्यसाठा जप्त करून शासकीय गोदाम, कळंब येथे साठवणूक करण्यात आलेली आहे. तसेच धान्याचा ट्रक जप्त करून पोलीस स्टेशन, कळंब येथे लावला आहे. सदरचा धान्यसाठा हा शासकीय धान्य गोदाम (PDS) मधील नाही. सदरची बाब खाजगी गोदामाशी संबंधित आहे.

जिल्हाधिकारी, यवतमाळ यांनी जप्त धान्यसाठा शासन जमा करून सार्वजनिक वितरण प्रणाली अंतर्गत लाभार्थ्यांना वाटप करणेबाबत व जप्त वाहन उपप्रादेशिक परिवहन अधिकारी, यवतमाळ यांनी ठरविलेल्या किंमतीनुसार बँक गॅरंटी घेऊन अर्जदारास सुपूर्दनाम्यावर देण्याबाबत दिनांक ०५/१०/२०२१ रोजी आदेश दिलेले आहेत. या प्रकरणात कोणत्याही रास्तभाव दुकानदारांचा संबंध आढळून आलेला नसून सदर प्रकरण न्याय प्रविष्ट आहे. (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मोरिवली, वडवली (ता.अंबरनाथ, जि.ठाणे) एमआयडीसीतील रासायनिक वायू सोडणाऱ्या कंपन्यांवर कारवाई करण्याबाबत

(७४) * १०८०८ श्री.रविंद्र फाटक : सन्माननीय पर्यावरण व वातावरणीय बदल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मोरिवली, वडवली (ता.अंबरनाथ, जि.ठाणे) एमआयडीसीतील कंपन्यांमधून रासायनिक वायू हवेत सोडल्याने अंबरनाथ पूर्वचा भाग दूषित रासायनिक वायूमुळे मागील अनेक वर्षांपासून त्रस्त असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, उक्त कंपन्यांमधून प्रदूषित रासायनिक वायू सोडण्याच्या प्रमाणात वाढ झाल्याने येथील नागरिकांना या जीवघेण्या प्रदुषणामुळे श्वसनाचे आजार होऊ लागले आहेत, तसेच, उपरोक्त कंपन्यांवर महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने केवळ नोटीस बजावली असून इतर कोणतीही कारवाई केली नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, अंबरनाथ औद्योगिक परिसरातील दूषित रासायनिक वायू सोडणाऱ्या कंपन्या बंद करण्याची मागणी येथील स्थानिक लोकप्रतिनिधी व नागरिकांनी शासनाकडे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर कंपन्यांमधील प्रदूषण कमी करण्यासाठी उपाययोजना करून संबंधित कंपनीविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.आदित्य ठाकरे : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

वैद्यकीय अधीक्षक, उप जिल्हा रूग्णालय, अंबरनाथ यांच्या अहवालानुसार रासायनिक वायू सोडण्यामुळे श्वसनाच्या विकाराचे रूग्ण त्यांच्याकडे दाखल झाले नाहीत.

त्याचप्रमाणे, माहे जानेवारी, २०२१ पासून महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने मोरिवली, वडवली (ता.अंबरनाथ, जि.ठाणे) एमआयडीसीतील उद्योगांना कारणे दाखवा नोटीस, उद्योगांना प्रस्तावित निर्देश तर उद्योगांना उत्पादन बंदचे आदेश देण्यात आले आहेत.

(३) हे खरे आहे.

(४) माहे जानेवारी, २०२१ पासून महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने मोरिवली, वडवली (ता.अंबरनाथ, जि.ठाणे) एमआयडीसीतील उद्योगांना कारणे दाखवा नोटीस, उद्योगांना प्रस्तावित निर्देश तर उद्योगांना उत्पादन बंदचे आदेश देण्यात आले आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात मराठी विद्यापीठाची स्थापना करण्याबाबत

(७५) * ११२२७ श्री.रमेश कराड : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) महाराष्ट्राची अस्मिता असलेल्या मराठी भाषेचा प्रचार व प्रसार व्हावा यासाठी राज्यात मराठी विद्यापीठ स्थापन करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन असून तत्संदर्भातील घोषणा शासनाने माहे जानेवारी, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान केल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबतीत माहिती अधिकार कार्यकर्ते अभय कोलारकर यांनी शासनाकडे शासन स्तरावरून सुरु असलेल्या मराठी विद्यापीठाच्या स्थापनेबाबतच्या कार्यवाहीची माहिती देण्याबाबतची मागणी केली असून उक्त माहिती अद्यापही त्यांना प्राप्त झाली नसल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मराठी विद्यापीठ स्थापन झाल्यास पारंपारिक विद्यापीठाकडे कोणतेच काम शिल्लक राहणार नसून त्यातील गुंतवणूक व्यर्थ ठरेल, स्थळावरून वादंग होतील, त्यामुळे ते स्थापन करणे योग्य होणार नाही, असे उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाने दहा वर्षापूर्वी स्पष्ट केले होते, त्यानुषंगाने राज्यात मराठी विद्यापीठ स्थापन करण्याबाबत उच्चाधिकार समिती नेमण्यात येणार आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तसेच मराठी विद्यापीठ स्थापन करण्याबाबतची सद्यःस्थिती काय आहे व त्यादृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.उदय सामंत : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) व (४) अंशतः खरे आहे.

राज्यात मराठी भाषा विद्यापीठ स्थापन करण्यासंदर्भात समिती नेमण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील जिल्हा परिषदेच्या शाळांमध्ये भौतिक सोयी-सुविधा
उपलब्ध करून देण्याबाबत**

(७६) * १०५६७ श्री.सतिश चव्हाण, श्री.विक्रम काळे, श्री.अमरनाथ राजूरकर :

सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात जिल्हा परिषदेतर्गत १ लाख ६ हजार २३७ प्राथमिक व उच्च प्राथमिक शाळा असून जिल्हा परिषदेच्या ६ हजार ६०० हून अधिक प्राथमिक शाळांमध्ये वीज सुविधा नसून ४२ हजार शाळांमध्ये संगणक सुविधा नसल्याची माहिती शासनाच्या अहवालामध्ये निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, जिल्हा परिषदेतर्गत असलेल्या ग्रामीण भागातील शाळांना वीज, संगणकासह भौतिक सोयी-सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१) अंशतः खरे आहे.

राज्यातील जिल्हा परिषद प्राथमिक व उच्च प्राथमिक ४,५६६ शाळांमध्ये वीज सुविधा, तसेच २७,८२८ शाळांमध्ये संगणक सुविधा उपलब्ध नाहीत.

(२) स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या प्राथमिक शाळांकरीता भौतिक, शैक्षणिक सुविधा व दैनंदिन उपयोगाचे साहित्य उपलब्ध करून देण्याकरीता शासन निर्णय दिनांक ४ जून, २०२० अन्वये, मागील वर्षाच्या वेतन खर्चाच्या ४ टक्के पर्यंत सादीलवार अनुदान उपलब्ध करून देण्यात येत आहे.

त्यानुसार, संगणक साहित्य, उपकरणे तसेच इंटरनेट जोडणीकरीता निधी उपलब्ध करून देण्यात येतो. तसेच इतर निधीतून वीज बील भरले नसल्यास वीज बील (रुपये १०००/- प्रति शाळा प्रति महिना या मर्यादेत) करीता खर्च भागविण्यात येतो.

तसेच, राज्यातील जिल्हा परिषद शाळांतील कायमस्वरूपी बंद वीज देयकांची थकीत रक्कम अदा करण्याकरीता सन २०२०-२०२१ या आर्थिक वर्षात सादील अनुदानातून रुपये ५८८.६३ लक्ष इतकी रक्कम अदा करण्यात आली आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अंबाझरी उद्यान परिसर (नागपूर) येथील डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर
भवनाची पुनर्बांधणी करण्याबाबत**

(७७) * ११०४८ श्री.अभिजित वंजारी, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.राजेश राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.जयंत आसगावकर : सन्माननीय पर्यटन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नागपूर येथील अंबाझरी उद्यान परिसर विकासाच्या प्रकल्पासाठी असलेले डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर स्मृती स्मारक सांस्कृतिक भवन पाडण्यात आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या प्रकल्पाच्या नव्या प्रस्तावात या स्मारकाच्या पुनर्बांधणीचा कोणताही लेखी प्रस्ताव नसल्यामुळे येथील आंबेडकरी जनतेत असंतोष निर्माण झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, व त्यानुसार सदरील सांस्कृतिक भवन उभारण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.आदित्य ठाकरे : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) अंबाझरी उद्यान परिसर विकास प्रकल्पाच्या प्रस्तावित बृहत आराखड्यात सदर सांस्कृतिक भवनाची तरतूद करण्यात आलेली असून आवश्यक सर्व वैधानिक परवानग्या प्राप्त झाल्यानंतर सदर काम हाती घेण्यात येईल.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**महाराष्ट्र राज्य पाठ्य पुस्तक निर्मिती मंडळाने बालभारतीची
कोटयवधी रुपयांची पुस्तके रद्दीत काढल्याबाबत**

(७८) * १०५९० श्री.अरुण लाड : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) महाराष्ट्र राज्य पाठ्य पुस्तक निर्मिती मंडळाने (बालभारती) इयत्ता पहिली ते बारावीची सुमारे ४२६ टन पुस्तके रद्दीत काढण्याबाबत निविदा काढल्याचे दिनांक १७ ऑगस्ट, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मागील वर्षी आणि यंदाही शाळा सुरु न झाल्याने तसेच विद्यार्थ्यांना देखील पुस्तके वितरित करण्यात न आल्याने इतक्या मोठ्या प्रमाणात पुस्तके खरेदी करण्यात आल्याचे माहे ऑगस्ट, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, महाराष्ट्र राज्य पाठ्य पुस्तक निर्मिती मंडळाने (बालभारती) विद्यार्थ्यांसाठी खरेदी केलेल्या सर्व पुस्तकांची एकूण किंमत व सदर पुस्तके रद्दीत काढण्याबाबतच्या निविदेची किंमत किती आहे व त्यानुसार किती निविदाकारांच्या निविदा मंडळास केव्हा प्राप्त झाल्या आहेत,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१) हे खरे आहे.

जुन्या अभ्यासक्रमाची पुस्तके रद्दीत काढण्याबाबत बालभारतीमार्फत निविदा काढण्यात आलेली आहे.

(२) हे खरे नाही.

शैक्षणिक वर्ष २०२०-२०२१ व २०२१-२०२२ मध्ये महाराष्ट्र प्राथमिक शिक्षण परिषद, मुंबई यांचे पुरवठा आदेशानुसार तसेच बालभारतीच्या ई-बालभारती पोर्टलवर नोंदवलेल्या ऑनलाईन मागणीनुसार इयत्ता १ ली ते इयत्ता ८ वी ची सर्व पाठ्यपुस्तके समग्र शिक्षा अंतर्गत विद्यार्थ्यांना उपलब्ध करून देण्यात आलेली आहेत.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

गत ३ वर्षात इयत्ता २ री, इयत्ता ११ वी व इयत्ता १२ वीची पाठ्यपुस्तके नव्याने प्रकाशित करण्यात आलेली असल्याने जुन्या अभ्यासक्रमाची पाठ्यपुस्तके पल्पिंगसाठी विक्री करण्यात येत आहेत. त्यासाठी एकूण पाच निविदा प्राप्त झालेल्या आहेत.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**माणगाव (जि.रायगड) येथील मे.पोस्को महाराष्ट्र स्टील कंपनीविरुद्ध
कारवाई करण्याबाबत**

(७९) * १०४१७ श्री.विनायकराव मेटे : सन्माननीय पर्यावरण व वातावरणीय बदल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) माणगाव (जि.रायगड) येथील मे.पोस्को महाराष्ट्र स्टील कंपनी रसायनयुक्त पाणी कोणतीही प्रकिया न करता नदीत सोडत असल्यामुळे सदर नदीचे पाणी पिण्यायोग्य राहिले नसल्याने स्थानिक नागरिक, त्यांची जनावरे व नदीपात्रातील सुक्ष्म कृमी यांच्या जीवास धोका निर्माण झाल्याचे दिनांक १५ मार्च, २०२१ रोजी व त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर सांडपाणी हे पिण्यास योग्य नसल्याचा अहवाल मुंबई महानगरपालिकेच्या आरोग्य विभागाने तसेच रायगड जिल्ह्याने देखील दिले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे, चौकशीत काय निदर्शनास आले, तदनुसार रसायनयुक्त सांडपाणी नदीपात्रात सोडून स्थानिक नागरिक, त्यांची जनावरे व नदीपात्रातील सुक्ष्म कृमीच्या जिवितास धोका निर्माण करणाऱ्या संबंधित कंपनीविरुद्ध कोणती कारवाई केली व करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.आदित्य ठाकरे : (१) हे खरे नाही.

(२) मे. पॉस्को महाराष्ट्र स्टील लि. या कंपनीच्या कार्यक्षेत्रातील प्राथमिक आरोग्य केंद्र, निजामपूर व प्राथमिक आरोग्य केंद्र, शिरवली यांनी नोव्हेंबर, २०२१ अखेर पर्यंत प्रयोगशाळेत पाठविलेल्या एकूण ४४ पाणी नमुन्यांपैकी २६ पाणी नमुने योग्य व १८ अयोग्य असल्याचा अहवाल जिल्हा आरोग्य अधिकारी, रायगड जिल्हा परिषद, अलिबाग यांच्याकडे प्राप्त झाला आहे.

(३) महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळामार्फत प्रश्नाधीन उद्योगाच्या वेळोवेळी केलेल्या पाहणीदरम्यान सदर उद्योगामधून कोणत्याही प्रकारचे सांडपाणी उद्योगाच्या परिसराबाहेर तसेच सदर उद्योगापासून अंदाजे २.५ कि.मी. इतक्या अंतरावरून वाहणाऱ्या काळ नदीच्या पात्रात सोडण्यात येत नसल्याचे आढळून आले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**भंडारा जिल्ह्यात ग्रामीण पाणीपुरवठा जलशुद्धीकरण यंत्रणा
कार्यान्वित करण्याबाबत**

(८०) * ११२७७ डॉ.परिणय फुके, श्री.प्रविण दरेकर, अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.निलय नाईक, श्री.नागोराव गाणार, श्री.प्रवीण दटके : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) भंडारा जिल्ह्यात वैनगंगा नदीच्या तीरावर ९९, जुलबंध नदीच्या तीरावर ३१, सुरनदीच्या तीरावर ११, कन्हान नदीच्या तीरावर ४ व बावनथडी नदीच्या तीरावर ९ अशी १५४ गावे असून सदरहू गावांमध्ये ग्रामीण पाणीपुरवठा जलशुद्धीकरण यंत्रणा नसल्याने नागरिकांना दूषित पाण्याचा पुरवठा होऊन आरोग्याच्या समस्या निर्माण होत असल्याचे माहे ऑगस्ट, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, भंडारा तालुक्यातील ग्रामीण पाणीपुरवठा योजनेकडे जलशुद्धीकरण यंत्रणा उपलब्ध करून देण्याची मागणी स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी शासनाकडे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गुलाबराव पाटील : (१) भंडारा जिल्ह्यातील वैनगंगा, चुलबंध, सुर, व बावनथडी नदीच्या तीरावरील एकूण ६१ गावांसाठी असलेल्या पाणीपुरवठा योजनेच्या स्रोतास उन्हाळ्यात पाणी कमी पडत असल्याने बावनथडी, पेंच व इटियाडोह प्रकल्पामधून पाणी सोडण्यासाठी पाटबंधारे विभागाला कळविण्यात येते. तथापि, नाग नदीच्या दूषित पाण्यामुळे भंडारा जिल्ह्यातील ४५ गावे बाधित झाल्याचे आढळून आले आहे.

- (२) हे खरे आहे व त्यानुसार भंडारा जिल्ह्यात एकूण १०३ गावांमध्ये जलशुध्दीकरण संयंत्र बसविण्याचे काम पूर्ण करण्यात आले आहे.
- (३) चौकशीची आवश्यकता भासली नाही.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

विधान भवन :
मुंबई.

श्री.राजेन्द्र भागवत
प्रधान सचिव,
महाराष्ट्र विधानपरिषद

मुद्रणपूर्व सर्व प्रक्रिया महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या संगणक यंत्रणेवर करण्यात आली आहे.
मुद्रण: शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई.